

Larvik
kommune

Sentral stab og støtte

Ståstedsanalyse 2018

Foreløpige tall

KOSTRA og nøkkeltall 2018

Larvik

Innhold

KOSTRA og nøkkeltall 2018	1
Larvik	1
Demografi.....	6
Hovedtall drift	9
Framsikt - Brutto driftsinntekter i kroner per innbygger(B)	9
Framsikt - Brutto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter(B)	10
Framsikt - Brutto driftsutgifter i kroner per innbygger(B)	11
Framsikt - Eiendomsskatt i prosent av brutto driftsinntekter(B).....	12
Framsikt - Frie inntekter i kroner per innbygger(B)	13
Framsikt - Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter(B)	15
Framsikt - Netto lånegjeld i kroner per innbygger(B)	16
Framsikt - Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter(B).....	17
Framsikt - Skatt på inntekt og formue (inkludert naturressursskatt) i prosent av brutto driftsinntekter(B).....	18
Framsikt - Statlig rammeoverføring i prosent av brutto driftsinntekter(B).....	19
Investering, finansiering, balanse	20
Framsikt - Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter(B)	20
Framsikt - Langsiktig gjeld i prosent av brutto driftsinntekter(B)	21
Framsikt - Netto avdrag i prosent av brutto driftsinntekter(B)	23
Framsikt - Pensjonsforpliktelse i kroner per innbygger(B).....	24
Grunnskole	25
Prioritet - Netto driftsutgifter grunnskolesektor (202, 215, 222, 223) i prosent av samlede netto driftsutgif(B).....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Produktivitet - Driftsutgifter til undervisningsmateriell (202), per elev i grunnskolen(B) Feil! Bokmerke er ikke definert.	
Produktivitet - Korrigerte brutto driftsutgifter til skolefritidstilbud (215), per komm. Bruker(B)	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Dekningsgrad - Andel elever i grunnskolen som får morsmålsopplæring(B) Feil! Bokmerke er ikke definert.	
Dekningsgrad - Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning(B). Feil! Bokmerke er ikke definert.	

Dekningsgrad - Andel elever i grunnskolen som får særskilt norskopplæring(B).....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Dekningsgrad - Andel elever med direkte overgang fra grunnskole til videregående opplæring(B).....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Barnehage	34
Prioritet - Netto driftsutgifter pr. innbygger til Barnehage (B)	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Produktivitet - Korrigerte brutto driftsutgifter i kroner per barn i kommunal barnehage(B)	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Produktivitet - Korrigerte brutto driftsutgifter til kommunale barnehager per korrigert oppholdstime (kr)(B)	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Produktivitet - Korrigerte oppholdstimer per årsverk i kommunale barnehager(B).....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Barnevern	39
Prioritet - Netto driftsutgifter (funksjon 244, 251, 252) per barn med tiltak	40
Produktivitet - Brutto driftsutgifter til tiltak (funksjon 251, 252) per barn med tiltak(B)	41
Pleie og omsorg	42
Prioritet - Aktivisering, støttetjenester (f234) - andel av netto driftsutgifter til plo(B).....	45
Prioritet - Institusjoner (f253+261) - andel av netto driftsutgifter til plo(B)	46
Prioritet - Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, pleie- og omsorgstjenesten(B)	47
Prioritet - Netto driftsutgifter pr. innbyggere 234 aktiv.- og servicetjen eldre og pers. m/funk.nedsett. (b)	48
Prioritet - Netto driftsutgifter pr. innbyggere 253 helse- og omsorgstjenester i institusjon (b)	49
Prioritet - Netto driftsutgifter pr. innbyggere 254 helse- og omsorgstj. til hjemmeboende (b)	50
Prioritet - Netto driftsutgifter pr. innbyggere 256 tilbud om ø. hjelp døgnopphold i kommunene (b)	51
Prioritet - Netto driftsutgifter, helse og omsorg, i prosent av totale netto driftsutg(B)	52
Prioritet - Netto driftsutgifter, pleie og omsorg pr. innbygger 67 år og over(B)	53
Prioritet - Netto driftsutgifter, pleie og omsorg pr. innbygger 80 år og over(B)	53
Prioritet - Tjenester til hjemmeboende (f254) - andel av netto driftsutgifter til plo(B).....	54
Produktivitet - Korrigerte brutto driftsutgifter, institusjon, pr. kommunal plass(B)	55
Dekningsgrad - Andel plasser i brukertilpasset enerom m/ eget bad/wc(B).....	56
Dekningsgrad - Andel plasser i skjermet enhet for personer med demens(B).....	57
Dekningsgrad - Plasser i institusjon i prosent av innbyggere 80 år over(B).....	58
Kvalitet - Andel brukerrettede årsverk i omsorgstjenesten m/ helsefagutdanning (prosent)	Feil! Bokmerke er ikke definert.

Kvalitet - Årsverk i brukerrettede tjenester m/ fagutdanning fra høyskole/universitet (antall)	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Kommunehelse.....	59
Prioritet - Netto driftsutg til diagnose, behandling og rehabilitering pr. innbygger(B)	60
Prioritet - Netto driftsutg til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetj. pr. innb 0-20 år(B)	61
Prioritet - Netto driftsutg til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetj. pr. innb 0-5 år(B)	62
Prioritet - Netto driftsutgifter kommunehelse i prosent av samlede netto driftsutgifter ...	63
Prioritet - Netto driftsutgifter pr. innbygger til Kommunehelse (B)	64
Prioritet - Netto driftsutgifter til forebyggende arbeid, helse pr. innbygger(B)	65
Dekningsgrad - Ergoterapeutårsverk per 10 000 innbyggere (kommunehelse+omsorg) (årsverk).....	66
Dekningsgrad - Jordmødre per 10 000 fødte i løpet av året (årsverk).....	67
Dekningsgrad - Reservekapasitet fastlege(B).....	68
Dekningsgrad - Årsverk av helsesøstre pr. 10 000 innbyggere 0-5 år. Funksjon 232	69
Dekningsgrad - Årsverk av leger pr. 10 000 innbyggere. Funksjon 241.....	70
Kvalitet - Antall åpne fastlegelister	71
Andre nøkkeltall - Gjennomsnittlig listelengde(B)	72
Sosiale tjenester	73
Prioritet - Andel netto driftsutgifter til råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid(b) .	74
Prioritet - Andel netto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp(B)	75
Prioritet - Netto driftsutgifter pr. innbyggere 281 økonomisk sosialhjelp (b)	76
Prioritet - Netto driftsutgifter til råd, veiledning og sos.forebyggend arb. pr. innb, 20-66 år(b)	77
Prioritet - Netto driftsutgifter til sosialtjenesten i prosent av samlede netto driftsutgifter(b)	78
Prioritet - Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger 20-66 år(B).....	79
Prioritet - Netto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr innbygger 20-66 år(B)	80
Produktivitet - Brutto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr. mottaker(B)	81
Dekningsgrad - Andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde(B)	82
Dekningsgrad - Andelen sosialhjelpsmottakere 18-24 år, av innbyggerne (19)-24 år(B)	83
Dekningsgrad - Andelen sosialhjelpsmottakere i alderen 20-66 år, av innbyggerne 20-66 år(B)	84
Grunnlagsdata (Nivå 3) - Samlet stønadssum (bidrag + lån).....	85
Grunnlagsdata (Nivå 3) - Sosialhjelpsmottakere (antall)	86
Grunnlagsdata (Nivå 3) - Sosialhjelpsmottakere 18-24 år (antall).....	87

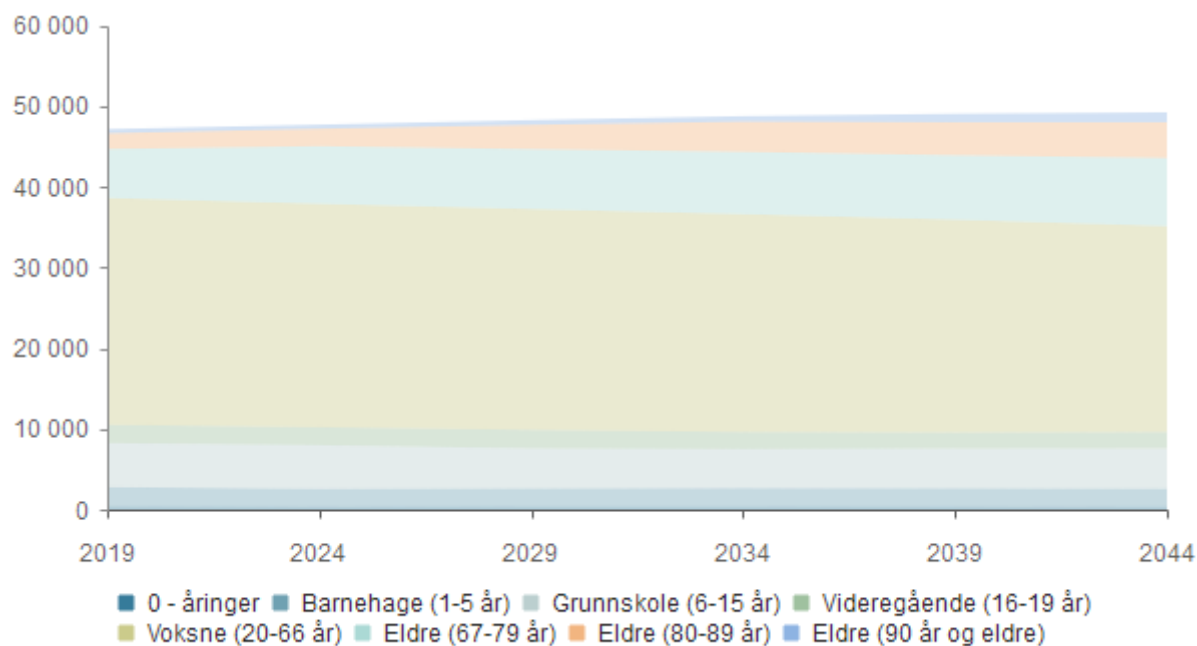
Grunnlagsdata (Nivå 3) - Sosialhjelpsmottakere med sosialhjelp i 6 måneder eller mer (antall)	88
Andre nøkkeltall - Netto driftsutgifter (242) Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid	89
Andre nøkkeltall - Netto driftsutgifter (275) Introduksjonsordningen	90
Andre nøkkeltall - Netto driftsutgifter (276) Kvalifiseringsordningen	91
Kultur og idrett	92
Prioritet - Netto driftsutgifter for kultursektoren per innbygger i kroner(B)	93
Prioritet - Netto driftsutgifter pr. innbygger til Kultur og idrett (B).....	94
Prioritet - Netto driftsutgifter pr. innbyggere 370 bibliotek (b)	95
Prioritet - Netto driftsutgifter pr. innbyggere 380 idrett og tilskudd til andres idrettsanlegg (b)	96
Prioritet - Netto driftsutgifter pr. innbyggere 381 kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg (b)	97
Prioritet - Netto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler, per innbygger 6-15 år(B)	98
Dekningsgrad - Andel elever (brukere) i grunnskolealder i kommunens musikk- og kulturskole, av antall barn i al(B).....	99
Plan, kulturminner, natur og nærmiljø	100
Prioritet - Netto driftsutgifter til naturforvaltning og friluftsliv per innbygger(B).....	100
Prioritet - Netto driftsutgifter til plansaksbehandling per innbygger(B)	101
Prioritet - Netto driftsutgifter til rekreasjon i tettsteder per innbygger(B)	102
Produktivitet - Gj.snittlig saksbehandlingstid for byggesaker med 12 ukers frist. Kalenderdager	103
Produktivitet - Gj.snittlig saksbehandlingstid for byggesaker med 3 ukers frist. Kalenderdager	104
Dekningsgrad - Samlet lengde maskinpreparerte skiløyper	105
Økonomi - Korrigerte brutto driftsutgifter (301) plansaksbehandling	106
Økonomi - Korrigerte brutto driftsutgifter (335) rekreasjon i tettsted	107
Økonomi - Korrigerte brutto driftsutgifter (360) naturforvaltning og friluftsliv.....	108
Adm, styring og fellesutgifter	109
Prioritet - Administrasjon, kommune nettodriftsutgifterandel av totale utgifter (prosent)	109
Prioritet - Brutto driftsutgifter til administrasjon og styring i kr. pr. innb(B)	110
Prioritet - Brutto driftsutgifter til funksjon 100 Politisk styring , i kr. pr. innb(B)	111
Prioritet - Brutto driftsutgifter til funksjon 110, Kontroll og revisjon, i kr. pr. innb(B).....	112
Prioritet - Brutto driftsutgifter til funksjon 120 Administrasjon, i kr. pr. innb(B)	113

Prioritet - Brutto driftsutgifter til funksjon 121, Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen, i kr. pr. i(B)	114
Prioritet - Brutto driftsutgifter til funksjon 130 Administrasjonslokaler, i kr. pr. innb(B) ..	115
Prioritet - Brutto driftsutgifter til funksjon 180 Diverse fellesutgifter, i kr. pr. innb(B).....	116
Prioritet - Lønnsutgifter til administrasjon og styring i kr. pr. innb(B).....	117
Vann, avløp og renovasjon	118
Produktivitet - Avløp - Årsgebyr for avløpstjenesten (gjelder rapporteringsåret+1)	118
Produktivitet - Renovasjon - Årsgebyr for avfallstjenesten (gjelder rapporteringsåret+1)	119
Kvalitet - Avløp - Estimert gjennomsnittsalder for spillvannsnett med kjent alder	120
Kvalitet - Renovasjon - Levert til materialgjenvinning og biologisk behandling per innbygger (kommune)	121
Brann og ulykkesvern	122
Prioritet - Antall boligbranner pr. 1000 innbyggere.....	122
Prioritet - Antall utrykninger: sum utrykninger til branner og andre utrykninger pr. 1000 innbyggere.....	123
Prioritet - Netto driftsutgifter til funksjon 338 og 339 pr. innbygger, konsern (kr).....	124
Kvalitet - Årsgebyr for feiing og tilsyn - ekskl. mva. (gjelder rapporteringsåret +1).....	125
Eiendomsforvaltning	126
Prioritet - Netto driftsutgifter til administrasjonslokaler per innbygger(B).....	127
Prioritet - Netto driftsutgifter til førskolelokaler per innbygger(B)	128
Prioritet - Netto driftsutgifter til institusjonslokaler per innbygger(B).....	129
Prioritet - Netto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning per innbygger(B)	130
Prioritet - Netto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning, i prosent av samlede netto driftsutgifter(B)	131
Prioritet - Netto driftsutgifter til kommunal forvaltning av eiendommer (F121) per innbygger(B)	132
Prioritet - Netto driftsutgifter til skolelokaler per innbygger(B)	133
Prioritet - Samlet areal på administrasjonslokaler i kvadratmeter per innbygger(B).....	134
Prioritet - Samlet areal på formålsbyggene i kvadratmeter per innbygger(B)	135
Produktivitet - Herav energikostnader for kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter(B)	136
Produktivitet - Herav utgifter til renholdsaktiviteter i kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter(B)	137
Produktivitet - Utgifter til driftsaktiviteter i kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter(B)	138
Produktivitet - Utgifter til vedlikeholdsaktiviteter i kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter(B)	139

Dekningsgrad - Netto driftsutgifter på funksjon ei endomsforvalt, kommune utg til ei endomsforvalt i pros av totale utg	140
Samferdsel.....	141
Produktivitet - Brutto driftsutgifter ekskl. avskrivninger i kr pr. km kommunal vei og gate(b)	141
Produktivitet - Brutto driftsutgifter i kr pr. km kommunal vei og gate(b)	142
Produktivitet - Netto driftsutgifter ekskl. avskrivninger i kr pr. km kommunal vei og gate(b)	143
Dekningsgrad - Antall parkeringsplasser skiltet for forflytningshemmede pr. 10 000 innb(B)	144
Dekningsgrad - Antall utstedte parkeringstillatelser for forflytningshemmede pr. 10 000 innb(B)	145
Næringsforv. og konsesjonskraft	146
Prioritet - Landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikl. nettodriftsutgifterbeløp pr innb (kr).....	146
Grunnlagsdata (Nivå 3) - Søknader i alt etter jord- og konsesjonslov (antall).....	147
Andre nøkkeltall - Jordbruksareal i drift.....	148
Andre nøkkeltall - Jordbruksbedrifter	149
Andre nøkkeltall - Landbrukseiendommer	150
Andre nøkkeltall - Produktivt skogareal.....	151
Klima og energi.....	152
Prioritet - Andel av energikostnader i komm. eiendomsforv. brukt på fyringsolje og - parafin, konsern	152
Prioritet - Andel av energikostnader i komm. eiendomsforv. brukt på strøm, konsern	153
Andre nøkkeltall - Samlet energibruk i komm. skolelokaler, egne bygg, per m2, konsern	154

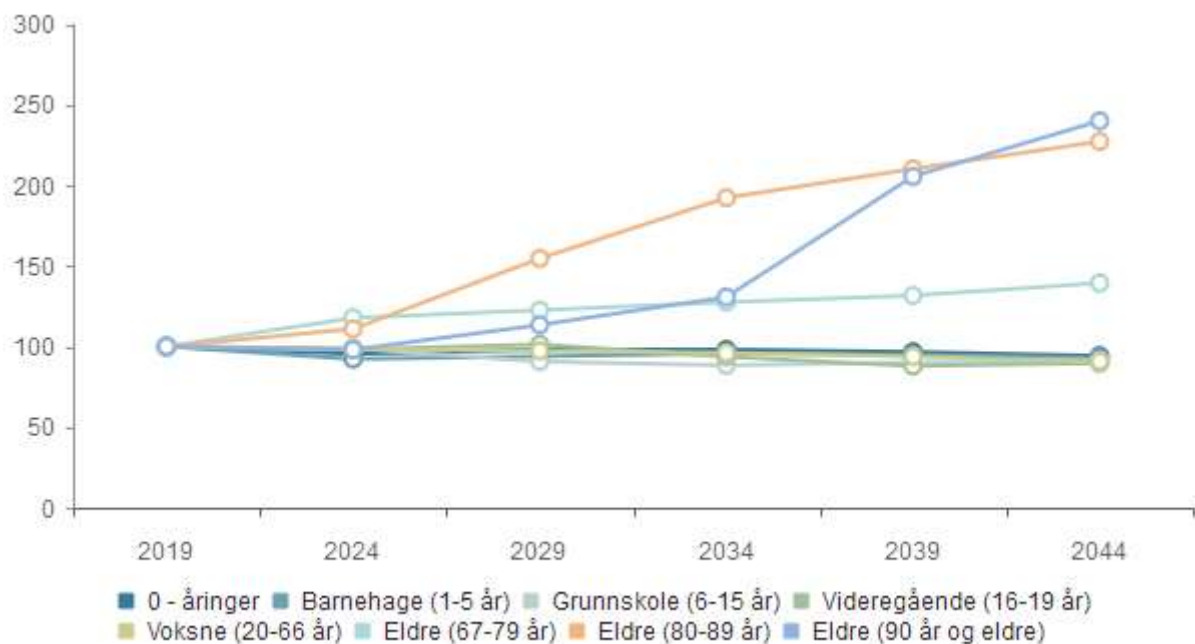
Demografi

	2019	2024	2029	2034	2039	2044
0 - åringar	415	396	407	407	401	391
Barnehage (1-5 år)	2 351	2 169	2 208	2 250	2 229	2 189
Grunnskole (6-15 år)	5 470	5 407	4 959	4 833	4 931	4 986
Videregående (16-19 år)	2 265	2 224	2 295	2 122	1 991	2 031
Voksne (20-66 år)	28 091	27 674	27 342	26 970	26 348	25 503
Eldre (67-79 år)	6 061	7 138	7 428	7 727	7 977	8 447
Eldre (80-89 år)	1 946	2 158	3 009	3 741	4 090	4 420
Eldre (90 år og eldre)	508	498	576	664	1 044	1 219
Total	47 107	47 664	48 224	48 714	49 011	49 186

Prognose type : Middels nasjonal vekst

Prognose periode : 25

KOSTRA og nøkkeltall 2018 - Larvik

	2019	2024	2029	2034	2039	2044
0 - åringer	100,0 %	95,4 %	98,1 %	98,1 %	96,6 %	94,2 %
Barnehage (1-5 år)	100,0 %	92,3 %	93,9 %	95,7 %	94,8 %	93,1 %
Grunnskole (6-15 år)	100,0 %	98,8 %	90,7 %	88,4 %	90,1 %	91,2 %
Videregående (16-19 år)	100,0 %	98,2 %	101,3 %	93,7 %	87,9 %	89,7 %
Voksne (20-66 år)	100,0 %	98,5 %	97,3 %	96,0 %	93,8 %	90,8 %
Eldre (67-79 år)	100,0 %	117,8 %	122,6 %	127,5 %	131,6 %	139,4 %
Eldre (80-89 år)	100,0 %	110,9 %	154,6 %	192,2 %	210,2 %	227,1 %
Eldre (90 år og eldre)	100,0 %	98,0 %	113,4 %	130,7 %	205,5 %	240,0 %
Total	100,0 %	101,2 %	102,4 %	103,4 %	104,0 %	104,4 %

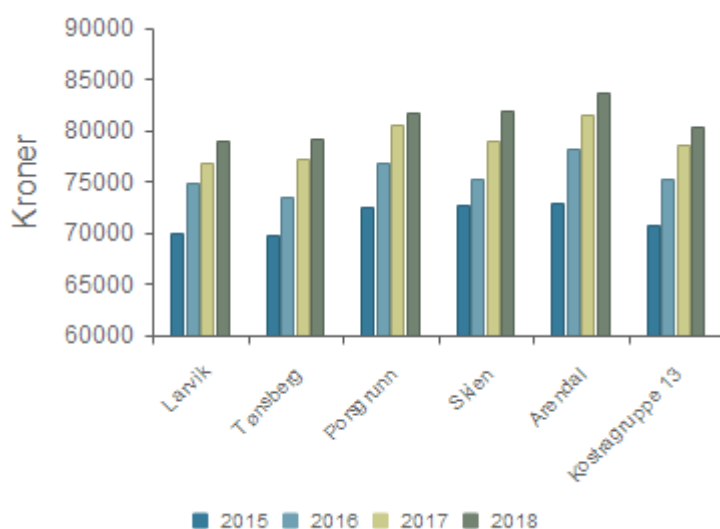
Prognose type : Middels nasjonal vekst

Prognose periode : 25

Hovedtall drift

	Larvik 2017	Larvik 2018	Tønsberg	Porsgrunn	Skien	Arendal	Kostragruppe 13
Framsikt							
Brutto driftsinntekter i kroner per innbygger(B)	76 732	78 988	79 131	81 765	81 831	83 724	80 286
Brutto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter(B)	0,1 %	0,5 %	0,3 %	-0,8 %	1,4 %	2,0 %	1,6 %
Brutto driftsutgifter i kroner per innbygger(B)	76 667	78 600	78 894	82 428	80 670	82 041	78 994
Eiendomsskatt i prosent av brutto driftsinntekter(B)		0,0 %	0,0 %	4,8 %	3,4 %	3,0 %	2,2 %
Frie inntekter i kroner per innbygger(B)	52 092	53 231	52 206	51 652	52 358	52 263	53 207
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter(B)	0,9 %	-0,3 %	0,8 %	0,7 %	2,0 %	1,8 %	1,8 %
Netto lånegjeld i kroner per innbygger(B)	75 003	77 855	65 098	81 765	64 751	87 679	71 431
Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter(B)	97,7 %	98,6 %	82,3 %	100,0 %	79,1 %	104,7 %	89,2 %
Skatt på inntekt og formue (inkludert naturressursskatt) i prosent av brutto driftsinntekter(B)	33,6 %	33,6 %	37,4 %	33,6 %	31,2 %	30,4 %	37,4 %
Statlig rammeoverføring i prosent av brutto driftsinntekter(B)	34,3 %	33,8 %	28,6 %	29,6 %	32,8 %	32,1 %	28,8 %

Framsikt - Brutto driftsinntekter i kroner per innbygger(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	69 848	74 833	76 732	78 988
Tønsberg	69 753	73 437	77 100	79 131
Porsgrunn	72 495	76 855	80 473	81 765
Skien	72 760	75 207	78 860	81 831
Arendal	72 909	78 140	81 558	83 724
Kostragruppe 13	70 650	75 178	78 515	80 286

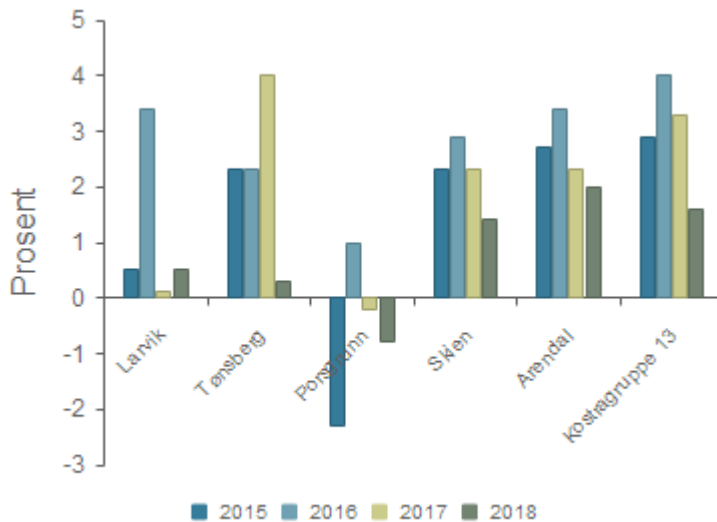
Brutto driftsinntekter er de samlede kommunale driftsinntektene, og inkluderer skatteinntekter, rammetilskudd, kommunale avgifter og øvrige salgs- og leieinntekter.

Brutto driftsinntekter i kroner per innbygger viser de inntektene kommunene mottar for å drive de kommunale tjenestene. Av sammenligningskommunene var det ingen som hadde en lavere inntekt pr

innbygger enn Larvik i 2018. Inntektene pr innbygger for Larvik ligger ca 1 300 kr lavere enn snittet for KOSTRA-gruppe 13 og hele 4 700 kr lavere enn Arendal.

Arendal, Porsgrunn og Skien har eiendomsskatt. For Arendal kommune utgjør dette 113 mill kr (2 542 kr pr innb * 44 800 innb).

Framsikt - Brutto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	0,5 %	3,4 %	0,1 %	0,5 %
Tønsberg	2,3 %	2,3 %	4,0 %	0,3 %
Porsgrunn	-2,3 %	1,0 %	-0,2 %	-0,8 %
Skien	2,3 %	2,9 %	2,3 %	1,4 %
Arendal	2,7 %	3,4 %	2,3 %	2,0 %
Kostragruppe 13	2,9 %	4,0 %	3,3 %	1,6 %

Indikatoren viser differansen mellom brutto driftsinntekter og brutto driftsutgifter i prosent av driftsinntektene. Avskrivninger, som er et uttrykk for verdiforringelsen på kommunale anleggsmidler, føres i driftsregnskapet, men blir eliminert før regnskapsmessig resultat fastsettes. I indikatoren brutto driftsresultat gir imidlertid avskrivningene resultat effekt, og kan følgelig brukes for sammenligning med det resultatorienterte regnskapssystemet, som primært brukes i privat næringsliv.

Brutto driftsresultat er resultat *før* dekning av kommunenes rente- og avdrag- utgifter, inntekter i form av utbytte og renter, samt eventuelle avsetninger og egenfinansiering av investeringer.

Brutto driftsresultat gir et uttrykk for om kommunens ordinære driftsinntekter er tilstrekkelig til å dekke ordinær drift og tjenesteproduksjon. Brutto driftsresultat sier dermed en god del om hvordan den økonomiske statusen er i forhold til å finansiere kommunens tjenesteproduksjonen med løpende inntekter.

I 2017 var brutto driftsresultat i prosent av driftsinntektene 0,1 %, dette økte til 0,5 % i 2018. Til sammenligning rapporterte KOSTRA-gruppe 13 brutto driftsresultat på 1,6 % for året, noe som er ned

1,7 prosentpoeng fra 2017. Porsgrunn og Tønsberg hadde lavere brutto driftsresultat enn Larvik gjennom året (negativt for Porsgrunn).

Gjennom de siste 4 årene har gjennomsnittet for Larvik kommune for brutto driftsresultat vært 1,13 % pr år. Dette betyr at kommunen i en årrekke har vært avhengig av til dels store positive finansinntekter, dvs positive verdiendringer i Primæroppgavefondet, for både å kunne betjene den voksende lånegjelden og for å kunne levere et positivt netto driftsresultat. Eksempelvis var netto driftsresultat 33,5 mill kr i 2017. Uten avkastningen på Primæroppgavefondet (POF), på 53,1 mill kr i 2017, hadde året endt med et tap på 19,6 mill kr. POF har imidlertid et langsiktig perspektiv på investeringene og avkastningen kan variere fra år til år. Man kan heller ikke se bort fra negativ avkastning i perioder. De lave brutto driftsmarginene til kommunen utgjør dermed en større risiko for driften av kommunen. Budsjettinnstramninger kan fort bli nødvendig ved nedgang i inntekter eller økninger i kostnader, spesielt hvis avkastningen på POF blir lav eller negativ. Det er med tanke på dette at brutto resultatmarginen til kommunen kan sies å være alt for lav, i tillegg til at den også er lav i forhold til andre kommuner.

Framsikt - Brutto driftsutgifter i kroner per innbygger(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	69 481	72 265	76 667	78 600
Tønsberg	68 120	71 731	74 041	78 894
Porsgrunn	74 128	76 108	80 632	82 428
Skien	71 102	73 036	77 044	80 670
Arendal	70 930	75 502	79 705	82 041
Kostragruppe 13	68 629	72 185	75 899	78 994

Brutto driftsutgifter er de samlede driftsutgiftene inkludert avskrivninger korrigert for dobbeltføringer som skyldes viderefordeling av utgifter/internkjøp mv. Brutto driftsutgifter per innbygger i kommunen viser enhetskostnaden ved den totale kommunale virksomheten og kan også være en produktivitetsindikator.

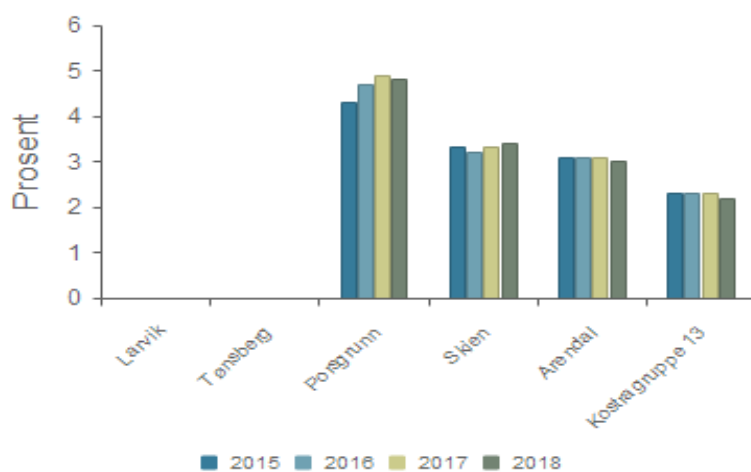
Brutto driftsutgifter i kroner pr innbygger var kr 78 600 for Larvik kommune i 2018. Dette var en økning på 2,5 % fra foregående år. Sammenlignet med 2015 så har utgiftene økt med totalt 13,1 %.

I 2018 var utgiftene pr innbygger kr 394 lavere i Larvik enn gjennomsnittskommunen i KOSTRA-gruppe 13. Av sammenligningskommunene var det ingen som kunne vise til en lavere utgift pr innbygger enn Larvik mens spesielt Porsgrunn, Skien og Arendal hadde et langt høyere utgiftsnivå.

Dersom en ser brutto driftsutgifter i kroner per innbygger opp mot brutto driftsinntekter er det kun Porsgrunn som har en ubalanse gjennom perioden med unntak av 2016.

	2015	2016	2017	2018
Larvik	367	2 568	65	388
Tønsberg	1 633	1 706	3 059	237
Porsgrunn	-1 633	747	-159	-663
Skien	1 658	2 171	1 816	1 161
Arendal	1 979	2 638	1 853	1 683
Kostragruppe 13	2 021	2 993	2 616	1 292

Framsikt - Eiendomsskatt i prosent av brutto driftsinntekter(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik				0,0 %
Tønsberg	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Porsgrunn	4,3 %	4,7 %	4,9 %	4,8 %
Skien	3,3 %	3,2 %	3,3 %	3,4 %
Arendal	3,1 %	3,1 %	3,1 %	3,0 %
Kostragruppe 13	2,3 %	2,3 %	2,3 %	2,2 %

Indikatoren viser eiendomsskatt i prosent av driftsinntektene. Eiendomsskatt er det kommunene selv som skriver ut. Den kan gjelde for bymessig bebyggelse, for verker og bruk og/eller hele kommunen.

Fra og med 2007 kunne alle kommuner skrive ut eiendomsskatt for hele kommunen. For 2018 har 370 av 422 kommuner, tilsvarende 88 %, valgt å benytte eiendomsskatt som inntektskilde, mot

366 kommuner i 2017. Flere kommuner velger å skrive ut eiendomsskatt i hele kommunen. For 2018 var det 290 kommuner som hadde full eiendomsskatt.

Den generelle skattesatsen skal ligge mellom 2 og 7 promille av taksten på eiendommen. Innenfor denne rammen er det kommunene som bestemmer nivået på skattesatsen.

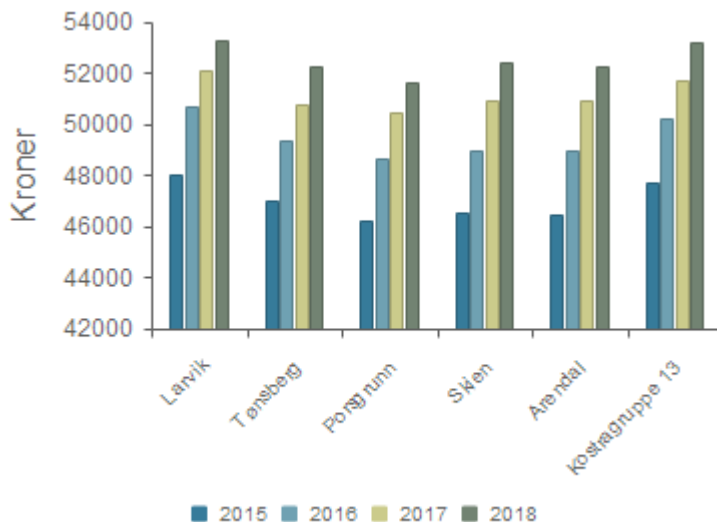
Det er imidlertid stadig flere kommuner som innfører en differensiert og lavere sats for boliger og fritidseiendommer. Det er nå 139 av 144 kommuner som har slik differensiert sats. Det er også en jevn økning i antall kommuner som innfører et bunnfradrag før beregning av eiendomsskatt for boliger og fritidseiendommer. 107 kommuner har nå slikt bunnfradrag.

En tredje ting som letter byrden for boligeiere, er at stadig flere kommuner gir fritak i inntil 20 år for eiendomsskatt for nye boliger, noe som nå gjelder i 107 kommuner.

Det er viktig informasjon å vite hvilke kommuner som har innført eiendomsskatt som en inntektskilde dersom man skal sammenligne driftsnivået. Larvik kommune har valgt å ikke innføre eiendomsskatt. Det har derimot 370 andre kommuner i Norge gjort. Dersom eiendomsskatt hadde utgjort tilsvarende prosentsats av brutto driftsinntekter (ikke hensynstatt hvor mange promille eiendomsskatt de ulike kommunene operer med) som sammenligningskommunene ville vi kunne hatt en inntekt på mellom 4,8 % (som Porsgrunn) og 3,4 % (som Skien) sett opp mot brutto driftsinntekter. Ganget opp med antall innbyggerne i Larvik ville man hatt mellom 112 og 179 mill kr mer i inntekter. *

* (78 988 kr * 3,4 % eller 4,8 % = 2 370 kr eller 3 791 kr. Dersom vi ganger opp det med befolkningen på ca 47 107 gir dette en sum på hhv 111,6 og 178,6 mill kr).

Framsikt - Frie inntekter i kroner per innbygger(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	48 004	50 640	52 092	53 231
Tønsberg	46 994	49 316	50 719	52 206
Porsgrunn	46 234	48 652	50 461	51 652
Skien	46 537	48 956	50 932	52 358
Arendal	46 437	48 923	50 935	52 263
Kostragruppe 13	47 672	50 177	51 696	53 207

Indikatoren viser kommunens frie inntekter i kroner per innbygger. Med frie inntekter menes inntekter som kommunene kan disponere uten andre bindinger enn gjeldende lover og forskrifter. Skatt på inntekt og formue og rammetilskudd fra staten defineres som frie inntekter.

Larvik kommune har høyere frie inntekter per innbygger enn sammenligningskommunene og marginalt høyere enn KOSTRA-gruppe 13. Noe av forklaringen på dette er at kommunen har et høyere utgiftsbehov enn disse kommunene, jf dokumentasjon i «Grønn bok» (Beregningsteknisk dokumentasjon til statsbudsjettet). Dette medfører høyere uttelling i inntektssystemet. Et annet punkt er en effekt av kommune sammenslåingen av Larvik og Lardal.

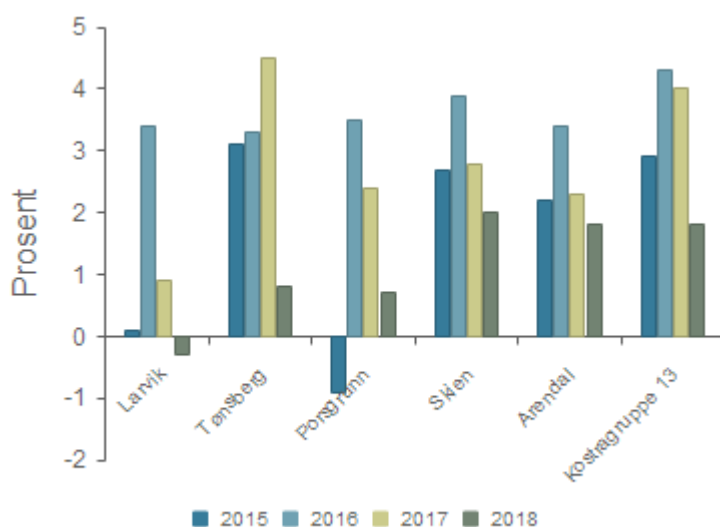
Skatteveksten for januar - desember 2018 var på 3,9 % for (primær-) kommunene. Skatteinntangen på årsbasis etter fremleggelsen av nasjonalbudsjettet i mai var for 2018 anslått til 2,4 %. Dette betyr at skatteinntektene totalt sett har ligget over de sentrale forutsetningen også i 2018. Larvik kommune har i perioden jan-desember 2018 til sammenligning hatt en vekst i skatteinntektene på 4,4 %, altså over det nasjonale nivået. Vestfold har samlet en skattevekst i 2018 på 3,2 %, som er under den nasjonale veksten.

Siden kommunens vekst i skatteinntektene var over den nasjonale veksten, skulle inntektsutjevningen normalt sett bidra til å redusere det samlede inntektsnivået (skatt + rammetilskudd). Når rammetilskuddet også har et regnskapsmessig resultat i 2018, som ligger over det budsjetterte, skyldes dette virkninger som i hovedsak er knyttet til enkelte andre tilskudd i inntektssystemet og til det faktum at Larvik med sitt lave utgangspunkt allikevel ikke kommer opp mot landsgjennomsnittet med den observerte veksten i 2018.

Figuren under viser en skjematisk fordeling av kommunesektorens ulike inntekter på landsbasis.

Framsikt - Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	0,1 %	3,4 %	0,9 %	-0,3 %
Tønsberg	3,1 %	3,3 %	4,5 %	0,8 %
Porsgrunn	-0,9 %	3,5 %	2,4 %	0,7 %
Skien	2,7 %	3,9 %	2,8 %	2,0 %
Arendal	2,2 %	3,4 %	2,3 %	1,8 %
Kostragruppe 13	2,9 %	4,3 %	4,0 %	1,8 %

Indikatoren viser netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene. Netto driftsresultat beregnes ut fra brutto driftsresultat, men tar i tillegg hensyn til eksterne finansieringstransaksjoner, dvs netto renter, netto avdrag og netto tap/gevinst på finansielle instrumenter (omløpsmidler) samt kommunale utlån, utbytter og eieruttak, og er i tillegg korrigert for avskrivninger slik at disse ikke gis resultateffekt. Netto driftsresultat kan enten brukes til finansiering av investeringer eller avsettes til senere bruk. Netto driftsresultat er en hoved indikator for økonomisk balanse i kommunesektoren da den viser hvor mye som kan disponeres til avsetninger og investeringer etter at driftsutgifter, renter og avdrag er betalt. Teknisk beregningsutvalg (TBU) anbefaler at dette nøkkeltallet bør ligge på 1,75 % for kommunesektoren.

Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter («resultatmarginen») har ligget svært lavt for kommunen i tre av de siste fire årene og med et snitt på 1,0 %. Dette er langt under TBU's anbefaling. I 2018 var resultatmarginen, som den eneste av sammenligningskommunene, negativ. Til sammenligning var resultatmarginen for KOSTRA-gruppe 1,8 % i 2018. Fellesnevneren for alle kommunene og KOSTRA-gruppen som helhet var et markant fall i resultatmarginen fra 2017.

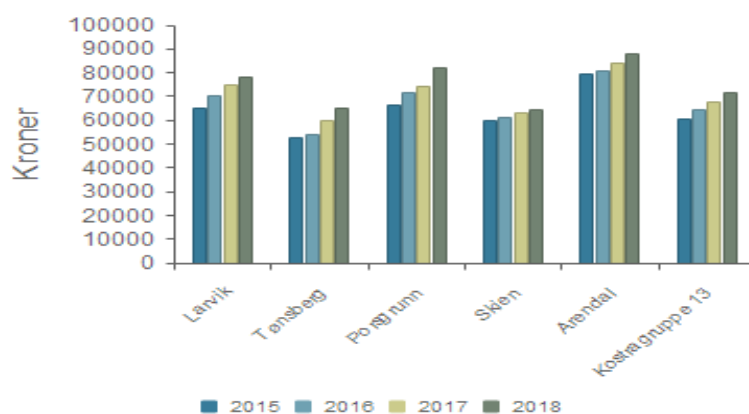
Gjennomsnittlig resultatmargin for Larvik kommune har de siste fire årene ligget betraktelig lavere enn alle sammenligningskommuner og KOSTRA-gruppe 13 som helhet.

Resultatmarginen er også en indikator på hvor mye lånegjeld en kommune tåler. Kommuner med en høyere netto resultatmargin over tid tåler dermed en høyere gjeld enn kommuner med en lavere margin. Den lave resultatmargin tilsier derfor alene at kommunens evne til å bære lånegjeld er svært begrenset og betraktelig mindre enn for gjennomsnittskommunen i KOSTRA-gruppe 13.

Denne lave resultatmarginen, og spesielt da det negative netto driftsresultatet i 2018, kombinert med en gjeldsgrad som langt overstiger KOSTRA-gruppe 13 (se «Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter») indikerer at kommunen allerede er i en vanskelig økonomisk situasjon. Kommunen står derfor ovenfor større utfordringer med å tilpasse seg lavere inntektsvekst og eventuelle renteøkninger i årene som kommer. Det er med denne bakgrunnen at rådmannen foreslo å legge inn et prosjekt i Strategidokumentet for 2019-2022 som skal identifisere områder for omstilling, endringer, kutt og effektivisering på til sammen 40 mill kr i 2019, økende til 70 mill kr 2021 og 2022 (KST 293/18). Det er dette budsjettkuttet, som er lagt under Interne funksjoner, som gir rom for budsjettøkningene innenfor helse og omsorg og overføringene til private barnehager som er lagt inn i perioden og som det har vært bred enighet om å gjennomføre.

Framsikt - Netto lånegjeld i kroner per innbygger(B)

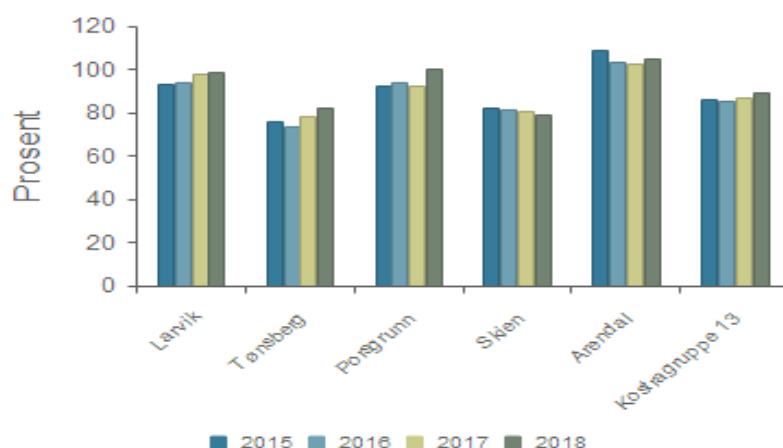
	2015	2016	2017	2018
Larvik	64 847	70 035	75 003	77 855
Tønsberg	52 694	53 791	60 051	65 098
Porsgrunn	66 618	71 927	74 157	81 765
Skien	59 765	61 234	63 224	64 751
Arendal	79 269	80 570	83 795	87 679
Kostragruppe 13	60 609	64 185	67 868	71 431

Indikatoren viser netto lånegjeld i kroner per innbygger, for kommunekonsernet. Netto lånegjeld er definert som langsiktig gjeld (eksklusive pensjonsforpliktelser) fratrukket totale utlån og ubrukte lånemidler. I totale utlån inngår formidlings lån og ansvarlige lån. Indikatoren omfatter dermed utlån hvis mottatte avdrag skal inntektsføres i investeringsregnskapet, i tillegg til innlån som skal avdras i driftsregnskapet.

Netto lånegjeld for kommunen var 3,55 mrd kr i 2018. Med ca 46 801 innbyggere så endte netto lånegjeld pr innbygger på kr 75 855 i 2018. Dette var en økning på kr 2 852 (3,8 %) fra foregående år og en total økning siden 2015 på kr 13 008 (20 %). Den høye veksten i lånegjeld pr innbygger de siste årene skyldes at låneveksten har vært langt høyere enn befolkningsveksten som var på mer moderate 0,65 % det siste året og 1,8 % totalt siden 2015.

Netto lånegjeld pr innbygger for kommunen 6,9 % høyere enn KOSTRA-gruppe 13 i 2015. Men med fortsatt vekst i kommunens lånegjeld så har differansen vokst til 9 % i 2018, som utgjør en forskjell på kr 6 424 pr innbygger. Av de sammenlignbare kommunene i tabellen ovenfor er det Porsgrunn og Arendal som har høyere netto lånegjeld pr innbygger enn Larvik.

Framsikt - Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	92,8 %	93,6 %	97,7 %	98,6 %
Tønsberg	75,5 %	73,2 %	77,9 %	82,3 %
Porsgrunn	91,9 %	93,6 %	92,2 %	100,0 %
Skien	82,1 %	81,4 %	80,2 %	79,1 %
Arendal	108,7 %	103,1 %	102,7 %	104,7 %
Kostragruppe 13	85,8 %	85,4 %	86,4 %	89,2 %

Indikatoren viser netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter for kommuneconsnetet. Netto lånegjeld er definert som langsiktig gjeld (eksklusive pensjonsforpliktelses) fratrukket totale utlån og ubrukte lånemidler. I totale utlån inngår formidlings lån og ansvarlige lån (utlån av egne midler). Indikatoren omfatter dermed utlån hvis mottatte avdrag skal inntektsføres i investeringsregnskapet, i tillegg til innlån som skal avdras i driftsregnskapet.

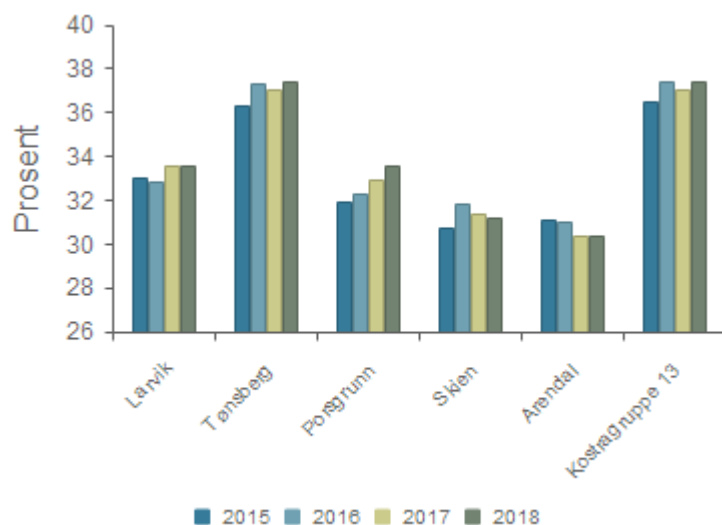
Netto lånegjeld for kommuneconsnetet var 3,7 mrd kr ved utgangen av 2018, en økning på 157,3 mill kr (4,5 %) fra foregående år. En relativt høy investeringstakt kombinert med liten grad av egenkapitalfinansiering forklarer økningen i netto lånegjeld. Veksten i netto lånegjeld var dog betraktelig lavere enn de to foregående årene hvor økningen var på hhv 8,5 % i 2016 og 7,7 % i 2017. Veksten i 2018 var også lavere enn snittet i KOSTRA-gruppe 13 og samtlige kommuner i tabellen ovenfor med unntak av Skien. Totalt har lånegjelden økt med nærmere 0,5 mrd kr (15,0 %) siden 2015.

Veksten i kommunens brutto driftsinntekter i 2018, som var på 3,6 %, var høyere enn foregående år og også høyere enn gjennomsnittet for KOSTRA-gruppe 13.

Den prosentvise veksten i driftsinntekter var lavere enn veksten i netto lånegjeld, som er årsaken til at kommunens gjeldsgrad igjen forverret seg i 2018. Gjeldsgraden, her målt som netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter, økte dermed som en konsekvens fra 97,7 % i 2017 til 98,6 % i 2018. Dette tilsvarer en økning på 0,9 %-poeng. Kommunens gjeldsgrad var ved utgangen av 2018 9,4 %-poeng høyere enn gjennomsnittet for KOSTRA-gruppe 13.

Handlingsregelen for lånegjeld ble vedtatt i Kommunestyret sak om Strategidokumentet 2019 – 2022 (KST 293/18). Intensjonen bak den vedtatte handlingsregelen er at kommunens gjeldsgrad skal reduseres over tid. Handlingsregelen forsøker å bidra til at dette målet nås gjennom å begrense den prosentvise veksten i kjernegjelden, dvs netto lånegjeld fratrukket gjeld knyttet til VAR, til den prosentvise veksten i frie inntekter.

Framsikt - Skatt på inntekt og formue (inkludert naturressursskatt) i prosent av brutto driftsinntekter(B)

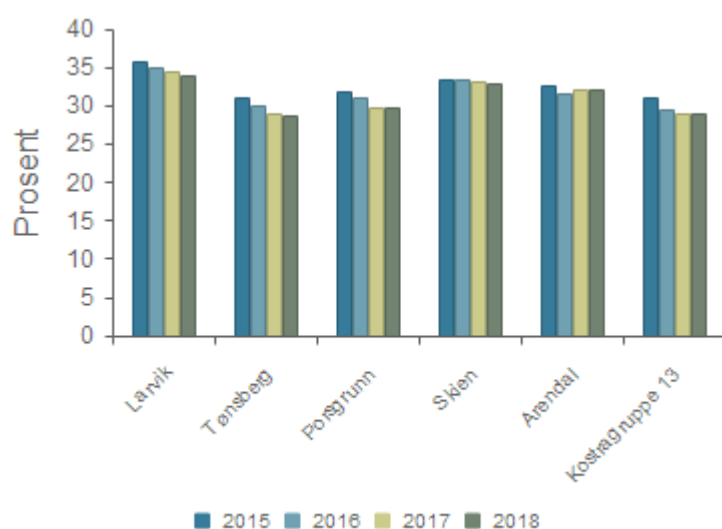
	2015	2016	2017	2018
Larvik	33,0 %	32,8 %	33,6 %	33,6 %
Tønsberg	36,3 %	37,3 %	37,0 %	37,4 %
Porsgrunn	31,9 %	32,3 %	32,9 %	33,6 %
Skien	30,7 %	31,8 %	31,4 %	31,2 %
Arendal	31,1 %	31,0 %	30,4 %	30,4 %
Kostragrgruppe 13	36,5 %	37,4 %	37,0 %	37,4 %

Indikatoren viser skatt på inntekt og formue (inkludert naturressursskatt) i prosent av driftsinntektene. Skatt på inntekt og formue inngår sammen med statlige rammeoverføringer i begrepet "frie inntekter".

Det er stor forskjell på hva kommunene får av skatt på inntekt og formue i % av brutto driftsinntekter. Eiendomsskatt er ikke med i dette nøkkeltallet.

I 2018 ligger Larvik kommune i midtre sjiktet av de fire kommunene som er med i sammenligningsgrunnlaget. Men det er verdt å merke seg at kommunens skatteinntekter som andel av samlede inntekter økte fra 2016 til 2017 som også er nivået for 2018. Det vises også til omtalen under frie inntekter i kroner pr innbygger. Det er Arendal, Skien og Porsgrunn som ligger lavere enn Larvik gjennom hele måleperioden med unntak av 2018 hvor Porsgrunn er på samme sats. Det er kun Tønsberg av sammenligningskommunene som ligger høyere gjennom hele måleperioden. Pr 2018 ligger Larvik 3,8 prosentpoeng under snittet for KOSTRA-gruppe 13.

Framsikt - Statlig rammeoverføring i prosent av brutto driftsinntekter(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	35,8 %	34,8 %	34,3 %	33,8 %
Tønsberg	31,1 %	29,9 %	28,8 %	28,6 %
Porsgrunn	31,8 %	31,0 %	29,8 %	29,6 %
Skien	33,3 %	33,3 %	33,2 %	32,8 %
Arendal	32,6 %	31,6 %	32,0 %	32,1 %
Kostragruppe 13	31,0 %	29,4 %	28,8 %	28,8 %

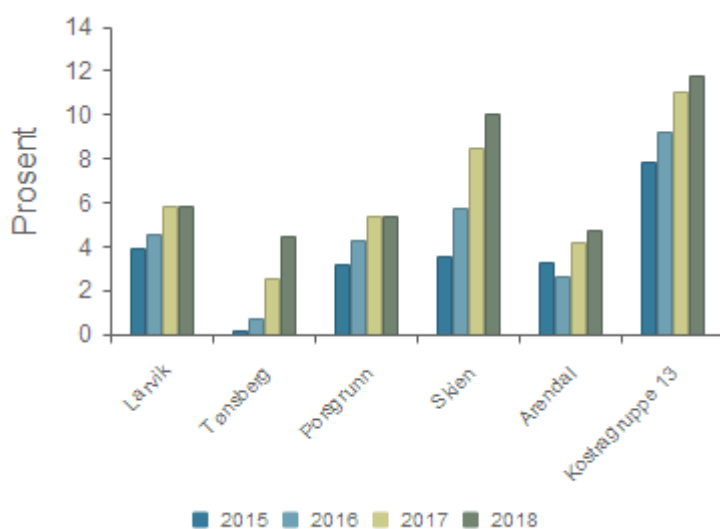
Indikatoren viser statlige rammeoverføringer i prosent av driftsinntektene. Statlige rammeoverføringer inngår sammen med skatt på inntekt og formue i begrepet "frie inntekter".

Larvik kommune er den kommunen som har høyst prosentsats på statlige rammeoverføringer i prosent av brutto driftsutgifter, men er også sammen med Porsgrunn og Tønsberg de kommunene som har gått mest ned i måleperioden. Alle kommunene har imidlertid en nedgang i måleperioden. I og med at rammetilskuddet inngår i rammeoverføringene vil man kunne oppleve store svingninger i de statlige overføringene.

Investering, finansiering, balanse

	Larvik 2017	Larvik 2018	Tønsberg	Porsgrunn	Skien	Arendal	Kostragruppe 13
Framsikt							
Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter(B)	5,8 %	5,8 %	4,5 %	5,4 %	10,0 %	4,7 %	11,8 %
Langsiktig gjeld i prosent av brutto driftsinntekter(B)	236,0 %	236,4 %	202,6 %	243,2 %	216,7 %	235,4 %	218,6 %
Netto avdrag i prosent av brutto driftsinntekter(B)	3,1 %	3,4 %	2,6 %	2,6 %	3,7 %	3,4 %	3,6 %
Pensjonsforpliktelse i kroner per innbygger(B)	92 569	94 541	87 426	107 669	97 905	95 963	88 172

Framsikt - Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	3,9 %	4,5 %	5,8 %	5,8 %
Tønsberg	0,2 %	0,7 %	2,5 %	4,5 %
Porsgrunn	3,2 %	4,3 %	5,4 %	5,4 %
Skien	3,5 %	5,7 %	8,5 %	10,0 %
Arendal	3,3 %	2,6 %	4,2 %	4,7 %
Kostragruppe 13	7,8 %	9,2 %	11,0 %	11,8 %

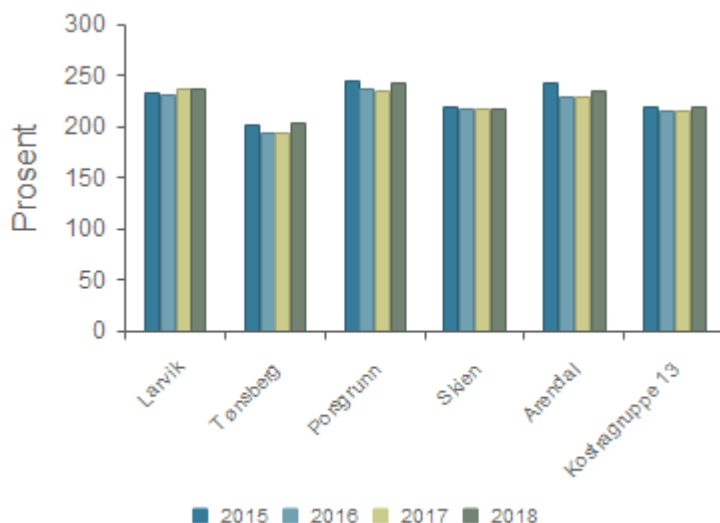
Indikatoren viser disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter. Disposisjonsfond er oppsparte midler som fritt kan benyttes til finansiering både i drifts- og investeringsregnskapet, og indikatoren kan si noe om hvor stor økonomisk buffer kommunen har for sin løpende drift. I samsvar med budsjetterte forutsetninger er det foretatt netto avsetninger til disposisjonsfond i 2017.

Oppbyggingen av disposisjonsfondet til kommunen gjennom årlige avsetninger av overskudd har medført at disposisjonsfondet i prosent av brutto driftsinntekter har økt fra 3,9 % i 2015 til 5,8 % i 2018. For at en kommune skal kunne sies å ha et nivå på disposisjonsfondet som er tilfredsstillende og som bidrar til å gjøre kommuneøkonomien robust så er Riksrevisjonens anbefalinger at disposisjonsfondet bør utgjøre minimum 5 % av brutto driftsinntekter. Dette nivået ble nådd ved utgangen av 2017 og ivaretatt i 2018 da disposisjonsfondet nå utgjør 5,8 % av driftsinntektene. I den vedtatte handlingsregelen for lånegjeld anbefales det at den frie andelen av disposisjonsfondet alene utgjør minimum 5 % av driftsinntektene. Ved utgangen av 2018 var denne delen av disposisjonsfondet på

129,5 mill kr, som utgjorde 3,5 % av brutto driftsinntekter. Målsetningen er dermed at denne andelen skal økes fremover.

Disposisjonsfondet i prosent av driftsinntekter pr 2018 ligger lavt for Larvik sammenlignet med snittet i KOSTRA-gruppe 13, men ligger høyere enn kommunene i tabellen ovenfor med unntak av Skien.

Framsikt - Langsiktig gjeld i prosent av brutto driftsinntekter(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	231,6 %	231,3 %	236,0 %	236,4 %
Tønsberg	200,8 %	193,9 %	194,1 %	202,6 %
Porsgrunn	243,5 %	237,0 %	235,4 %	243,2 %
Skien	218,9 %	216,3 %	217,8 %	216,7 %
Arendal	242,0 %	229,2 %	229,3 %	235,4 %
Kostragruppe 13	218,3 %	215,0 %	214,3 %	218,6 %

Indikatoren viser langsiktig gjeld i prosent av brutto driftsinntekter for kommune konsernet. Ordinære renter og avdrag på lån skal finansieres av driftsinntektene, og indikatoren viser langsiktig gjeldsbelastning i forhold til disse. Lån beregnet for viderefremidling til andre instanser/innbyggere, såkalte formidlingsutlån, inngår også i indikatoren. Pensjonsforpliktelser inngår. Langsiktige lån har normalt lengre løpetid enn ett år.

Kommunens langsiktige gjeld, som består av brutto lånegjeld og pensjonsforpliktelser, var i underkant av 8,8 mrd kr pr 2018. Dette var en økning på 321 mill kr (2,8 %) fra foregående år, som skyldes en kombinasjon av både økte pensjonsforpliktelser og vekst i brutto lånegjeld.

Totalt hadde kommunen en brutto lånegjeld på over 4,3 mrd kr ved utgangen av året, en økning på nærmere 200 mill kr (4,8 %) fra 2017. Pensjonsforpliktelsen økte med 121 mill kr (2,8 %) til mer enn 4,4 mrd kr ved årets slutt (se "Pensjonsforpliktelse pr innbygger"). Det var dermed brutto lånegjeld som bidro mest til veksten i den langsiktige gjelden i 2018.

Pr 31.12 utgjorde Pensjonsforpliktelser 50,6 % og brutto lånegjeld 49,4 % av den langsiktige gjelden.

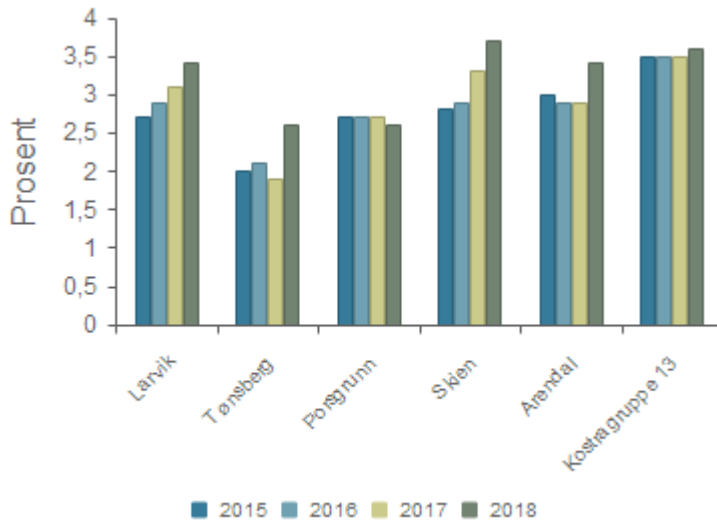
Totalt har kommunens langsiktige gjeld økt med nesten 1,3 mrd kr (17,3 %) siden 2015, som tilsvarer en årlig vekst på 5,5 %. Det er vekst i brutto lånegjeld som har stått for den største andelen av denne økningen (65 % mot 35 % for pensjonsforpliktelser).

Langsiktig gjeld i prosent av brutto driftsinntekter steg til 236,4 % i 2018, en moderat økning fra foregående år og 17,8 %-poeng høyere enn KOSTRA-gruppe 13. Av sammenligningskommunene var det kun Porsgrunn som lå høyere. Veksten i forholdstallet for Larvik var likevel blant de laveste av sammenligningskommunene (kun Skien lå lavere) og var i tillegg lavere enn KOSTRA-gruppe 13.

Utviklingen for langsiktig gjeld i forhold til driftsinntekter har vært negativ for kommunen over lengre tid, en trend som har resultert i at dette forholdstallet i dag er høyt både i forhold til tidligere år og sammenlignet med andre kommuner. Med høy lånegjeld øker risikoen for at høyere avdrag og rentekostnader vil utgjøre en stadig større andel av driftsinntektene skulle vekst i sistnevnte avta eller rentenivået stige. Det høye forholdstallet for kommunen kan derfor resultere i økonomiske utfordringer med å betjene eksisterende gjeld som igjen kan gå på bekostning av driften.

Den høye gjelden kan også gå på bekostning av fremtidige investeringer da den begrenser evnen til å betjene ytterligere lånefinansieringer. Dette blir spesielt merkbart ved en eventuell renteoppgang da kun en liten andel av lånene er rentesikret over lengre perioder. En renteoppgang vil derfor relativt raskt føre til økte finansutgifter i driftsregnskapet og dermed mindre handlingsrom i både den daglige driften og fremtidige drifts- og investeringsbudsjetter. Det er med denne bakgrunnen kommunestyret vedtok en handlingsregelen for låneopptak i Strategidokumentet 2019-2022 (KST 293/18). Kommunens høye gjeld og lave driftsmarginer understreker behovet for at fremtidige låneopptak holder seg godt innenfor handlingsregelens rammer fremover.

Framsikt - Netto avdrag i prosent av brutto driftsinntekter(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	2,7 %	2,9 %	3,1 %	3,4 %
Tønsberg	2,0 %	2,1 %	1,9 %	2,6 %
Porsgrunn	2,7 %	2,7 %	2,7 %	2,6 %
Skien	2,8 %	2,9 %	3,3 %	3,7 %
Arendal	3,0 %	2,9 %	2,9 %	3,4 %
Kostragruppe 13	3,5 %	3,5 %	3,5 %	3,6 %

Indikatoren viser netto avdrag i prosent av brutto driftsinntekter, for kommunekonsernet. Avdragsbelastningen vil avhenge av valgt finansieringsstrategi, f.eks. andelen fremmedkapital, nedbetalingstiden o.l. Ekstraordinære avdrag vil ikke fremkomme fordi dette føres i investeringsregnskapet, og det her bare tas hensyn til transaksjoner i driftsregnskapet.

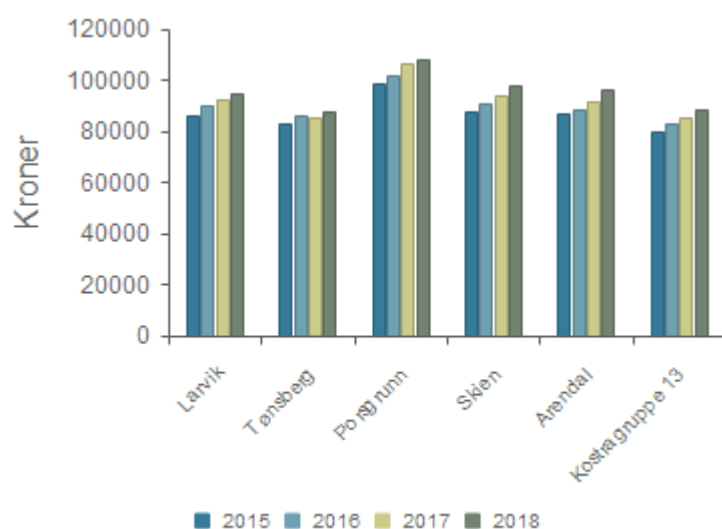
Avdrag på lån i prosent av driftsinntekter har økt fra 2,7 % i 2015 til 3,4 % i 2018. Økningen skyldes hovedsakelig den store veksten i lånegjelden som har pågått over tid.

Larvik ligger lavere enn KOSTRA-gruppe 13 for denne indikatoren. Dette skyldes at kommunen betaler ned lånegjelden over en lengre periode enn gjennomsnittskommunen i gruppen.

Ny kommunelov tilsier at minimumsavdragene må økes betraktelig fremover, noe som alene vil medføre at kommunens avdrag i prosent av driftsinntekter vil øke ytterligere fremover og med full effekt fra 2020. Økninger i avdrag grunnet vekst i netto lånegjeld vil komme i tillegg. Kommunens høye, og voksende lånegjeld, bidrar dermed til at en stadig større andel av kommunens inntekter brukes til å nedbetale lån, som nødvendigvis negativt påvirker kommunens tilgjengelige midler til drift. Dette har merkes allerede i kommunens budsjettprosesser og i den løpende driften. Utviklingen forklarer nødvendigheten av at en handlingsregelen for lånegjeld ble foreslått og vedtatt, og understreker samtidig behovet for at handlingsregelens rammer for låneoptak overholdes.

Framsikt - Pensjonsforpliktelse i kroner per innbygger(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	86 230	89 664	92 569	94 541
Tønsberg	82 537	85 728	85 209	87 426
Porsgrunn	98 250	101 396	106 382	107 669
Skien	87 505	90 440	93 999	97 905
Arendal	86 729	88 052	91 785	95 963
Kostragruppe 13	79 659	82 586	85 528	88 172

Indikatoren viser pensjonsforpliktelse i kroner per innbygger, for kommunekonsernet.

Pensjonsforpliktelsen til kommunen er verdien av det ansvaret kommunen pr i dag har for pensjonen til dagens pensjonister og ansvaret i forhold til opparbeidede rettigheter hos dagens ansatte.

Pensjonsforpliktelsen påvirkes av størrelse/omfang av pensjonsordninger, lønnsnivå, forutsetninger om rentenivå og levealder. Pensjonsforpliktelsen tar ikke hensyn til pensjonsmidlene som er satt av til å dekke fremtidige pensjonsutbetalinger og er dermed et brutto forpliktelse.

Pensjonsforpliktelsen til kommunen var på over 4,4 mrd kr i 2018, en økning på 2,8 % fra foregående år. Med ca 47 100 innbyggere utgjorde forpliktelsen 94 541 kr per innbygger, en oppgang på 2,1 % fra forrige år.

Pensjonsforpliktelsen må sees opp mot pensjonsmidlene satt til side for å betjene disse. Pr 2018 beløp disse seg til i underkant av 3,9 mrd kr, en økning på 9,1 %. Midlene utgjorde kr 82 278 pr innbygger og økte med 8,4 % gjennom året.

Da forpliktelsene er større enn midlene så betyr dette at Larvik kommune har en *netto pensjonsforpliktelse*. Ved utgangen av 2018 beløp denne seg til 577,7 mill kr, en nedgang på 201,4 mill kr (25,9) % fra 2017. Netto pensjonsforpliktelsen pr innbygger ble dermed redusert med kr 4 384 til kr 12 263 ved utgangen av 2018, en nedgang på 26,3 %. Netto pensjonsforpliktelsen pr innbygger var igjen, som i 2017, den laveste rapportert de siste fire årene.

Grunnskole

Korrigerte brutto driftsutgifter per skoleelev (202) i Larvik kommune er lavere enn sammenligningskommunene, med unntak av Tønsberg. Det er noe høyere enn Kostragruppe 13. Larvikskolen bruker feks kr 5.456 mindre per elev enn Porsgrunn kommune per år. Utgiftene har økt relativt stabilt de siste fire årene.

Larvik har relativt høye nettoutgifter til skoleskyss (223), selv om Larvik har lave skyssutgifter per elev med tilbud om skoleskyss, ettersom Larvik har en relativt høy andel skoleelever med tilbud om skoleskyss.

Larvikskolens fokus på helse, trivsel og læring, gjenspeiles i KOSTRA-indikatorene, ettersom driftsutgiftene i store grad er brukt til lønnsutgifter. Kommunen og virksomheten har hatt fokus på kvalitet i skolen (KST-147/10), bedre verktøy til barna, nye lærebøker (KST-084/13), hjelpemidler til dysleksi (KST-113/13), økt interesse for vitenskap (KST-031/13), samt tidlig innsats småtrinn (KST-189/13).

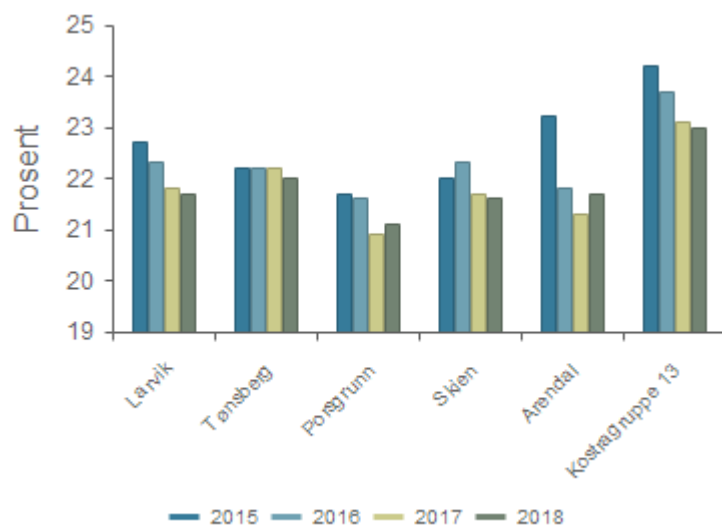
Arbeidet gir gledelige utslag i elevenes resultater på ungdomstrinnet. Stabilitet i resultatene er et utslag av fokus på kontinuitet og stabilitet. Larvik kommune har siden 2011 økt gjennomsnittlige grunnskolepoeng mye, og har etter det holdt seg stabilt på over 40 over flere år, de siste årene med over 41 poeng.

	Larvik 2017	Larvik 2018	Tønsberg	Porsgrunn	Skien	Arendal	Kostragruppe 13
Prioritet							
Grunnskole, skolelokaler og skoleskyss korrigerte brutto driftsutgifter (1000 kr)	575 367	590 332	529 424	465 929	703 995	558 713	26 510 106
Korrigerte brutto driftsutgifter til sfo (1000 kr)	43 384	41 762	46 033	33 647	44 267	35 281	1 833 229
Netto driftsutgifter grunnskolesektor (202, 215, 222, 223) i prosent av samlede netto driftsutgif(B)	21,8 %	21,7 %	22,0 %	21,1 %	21,6 %	21,7 %	23,0 %
Netto driftsutgifter til grunnskole (202), i prosent av samlede netto driftsutgifter(B)	17,7 %	17,7 %	18,3 %	17,0 %	17,1 %	18,1 %	18,5 %
Netto driftsutgifter til SFO (1000 kr)	12 670	12 429	6 120	10 831	9 574	7 700	386 553
Netto driftsutgifter til voksenopplæring (213), i prosent av samlede netto driftsutgifter		0,5 %	0,7 %	0,7 %	0,7 %	0,9 %	0,5 %
Produktivitet							
Driftsutgifter til inventar og utstyr (202), per elev i grunnskolen(B)	586	249	1 329	1 412	987	418	1 046
Driftsutgifter til undervisningsmaterieell (202), per elev i grunnskolen(B)	1 948	1 927	1 404	1 484	1 101	1 324	1 210
Elever per kommunal grunnskole(B)	268	266	321	263	288	314	292
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1.-10.årstrinn(B)	13,9	13,6	14,7	14,6	14,0	14,8	14,0
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1.-4.årstrinn(B)	14,0	13,2	13,9	13,5	14,5	14,3	13,1
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 5.-7.årstrinn(B)	13,5	13,6	15,2	14,6	12,4	14,9	13,9
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 8.-10.årstrinn(B)	14,1	14,0	15,2	16,0	15,0	15,2	15,2
Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskole (202), per elev(B)	89 636	93 062	92 045	98 518	95 484	94 129	91 430

KOSTRA og nøkkeltall 2018 - Larvik

Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskole, skolelokaler og skoleskyss (202, 222, 223), per (B)	107 846	110 450	111 404	118 079	116 716	112 714	111 375
Korrigerte brutto driftsutgifter til skolefritidstilbud (215), per komm. Bruker(B)	34 188	36 095	32 578	35 719	30 720	32 607	30 514
Korrigerte brutto driftsutgifter til skolelokaler (222), per elev(B)	15 419	15 564	15 948	17 580	19 282	15 311	17 930
Korrigerte brutto driftsutgifter til skoleskyss (223), per elev som får skoleskyss(B)	8 977	9 876	13 786	14 483	13 009	8 863	11 065
Lønnsutgifter til grunnskole, skolelokaler og skoleskyss (202, 222, 223), per elev(B)		93 670	90 773	94 510	95 303	93 673	88 369
Dekningsgrad							
Andel elever i grunnskolen som får morsmålsopplæring(B)	3,1 %	2,6 %	1,8 %	3,8 %	6,3 %	0,3 %	2,8 %
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning(B)	8,1 %	6,9 %	9,1 %	7,0 %	7,9 %	9,0 %	7,5 %
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning, 1.-4. trinn(B)		3,9 %	5,5 %	4,4 %	5,2 %	5,8 %	4,9 %
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning, 5.-7. trinn(B)		8,8 %	10,2 %	7,5 %	9,4 %	10,9 %	8,8 %
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning, 8.-10. trinn(B)	10,8 %	9,1 %	12,4 %	9,7 %	9,8 %	11,3 %	9,4 %
Andel elever i grunnskolen som får særskilt norskopplæring(B)	5,3 %	4,8 %	4,2 %	4,8 %	8,6 %	4,4 %	5,9 %
Andel elever i grunnskolen som får tilbud om skoleskyss(B)	25,5 %	22,4 %	12,4 %	12,0 %	12,7 %	19,6 %	14,6 %
Andel elever med direkte overgang fra grunnskole til videregående opplæring(B)		97,3 %	97,8 %	98,2 %	96,9 %	98,0 %	97,6 %
Andel timer spesialundervisning av antall lærertimer totalt(B)	19,3 %	20,1 %	22,0 %	18,2 %	18,6 %	17,9 %	17,7 %
Elever med direkte overgang fra vg1 til vg2 (prosent)		87,4 %	87,0 %	86,3 %	87,8 %	88,8 %	89,0 %
Kvalitet							
Gjennomsnittlig grunnskolepoeng (antall)		41,6	42,6	41,3	40,4	41,3	41,9
Grunnlagsdata (Nivå 3)							
Antall elever i kommunal SFO	1 269	1 157	1 413	942	1 441	1 082	60 227
Antall elever i kommunale grunnskoler	5 359	5 325	4 817	3 950	6 041	5 017	239 064
Antall kommunale grunnskoler	20	20	15	15	21	16	818
kommunal Elever alle trinn Elever (antall)	5 359	5 325	4 817	3 950	6 041	5 017	239 064
Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskole (202)	480 358	495 554	443 380	389 146	576 821	472 245	21 834 359
Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskolesektor (202, 215, 222, 223)	618 751	632 094	575 457	499 576	748 262	593 994	28 343 335
Korrigerte brutto driftsutgifter til sfo (215)	43 384	41 762	46 033	33 647	44 267	35 281	1 833 229
Korrigerte brutto driftsutgifter til skolelokaler (222)	82 630	82 878	76 821	69 440	116 481	76 816	4 274 589
Korrigerte brutto driftsutgifter til skoleskyss (223)	12 379	11 900	9 223	7 343	10 693	9 652	401 158
Lønnsutgifter til grunnskole, skolelokaler og skoleskyss (202, 222, 223) (1000 kr)	479 550	498 793	437 253	373 314	575 723	469 955	21 119 771
Voksenopplæring korrigerte brutto driftsutgifter beløp (1000 kr)	44 588	39 506	53 054	26 311	48 059	54 994	1 369 877
Andre nøkkeltall							
Andel elever med direkte overgang fra grunnskole til videregående opplæring		97,3 %	97,8 %	98,2 %	96,9 %	98,0 %	97,6 %

Prioritet - Netto driftsutgifter grunnskolesektor (202, 215, 222, 223) i prosent av samlede netto driftsutgif(B)

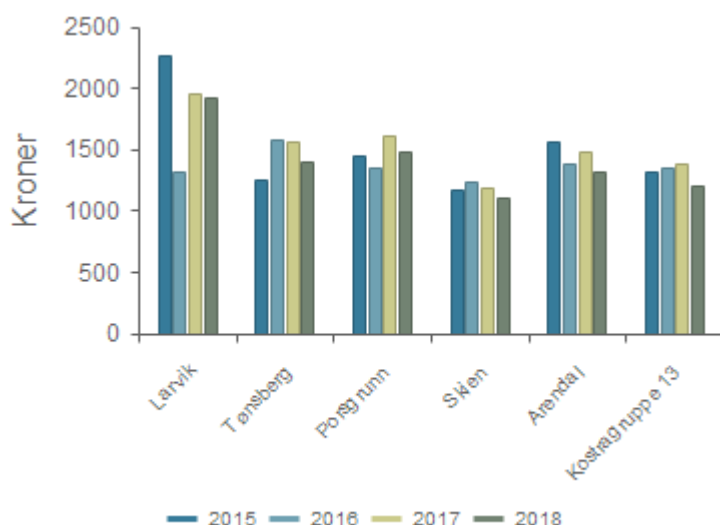
	2015	2016	2017	2018
Larvik	22,7 %	22,3 %	21,8 %	21,7 %
Tønsberg	22,2 %	22,2 %	22,2 %	22,0 %
Porsgrunn	21,7 %	21,6 %	20,9 %	21,1 %
Skien	22,0 %	22,3 %	21,7 %	21,6 %
Arendal	23,2 %	21,8 %	21,3 %	21,7 %
Kostragruppe 13	24,2 %	23,7 %	23,1 %	23,0 %

Utgiftene brukt til grunnskolesektor, i forhold til kommunens totale utgifter målt i prosent er redusert jevnt fra 2015 i Larvik kommune. I 2015 økte andelen av kommunens totale utgifter brukt til skole, bla med bakgrunn i Larvikskolenes merforbruk i 2015, og er ikke nødvendigvis en indikasjon på endret prioritering i kommunen dette året.

Denne indikatoren inkluderer også SFO (215), og ettersom utgifter til SFO er høyere enn sammenligningskommuner (bla.pga. graderte satser), vil andel av utgiftene som er brukt til grunnskole (202) være lavere enn denne indikatoren tilsier.

Larvik kommune har i forhold til sammenlignbare kommuner vært kommunen med lavest andel utgifter til grunnskolesektor, relativt sett i forhold til kommunens totale utgifter. I 2018 er andelen av Larviks totale driftsutgifter brukt til skole, sammen med Tønsberg og Arendal, høyest i sammenligningsgruppen. Alle kommunene i gruppen bruker lavere andel av driftsutgiftene til skolesektoren enn gjennomsnittet i Kostragruppe 13.

Produktivitet - Driftsutgifter til undervisningsmateriell (202), per elev i grunnskolen(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	2 258	1 320	1 948	1 927
Tønsberg	1 254	1 580	1 568	1 404
Porsgrunn	1 446	1 346	1 610	1 484
Skien	1 175	1 239	1 188	1 101
Arendal	1 566	1 375	1 474	1 324
Kostragruppe 13	1 310	1 348	1 388	1 210

Indikatoren viser driftsutgifter i kroner til undervisningsmateriell per elev. Må sees i sammenheng med indikatoren "Driftsutgifter til inventar og utstyr".

Fra 2017 til 2018 er utgiftene til undervisningsmateriell og inventar og utstyr redusert med kr 358 per elev. Korr bruttoutgifter per elev (202) totalt er samtidig økt med kr 3 426.

Larvikskolen ligger relativt høyt i forhold til utgifter knyttet til undervisningsmateriell blant sammenligningskommunene, men Tønsberg og Porsgrunn bruker nesten kr 1 000 mer. Larvik ligger lavere enn Kostragruppe 13, hvor Larvikskolen tidligere lå vesentlig høyere. Dette kan ha sammenheng med at andre kommuner nå også bruker mer til digitalt utstyr til elevene, og har gjort sine innkjøp senere enn Larvik.

Undervisningsmateriell inkluderer ordinært undervisningsmateriell (både analogt og digitalt), men også arbeidsmaterialer til sløyd og håndarbeid, matvarer til bruk i undervisningen, bøker til skolebibliotek, lek og sysselsettingsmateriell og materiell til musikkundervisning.

Elevene har fått mye oppdatert undervisningsmateriell. Larvikskolen har hatt stor satsningen på Digitalt hamskifte i skolen, og iPad til alle elevene fra høsten 2017 ble standarden bedret. Larvik kommune har prioritert ekstra midler til dette, jf. KST-280/16 3 mill kr fra 2017, og ytterligere 2 mill kr fra 2018.

Kommunestyret i tidl. Larvik kommune har gjennom bevilgninger økt midler til undervisningsmateriell, i vedtak-084/13 (5,35 mill kr), Strategidokument 2015-2018 (1 mill kr) og 1,5 mill kr i forbindelse med årsrapport 2016 (KST-069/17).

Produktivitet - Korrigerte brutto driftsutgifter til skolefritidstilbud (215), per komm. Bruker(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	29 963	31 626	34 188	36 095
Tønsberg	26 592	31 379	31 587	32 578
Porsgrunn	30 528	30 396	32 461	35 719
Skien	25 766	27 613	29 270	30 720
Arendal	32 288	29 348	30 760	32 607
Kostragruppe 13	26 254	27 908	28 842	30 514

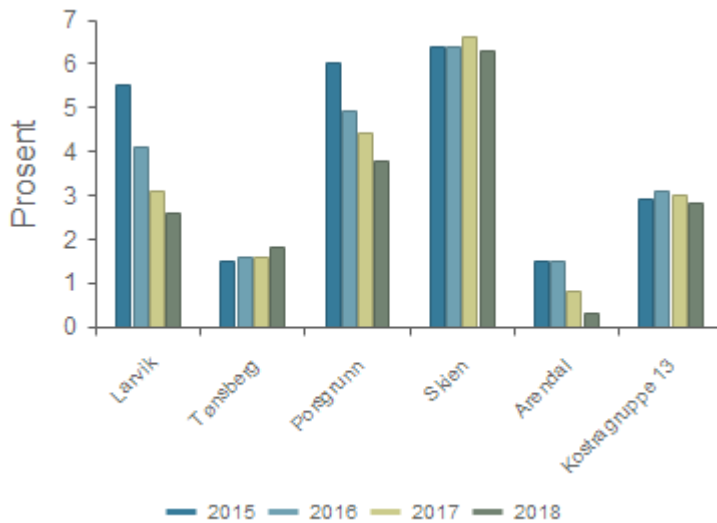
Indikatoren viser utgift i kroner per benyttet SFO plass i kommunen.

Larvik kommune ligger i 2018 klart høyest med tanke på utgift per SFO plass, blant sammenligningskommunene.

Larvik kommunes SFO ordninger er i utgangspunktet helt foreldrefinansiert, jf. KST-082/08. Det er et prinsipp som benyttes fullt ut i budsjetteringene til SFO enhetene. Larvik kommunes sosiale profil og prioriteringer skaper ulikheter i sammenligningsgrunnlaget mot andre kommuner. Prioriteringene medfører utgifter, knyttet til barn med spesielle behov (3,4 mill kr), graderte satser (1,8 mill kr), og søskenmoderasjon (0,9 mill kr i 2018). Det er bare ressurser til elever med spesielle behov som er pålagt etter Opplæringsloven, og ikke graderte satser.

Indikatoren inkluderer ikke foreldrebetaling, og viser dermed alle utgifter per benyttet SFO plass, både kommunal andel og foreldrenes andel. Den kommunale andelen av dette er relativ stor, på bakgrunn av kommunens tilbud om graderte satser.

Dekningsgrad - Andel elever i grunnskolen som får morsmålsopplæring(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	5,5 %	4,1 %	3,1 %	2,6 %
Tønsberg	1,5 %	1,6 %	1,6 %	1,8 %
Porsgrunn	6,0 %	4,9 %	4,4 %	3,8 %
Skien	6,4 %	6,4 %	6,6 %	6,3 %
Arendal	1,5 %	1,5 %	0,8 %	0,3 %
Kostragruppe 13	2,9 %	3,1 %	3,0 %	2,8 %

Det finnes 3 ulike typer undervisning i forbindelse med elever som snakker flere språk i grunnskolen: *Særskilt norskopplæring - Morsmålsundervisning - Tospråklig fagopplæring*.

Larvik kommune har ikke ekstra timer til morsmålsundervisning i skolen. Etter kartlegging og vedtak gis særskilt norskopplæring og tospråklig fagopplæring for elever som får ordinær undervisning i klasse.

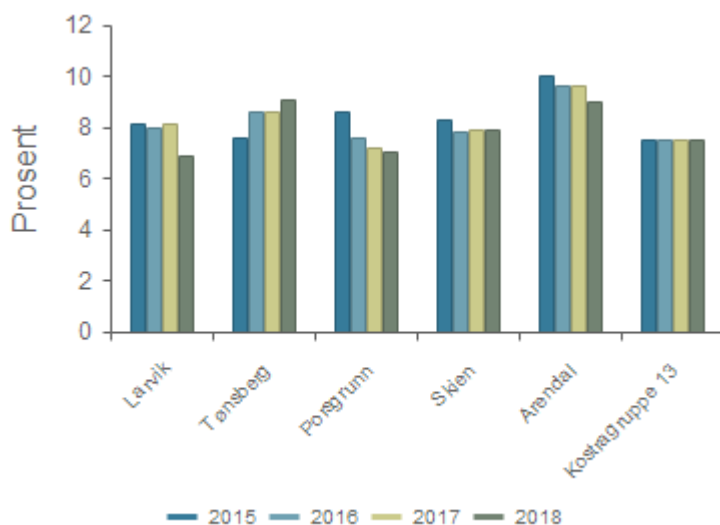
Indikatoren her; "Andel elever i grunnskolen som får morsmålsopplæring", viser andel elever i grunnskolen som får morsmålsopplæring **og tospråklig fagopplæring**. Andelen elever i grunnskolen som får tospråklig fagopplæring har vært kraftig redusert i Larvik kommune over tid.

I KOSTRA tall er indikatorer for morsmålsundervisning og tospråklig fagopplæring slått sammen. Det er ingen timer med morsmålsundervisning i Larvik kommune. I ståtedsanalysen er overskrifter som inneholder "morsmålsundervisning" - gjeldende for "tospråklig fagopplæring".

Det er færre elever i 2018 som har vedtak (-26 stk), og samtidig færre timer totalt sett (-2646). Det er altså færre elever som mottar tospråklig fagopplæring, og en reduksjon i andelen av elever. Verdensmesteren, er en avdeling som har tospråklig fagopplæring til *alle* sine elever. Verdensmesterens elever er i samme periode redusert med 5 elever.

Dette kan være en indikasjon på at tospråklig fagopplæring har økt læringsutbytte i 2018, slik at elevene raskere kan gå over i ordinær norskundervisning. Larvikskolen har også hatt stor fokus på inkludering av elever som har vært lenge i landet i ordinær undervisning.

Dekningsgrad - Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	8,1 %	8,0 %	8,1 %	6,9 %
Tønsberg	7,6 %	8,6 %	8,6 %	9,1 %
Porsgrunn	8,6 %	7,6 %	7,2 %	7,0 %
Skien	8,3 %	7,8 %	7,9 %	7,9 %
Arendal	10,0 %	9,6 %	9,6 %	9,0 %
Kostragruppe 13	7,5 %	7,5 %	7,5 %	7,5 %

Omfanget av spesialundervisning kan være med å drive opp kostnadsnivået i grunnskolen. Andelen elever som får spesialundervisning har vært stabilt rundt 8% i Larvikskolen de siste årene. Det har vært lavere enn andre sammenligningskommuner utenom Arendal og Tønsberg, men høyere enn Kostragruppe 13. I 2018 er andelen redusert til 6,9% av elevene, og det er da lavere enn KOSTRAGruppe 13 og alle sammenligningskommuner.

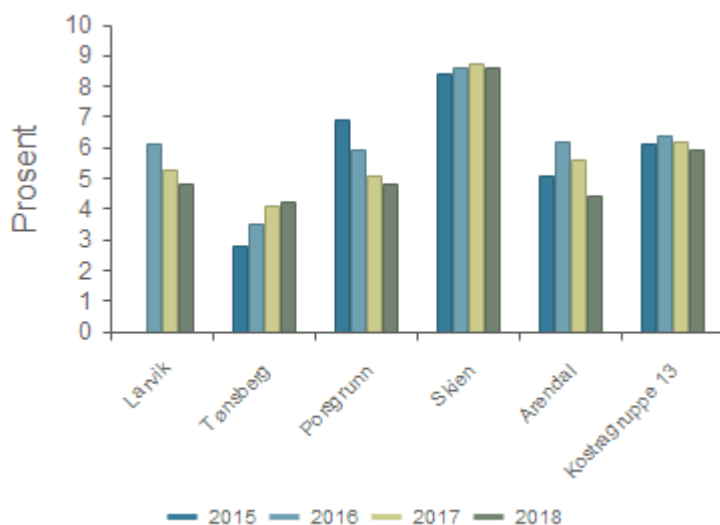
Larvikskolens fokus på tilpasset opplæring har gitt resultater i form av andel elever som får spesialundervisning. Det har vært et samarbeid mellom skolene og PP-tjenesten for å finne gode prosesser, og flyttet fokus fra spesialundervisning til tilpasset opplæring (TPO).

Skolene har fått kompetanseheving til ledelse og ansatte, for å identifisere og iverksette effektive systemrettede tiltak som vil gi bedre tilpasset opplæring. Forskning viser at spesialundervisning i seg selv ikke vil fremme elevens læringsutbytte, men at det vil ha størst effekt med bedre fellesundervisning og tilpasset opplæring som foregår i klassen.

Tidlig innsats kan forsterkes, og Larvikskolen har iverksatt Leseplan (1-4 og 5-7) og bruk av STL+ som metode, for å gi bedre tidlig innsats for alle elever.

Dekningsgrad - Andel elever i grunnskolen som får særskilt norskopplæring(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik		6,1 %	5,3 %	4,8 %
Tønsberg	2,8 %	3,5 %	4,1 %	4,2 %
Porsgrunn	6,9 %	5,9 %	5,1 %	4,8 %
Skien	8,4 %	8,6 %	8,7 %	8,6 %
Arendal	5,1 %	6,2 %	5,6 %	4,4 %
Kostragruppe 13	6,1 %	6,4 %	6,2 %	5,9 %

Det finnes, som nevnt, 3 ulike typer tilrettelagt undervisning i forbindelse med elever som snakker flere språk i grunnskolen: *Særskilt norskopplæring - Morsmålsundervisning - Tospråklig fagopplæring.*

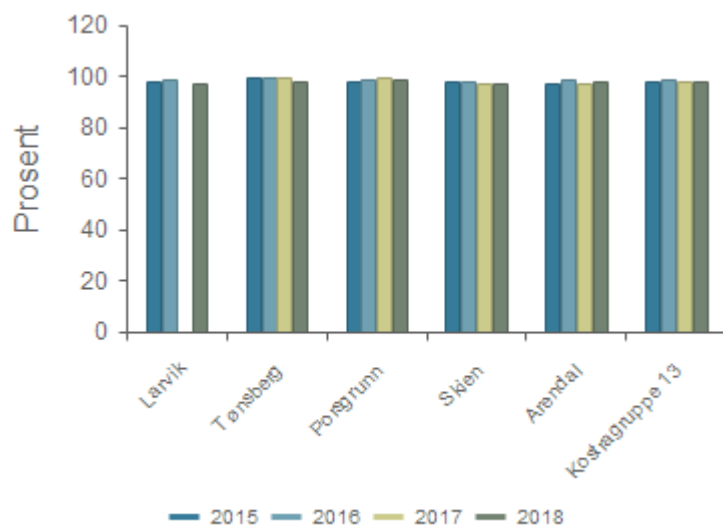
Indikatoren her viser andel elever i grunnskolen som får særskilt norskopplæring. Særskilt norskopplæring gjelder elever som følger læreplan i grunnleggende norsk, og dermed følger egen fagplan i norsk. Det er basert på vedtak om antall timer.

Koordinering av særskilt norskopplæring gjøres fra Verdensmesteren. En samlet oversikt over kommunens totale behov gir et overblikk over hvor det er behov for kunnskap til å gjøre elevens læringsutbytte bedre. Nærheten til elevene som har behov for særskilt norskopplæring gjør også at Verdensmesteren kan være tettere på vurderingen av når elevene er klare for å fortsette videre i ordinær norskundervisning.

Andelen elever i grunnskolen som får særskilt norskopplæring har siden 2015 vært sterkt redusert. Antall elever er totalt redusert med 6 elever fra 2017, antall årstimer er økt med 4.294 i samme periode. Verdensmesteren, er en avdeling som har særskilt norskopplæring til *alle* sine elever. Antall elever på Verdensmesteren er redusert fra 2017 til 2018. Andel elever som får særskilt norskopplæring vil naturlig nok variere sammen med elevtallet på VM.

Larvikskolen arbeider mot økt læringsutbytte for elevene med særskilt norskopplæring, slik at elevene raskere kan følge ordinær undervisning i sin nærscole.

Dekningsgrad - Andel elever med direkte overgang fra grunnskole til videregående opplæring(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	98,0 %	98,1 %		97,3 %
Tønsberg	99,0 %	98,9 %	99,2 %	97,8 %
Porsgrunn	97,7 %	98,6 %	99,5 %	98,2 %
Skien	98,0 %	97,8 %	97,1 %	96,9 %
Arendal	97,0 %	98,3 %	97,1 %	98,0 %
Kostragruppe 13	98,0 %	98,2 %	97,7 %	97,6 %

Larvikskolens andel elever med direkte overgang fra grunnskole til videregående opplæring har vært rundt 98% siden 2014. Den har vært omtrent på nivået i Kostragruppe 13. I 2018 er 97,3% av elevene registrert med direkte overgang til videregående skole.

Larvikskolen har fokus på overgangene i skolen. Arbeidet med RPHO (Regional Plan for Helhetlig Opplæringsløp) vektlegges. Ungdomsskoler har utdannede rådgivere, og bruker faget Utdanningsvalg og karriereveiledning. Kommunen har et godt samarbeid med NAV i dette arbeidet.

Kommunen fortsetter å arbeide mot at andel med direkte overgang skal bli enda bedre.

Barnehage

Barnehagesektoren i Larvik kommune omfatter både kommunale og private barnehager, samt fellestjenester for alle barnehager som spesialpedagogiske vedtak og åpen barnehage, og mellomoppgjør med andre kommuner og redusert foreldrebetaling i alle barnehager. Larvik kommune har totalt 20 kommunale barnehager hvor 5 av disse er åpne barnehager. I tillegg så er det 25 private barnehager og av disse er 2 åpne- og 2 familiebarnehager.

Totalt antall barn med barnehageplass var 2124 noe som er en økning på 20 barn. Av disse går 44, 1 prosent i kommunale barnehager. Denne andelen har vært uendret sammenlignet med 2017. Andelen minoritetsspråklige barn i barnehagene er 15,8 prosent og denne andelen har hatt en økende trend de siste årene. Ser man på alle barn i alderen 1 - 5 år i Larvik kommune, så går 90,3 prosent av disse i barnehage. Leke- og oppholdsareal per barn i barnehage (m2) sier noe om hvor mye plass barn har til å leke og utfolde seg i barnehagene. I Larvik kommune har hvert barn 6,5 m2, noe som er høyere enn Kostragruppe 13 og de andre kommunene i sammenligningsgruppen.

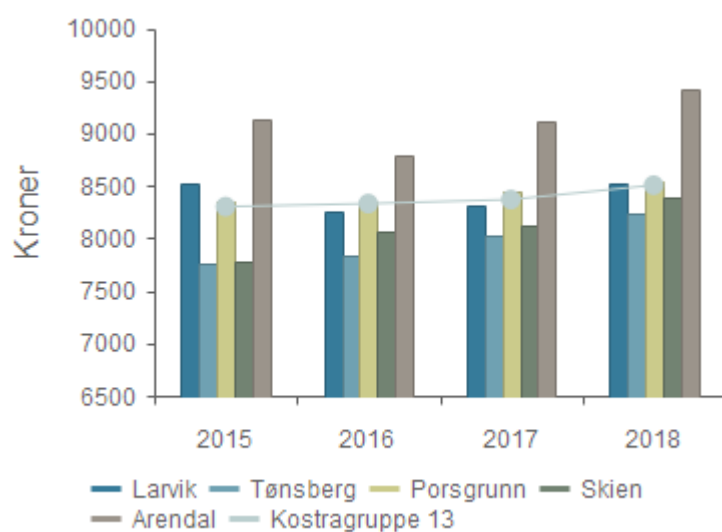
Brutto driftsutgifter per barn i kommunal barnehage viser en nedgang sammenlignet med 2017. Denne nedgangen forklares i hovedsak med sammenslåingen tre barnehager og opprettelsen av Byskogen barnehage. Ser man på de samlede kostnadene til kommunale- og private barnehager, så viser netto driftsutgifter per innbygger til barnehage en økning sammenlignet med 2017. Økningen forklares i hovedsak med økt tilskudd til private barnehager. Det er imidlertid ventet en reduksjon i tilskuddsutbetalingene til private barnehager i årene fremover som følge av kostnadsbesparelsen ved å opprette Byskogen barnehage. De samlede netto driftsutgiftene til barnehage per innbygger er på nivå med Kostragruppe 13. Larvik kommune tilbyr ordninger utover de nasjonale minstekravene til redusert foreldrebetaling, og vil dermed ha noe høyere utgifter til barnehager enn kommuner som ikke har dette tilbudet.

	Larvik 2017	Larvik 2018	Tønsberg	Porsgrunn	Skien	Arendal	Kostragruppe 13
Prioritet							
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Barnehage (B) *) **)	8 304	8 515	8 242	8 535	8 384	9 426	8 504
Produktivitet							
Korrigerte brutto driftsutgifter i kroner per barn i kommunal barnehage(B) *)	139 985	137 995	139 810	144 423	144 484	167 607	147 262
Korrigerte brutto driftsutgifter til kommunale barnehager per korrigert oppholdstime (kr)(B) *)	66	64	65	68	68	78	69
Korrigerte oppholdstimer per årsverk i kommunale barnehager(B)	13 112	13 030	12 387	12 958	13 079	12 448	12 707
Dekningsgrad							
Andel barn 1-5 år i barnehage, i forhold til innbyggere 1-5 år (prosent)		90,3 %	93,6 %	98,4 %	89,6 %	93,4 %	92,2 %
Andel barn i kommunale barnehager i forhold til alle barn i barnehage(B)	44,1 %	44,1 %	61,6 %	33,4 %	41,7 %	25,0 %	40,1 %
Andel minoritetsspråklige barn i barnehage i forhold til alle barn med barnehageplass(B)	15,8 %	15,8 %	15,8 %	14,0 %	19,7 %	17,3 %	18,3 %
Kvalitet							
Leke- og oppholdsareal per barn i barnehage (m2)(B)	6,7	6,5	5,2	5,7	5,3	5,9	5,5

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

***) Tallene er justert for ulikt utgiftsbehov

Prioritet - Netto driftsutgifter pr. innbygger til Barnehage (B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	8 524	8 250	8 304	8 515
Tønsberg	7 766	7 842	8 024	8 242
Porsgrunn	8 351	8 354	8 451	8 535
Skien	7 784	8 068	8 124	8 384
Arendal	9 139	8 780	9 104	9 426
Kostragruppe 13	8 300	8 329	8 367	8 504

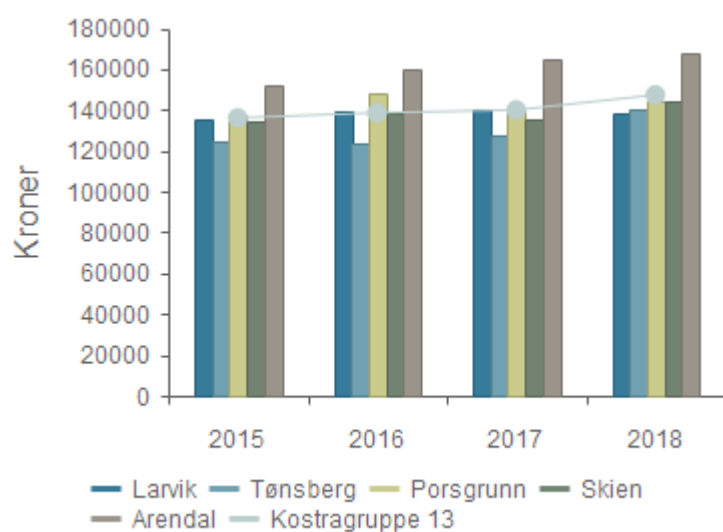
*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

**) Graf er justert med utgiftsbehov

Indikatoren gjelder både kommunale og private barnehager.

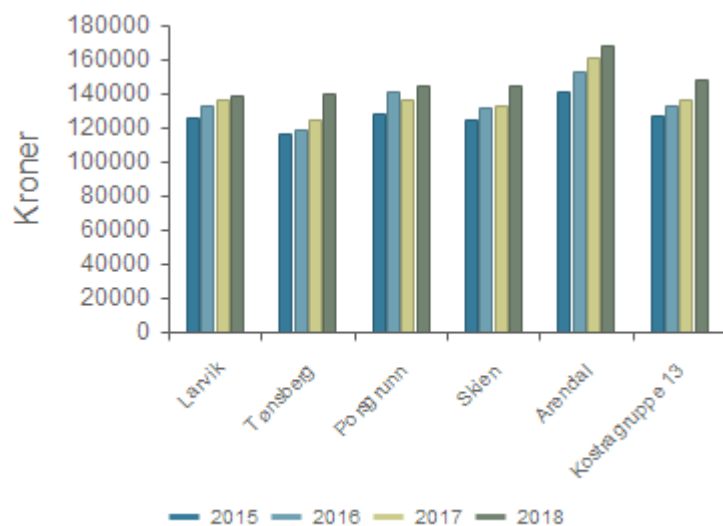
Netto driftsutgifter pr. innbygger til barnehage viser en kostnad på 8515, noe som er en økning på sammenlignet med foregående år, hvor kostnaden var 8304. Denne økningen tilskrives i hovedsak økt tilskudd til private barnehager. Larvik kommune har netto driftsutgifter per innbyggere på nivå med Kostragruppe 13 men noe lavere enn gjennomsnittet blant sammenligningsgruppen.

Produktivitet - Korrigerte brutto driftsutgifter i kroner per barn i kommunal barnehage(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	135 223	139 226	139 985	137 995
Tønsberg	124 549	123 928	127 703	139 810
Porsgrunn	137 579	147 864	139 528	144 423
Skien	134 104	138 263	135 811	144 484
Arendal	151 580	159 685	164 858	167 607
Kostragruppe 13	135 999	138 519	139 885	147 262

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

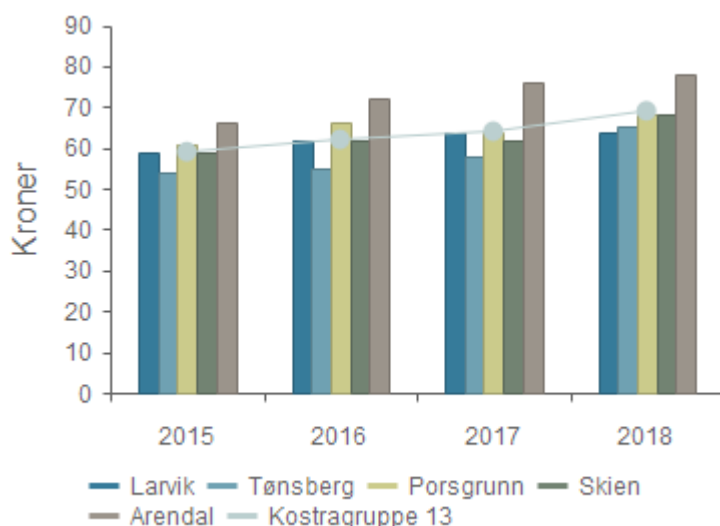

	2015	2016	2017	2018
Larvik	125 559	132 638	136 432	137 995
Tønsberg	115 648	118 064	124 462	139 810
Porsgrunn	127 746	140 867	135 987	144 423
Skien	124 520	131 721	132 364	144 484
Arendal	140 747	152 129	160 674	167 607
Kostragruppe 13	126 279	131 964	136 335	147 262

Korrigerte brutto driftsutgifter i kroner per barn i kommunal barnehage viser en kostnad på 137 995 per barn, noe som er en reduksjon på 1990 sammenlignet med foregående år. Dette er markant lavere enn Kostragruppe 13 og lavest blant kommunene i sammenligningsgruppen. Nedgangen forklares i hovedsak med endringer i barnehagestrukturen hvor barnhagene sentrumssatelitten-, Ulåsen- og Thor Heyerdal barnehage ble slått sammen og Byskogen barnehage opprettet.

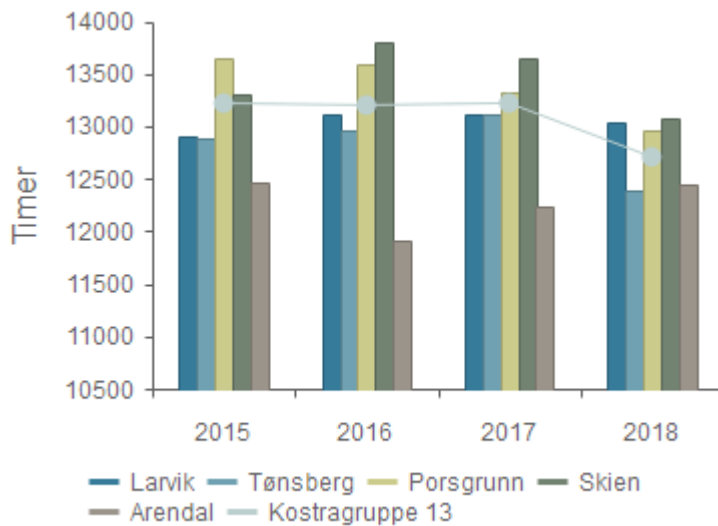
Kostnader knyttet til kommunale barnehager inkluderer utgifter til barn med ekstra oppfølging, samt utgifter til åpne kommunale barnehager. Til tross for at utgifter til barn med ekstra oppfølging også gjelder private barnehager, og antall barn i åpne kommunale barnehager ikke er hensyntatt.

Produktivitet - Korrigerte brutto driftsutgifter til kommunale barnehager per korrigert oppholdstime (kr)(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	59	62	64	64
Tønsberg	54	55	58	65
Porsgrunn	61	66	64	68
Skien	59	62	62	68
Arendal	66	72	76	78
Kostragruppe 13	59	62	64	69

Produktivitet - Korrigerte oppholdstimer per årsverk i kommunale barnehager(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	12 894	13 115	13 112	13 030
Tønsberg	12 876	12 954	13 119	12 387
Porsgrunn	13 642	13 586	13 321	12 958
Skien	13 304	13 794	13 638	13 079
Arendal	12 468	11 905	12 245	12 448
Kostragruppe 13	13 218	13 200	13 219	12 707

Barnevern

Larvik Kommune har hatt en markant økning i netto driftsutgifter per barn med tiltak i barnevernstjenesten sammenlignet med foregående år. Denne økningen henger først og fremst sammen med at tidligere år har inntekter knyttet til enslige mindreårige feilaktig vært med i beregningen av netto driftsutgifter. Kommunen ligger også høyt blant kommunene i sammenligningsgruppen. Dette skyldes i hovedsak at man har valgt å organisere tjenester knyttet til enslige mindreårige flyktninger under barnevernet, noe som igjen vil bety at Larvik kommune vil ha høyere kostnader enn kommuner som ikke har valgt en slik organisering.

Ser man derimot på brutto driftsutgifter per barn med tiltak, noe som vil utelukke den overnevnte utfordringen knyttet til inntektene, så har det vært en nedgang i kostnader per barn med tiltak sammenlignet med 2017. Dette forklares først og fremst med lavere kostnader, som igjen henger sammen med avviklingen av Langestrand bolig og Lille Gyda. Omstillingsarbeidet knyttet til enslige mindreårige flyktninger vil fortsette i 2019. Ved å korrigere brutto driftsutgifter for kostnadene knyttet til enslige mindreårige flyktninger, slik at man kan sammenligne med kommuner som ikke har organisert disse tjenestene i barnevernet, så vil brutto driftsutgifter per barn med tiltak være 141 600 per barn. Dette er markant lavere enn Kostragruppe 13. Denne analysen indikerer at Larvik kommune har et rimelig barnevern sammenlignet med andre kommuner.

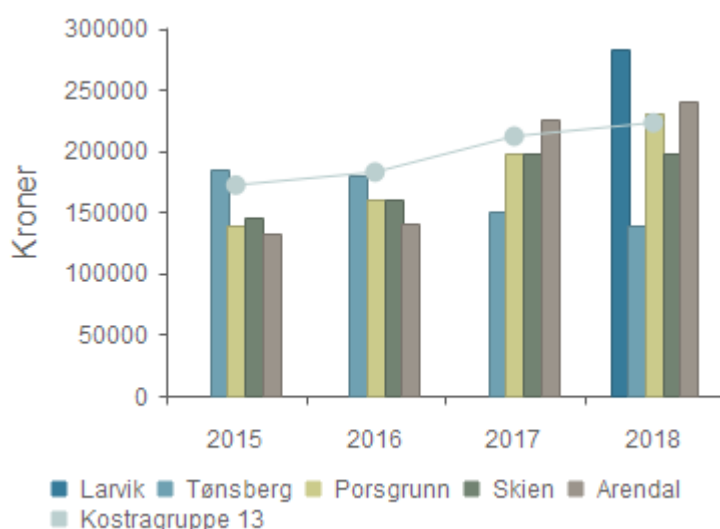
De samlede kostnadene til omsorgsplasseringer er marginalt lavere enn i 2017. Kostnadene til kommunale fosterhjem har vært tilnærmet uendret sammenlignet med foregående år. Trenden med en nedgang i kostnader knyttet til kostbare tiltak som institusjon og i beredskapshjem fortsatte, men det har samtidig vært en økning i kostnader knyttet til forsterkning slik at den samlede innsparingen var marginal. Tjenesten har et fokus på samarbeid med nettverk og familieråd som metode for å sikre medvirkning, innflytelse og utnyttelse av deres ressurser, som igjen fører til bedre kvalitet på tjenestene samt lavere kostnader til omsorgsplasseringer og da spesielt beredskapshjem. Barneverntjenesten vil imidlertid ha et økt fokus på kostnadene knyttet til forsterkning for å se på mulighetene for å redusere disse.

De siste årene har det vært en stabil lav andel av barn i barnevernstiltak på nivå med de andre kommunene i sammenligningsgruppen men noe høyere enn Kostragruppe 13. Sistnevnte er også forventet da Larvik har levekårutfordringer på linje med de større byene. Sammenlignet med 2017 så har det imidlertid vært en nedgang fra 504 til 483 barn med tiltak. Ser man på antall meldinger så har dette økt fra 561 til 594 meldinger i året.

	Larvik 2017	Larvik	Tønsberg	Porsgrunn	Skien	Arendal	Kostragruppe 13
Prioritet							
Netto driftsutgifter (funksjon 244, 251, 252) per barn med tiltak		282 631	139 422	229 865	198 202	240 573	222 717
Produktivitet							
Brutto driftsutgifter til tiltak (funksjon 251, 252) per barn med tiltak(B)	235 327	230 948	161 176	270 123	163 210	193 054	180 139

Prioritet - Netto driftsutgifter (funksjon 244, 251, 252) per barn med tiltak

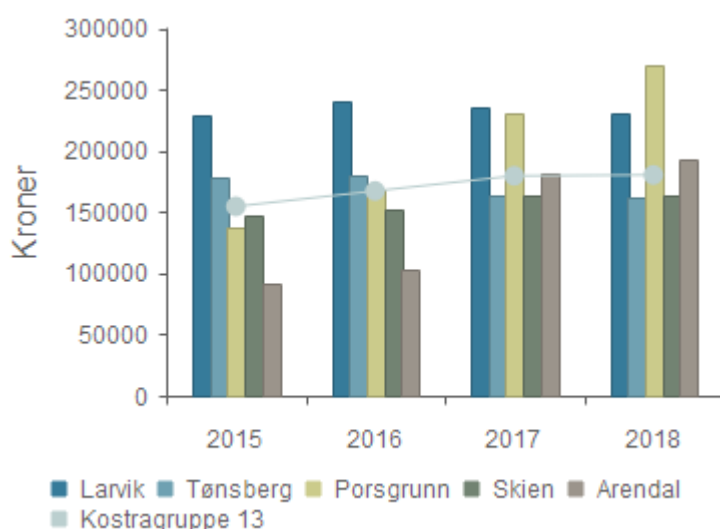
	2015	2016	2017	2018
Larvik				282 631
Tønsberg	184 964	179 032	149 747	139 422
Porsgrunn	138 870	160 550	197 250	229 865
Skien	146 289	160 976	198 271	198 202
Arendal	131 920	140 810	224 920	240 573
Kostragruppe 13	171 848	182 429	211 680	222 717

Netto driftsutgifter per barn med tiltak viser en kostnad på 282 631, noe som er en markant økning sammenlignet med foregående år, hvor kostnaden var 165 115 per barn med tiltak. Forklaringen er av teknisk karakter og skyldes endringer i bokføring av inntektene knyttet til Enslige mindreårige flyktninger. I 2017 og tidligere år har inntekter knyttet til enslige mindreårige feilaktig vært med i beregningen av nettodriftsutgifter.

Larvik kommune ligger også høyt i forhold til de andre kommunene i sammenligningsgruppen samt Kostragruppe 13. Igjen så henger dette sammen med at Larvik kommune har valgt å organisere tjenester knyttet til Enslige mindreårige flyktninger under barnevernet, noe som vil bety at Larvik kommune vil ha høyere kostnader enn kommuner som ikke har valgt en slik organisering.

Som følge av utfordringene over så vil det også være nyttig å også se på brutto driftsutgifter per barn med tiltak.

Produktivitet - Brutto driftsutgifter til tiltak (funksjon 251, 252) per barn med tiltak(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	228 191	239 886	235 327	230 948
Tønsberg	178 684	179 070	163 821	161 176
Porsgrunn	137 685	167 708	230 128	270 123
Skien	146 500	152 431	163 247	163 210
Arendal	91 778	103 539	181 655	193 054
Kostragruppe 13	154 463	167 084	179 408	180 139

Brutto driftsutgifter per barn med tiltak viser en kostnad på 230 948, noe som er en nedgang sammenlignet med foregående år, hvor kostnaden var 235 327 per barn med tiltak. Dette forklares først og fremst med lavere kostnader, som igjen henger sammen med avviklingen av Langestrand bolig og Lille Gyda. Omstillingsarbeidet knyttet til enslige mindreårige flyktninger vil fortsette i 2019.

Larvik kommune ligger også høyt i forhold til de andre kommunene i sammenligningsgruppen samt Kostragruppe 13. Igjen så henger dette sammen med at Larvik kommune har valgt å organisere tjenester knyttet til Enslige mindreårige flyktninger under barnevernet, noe som vil bety at Larvik kommune vil ha høyere kostnader enn kommuner som ikke har valgt en slik organisering.

I 2018 så hadde Larvik kommune en samlet brutto driftsutgift til tiltak (funksjon 251 og 252) på 108 573 000. Av disse så var 40 180 000 knyttet til enslige mindreårige flyktninger. Ved å korrigere for disse kostnadene så vil brutto driftsutgifter per barn med tiltak være 141 600. Siden man ikke kjenner organiseringen til de andre kommune så bør man være forsiktig med å sammenligne med enkelt kommuner, men Larvik kommune har da lavere kostnader per barn med tiltak enn Kostragruppe 13.

Pleie og omsorg

Utgiftsbehov og kriteriedata

Larvik kommune er den kommunen i utvalget med lavest dekning til pleie og omsorg. Utgiftsbehovet til Pleie og omsorg i Larvik kommune er 12,8% høyere enn resten av landet.

Larvik kommune har i perioden 2015 - 2018 hatt en økning på 2,7 prosentpoeng. Økningen i Larvik fra 2015 til 2016 er 1,8 prosentpoeng. Denne økningen har sammenheng med økte rammer gitt i statsbudsjettet og i bevilgninger gitt av kommunestyret.

Netto driftsutgifter pleie og omsorg pr. innbygger:

Over 67 år:

Sammenliknet med alle de andre kommunene i utvalget og KOSTRA gruppe 13 ligger Larvik lavest pr. innbyggere over 67 år.

Over 80 år:

Sammenliknet med kommunene i utvalget og Kostragruppe 13 ligger Larvik lavest i utgifter pr. innbygger 80 år og over. I gruppen over 80 år har Larvik en stor andel som er over 90 år.

Utvikling antall eldre:

For aldersintervallet over 67 år har Larvik kommune hatt en økning på 8,6 % i perioden fra 2015 til 2018. Den største økningen, 11,7 %, har vært i gruppen mellom 67 - 79 år. Denne høye økningen vil fortsette i årene fremover i alle aldersgrupper over 67 år.

Institusjoner:

Larvik kommune ligger 2,8% høyere enn Kostragruppe 13 når det gjelder kostnader pr. seng i institusjon.

Larvik har en høyere dekning institusjonsplasser i prosent av innbyggere over 80 år enn Skien og Kostragruppe 13, men lavere enn Tønsberg, Porsgrunn og Arendal.

Kommunen har en nedgang i perioden fra 2015 - 2018. Det har vært en økning med 7 plasser på Presteløkka og 7 plasser tilrettelagt for funksjonshemmede, samt en økningen i antall eldre over 80 år.

Larvik kommune er en kommune med god tilgang på institusjonsplasser jfr Ressursanalyse Helse og Omsorg - 2016.

Av Larvik kommunes netto driftsutgifter til pleie og omsorg blir en høy andel brukt til institusjon, 48,8% i 2018.

Larvik kommune har god standard på sine institusjoner.

Tjenester til hjemmeboende:

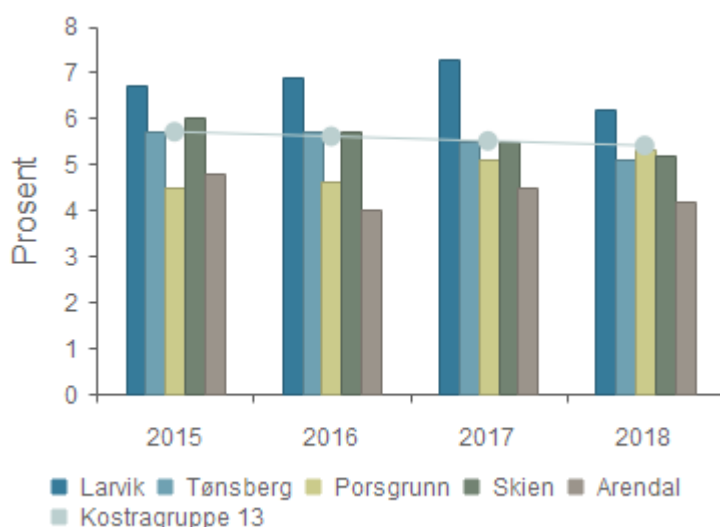
Larvik har en lavere andel av netto driftsutgifter til hjemmetjenesten enn tidligere i perioden, og har hatt den største nedgangen i prosent. I 2018 har Larvik lavere andel til tjenester hjemmeboende enn alle sammenlikningskommunene.

Larvik kommune er av de kommuner som har høyest andel hjemmetjenestemottakere med omfattende bistandsbehov. Dette gjelder spesielt for aldersgruppene 0-66 år.

KOSTRA og nøkkeltall 2018 - Larvik

	Larvik 2017	Larvik Tønsberg 2018	Porsgrunn	Skien	Arendal	Kostragruppe 13	
Prioritet							
Aktivering, støttetjenester (f234) - andel av netto driftsutgifter til plo(B)	7,3 %	6,2 %	5,1 %	5,3 %	5,2 %	4,2 %	5,4 %
Institusjoner (f253+261) - andel av netto driftsutgifter til plo(B)	47,2 %	48,8 %	39,4 %	44,9 %	42,2 %	45,1 %	42,2 %
Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, pleie- og omsorgstjenesten(B)	18 619	19 644	19 891	21 965	18 722	18 792	17 765
Netto driftsutgifter pr. innbyggere 234 aktiv.- og servicetjen eldre og pers. m/funksjonsnedsettelse. (b)	1 355	1 224	1 023	1 158	969	795	965
Netto driftsutgifter pr. innbyggere 253 helse- og omsorgstjenester i institusjon (b)	7 772	8 567	7 213	8 582	7 039	6 926	6 532
Netto driftsutgifter pr. innbyggere 254 helse- og omsorgstj. til hjemmeboende (b)	8 248	8 606	10 822	10 605	9 696	9 462	9 091
Netto driftsutgifter pr. innbyggere 256 tilbud om ø. hjelp døgnopphold i kommunene (b)	221	220	217	344	165	63	146
Netto driftsutgifter, helse og omsorg, i prosent av totale netto driftsutgift(B)	38,8 %	40,1 %	41,8 %	42,3 %	37,8 %	37,1 %	36,3 %
Netto driftsutgifter, pleie og omsorg pr. innbygger 67 år og over(B)	105 993	108 675	124 272	128 893	110 007	115 159	117 740
Netto driftsutgifter, pleie og omsorg pr. innbygger 80 år og over(B)	362 617	377 085	412 502	463 941	397 616	433 581	425 370
Tjenester til hjemmeboende (f254) - andel av netto driftsutgifter til plo(B)	44,3 %	43,8 %	54,4 %	48,3 %	51,8 %	50,4 %	51,9 %
Produktivitet							
Korrigerte brutto driftsutgift pr. mottaker av hjemmetjenester (i kroner)(B)	224 055						
Korrigerte brutto driftsutgifter, institusjon, pr. kommunal plass(B)	1 179 056	1 262 514	1 200 783	1 296 303	1 187 424	1 293 404	1 227 276
Dekningsgrad							
Andel av alle brukere som har omfattende bistandsbehov(B)	35,5 %						
Andel beboere på institusjon under 67 år(B)	8,2 %						
Andel plasser i brukertilpasset enerom m/ eget bad/wc(B)	102,0 %	102,3 %	111,0 %	76,7 %	56,9 %	75,4 %	86,2 %
Andel plasser i skjermet enhet for personer med demens(B)	18,2 %	16,2 %	16,8 %	26,6 %	28,0 %	19,5 %	27,1 %
Plasser i institusjon i prosent av innbyggere 80 år over(B)	17,2 %	17,1 %	17,4 %	18,6 %	15,5 %	18,0 %	17,0 %
Kvalitet							
Andel brukerrettede årsverk i omsorgstjenesten m/ helsefagutdanning (prosent)		79,3 %	66,6 %	79,3 %	76,2 %	79,1 %	74,6 %

Prioritet - Aktivisering, støttetjenester (f234) - andel av netto driftsutgifter til plo(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	6,7 %	6,9 %	7,3 %	6,2 %
Tønsberg	5,7 %	5,7 %	5,5 %	5,1 %
Porsgrunn	4,5 %	4,6 %	5,1 %	5,3 %
Skien	6,0 %	5,7 %	5,5 %	5,2 %
Arendal	4,8 %	4,0 %	4,5 %	4,2 %
Kostragruppe 13	5,7 %	5,6 %	5,5 %	5,4 %

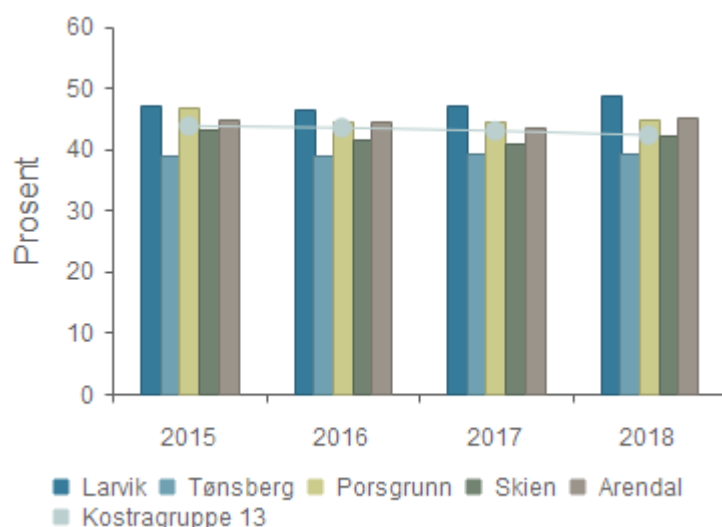
Indikatoren viser driftskostnadene til aktivisering, støttetjenester i pleie og omsorg i prosent av totale driftskostnader i pleie og omsorg. Indikatoren omfatter alle eldresentre, støttekontakter, samt dagtilbud for eldre og funksjonshemmede, Huset og trening/opplæring av multifunksjonshemmede.

Larvik kommune har i perioden 2015-2017 hatt en økning i andel driftskostnader knyttet til aktivisering/støttetjenester, fra 6,7% til 7,3%, mens 2018 viser en nedgang til 6,2%. Tilsvarende trend med nedgang i perioden 2015-2018 finnes hos alle sammenligningskommunene og Kostragruppe 13, med unntak av Porsgrunn.

Larvik kommune har i 2018 den største andelen driftskostnader knyttet til aktivisering/støttetjenester sett opp mot sammenligningskommunene og Kostragruppe 13. Lavest ligger Arendal med 4,2%.

Det er ulik praksis i forhold til føring på funksjon 234 og 273 (arbeidsrettede tiltak i kommunal regi) blant kommunene. Det jobbes med avklaringer hos SSB for å finne felles føring av disse funksjonene.

Prioritet - Institusjoner (f253+261) - andel av netto driftsutgifter til plo(B)

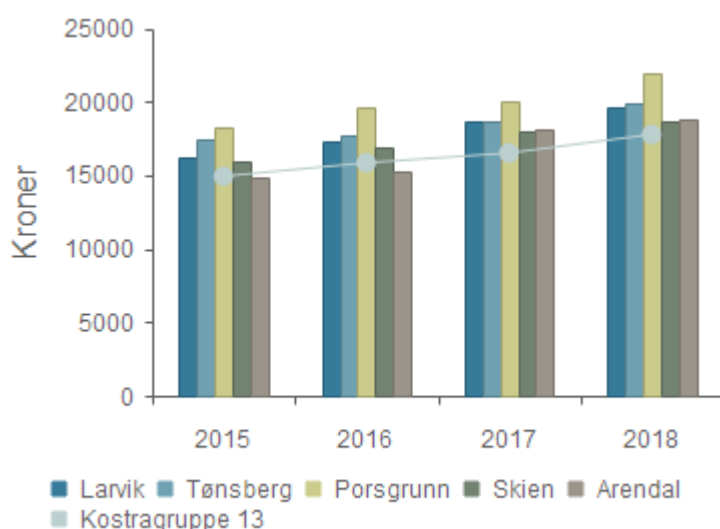
	2015	2016	2017	2018
Larvik	47,0 %	46,5 %	47,2 %	48,8 %
Tønsberg	38,8 %	38,8 %	39,1 %	39,4 %
Porsgrunn	46,9 %	44,6 %	44,5 %	44,9 %
Skien	43,1 %	41,4 %	41,0 %	42,2 %
Arendal	44,7 %	44,6 %	43,4 %	45,1 %
Kostragruppe 13	43,7 %	43,4 %	42,9 %	42,2 %

I indikatoren inngår alle institusjonene i Larvik kommune, DNAS, avlastning senter for funksjonshemmede og barneboliger. Indikatoren innbefatter ikke boliger med heldøgns bemanning.

I perioden 2015 - 2018 har Larvik kommune økt andel av netto driftsutgifter institusjon av Pleie og omsorg fra 47% til 48,8%, en økning på 1,8 prosentpoeng. Økningen kommer som følge av åpning av flere plasser på Presteløkka og etablering av sykehjemsplasser for funksjonshemmede på Furuheim. Dette er den største økningen sammenliknet med de andre utvalgte kommunene og Kostragruppe 13. Porsgrunn og Arendal også har hatt en økning, mens de resterende har hatt en nedgang.

Larvik kommune var i 2018 høyest med 48,8 %. Arendal følger nærmest på 45,1%, mens Tønsberg ligger lavest med 39,4%.

Prioritet - Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, pleie- og omsorgtjenesten(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	16 221	17 247	18 619	19 644
Tønsberg	17 451	17 741	18 602	19 891
Porsgrunn	18 310	19 554	20 051	21 965
Skien	15 880	16 836	17 951	18 722
Arendal	14 783	15 267	18 167	18 792
Kostragruppe 13	14 923	15 840	16 504	17 765

Her kommenteres det samlet for denne indikatoren sammen med disse indikatorene:

1. Prioritet - Netto driftsutgifter, pleie og omsorg pr. innbygger 67 år og over

2. Prioritet - Netto driftsutgifter, pleie og omsorg pr. innbygger 80 år og over

Indikatoren viser driftsutgiftene til pleie og omsorg inkludert avskrivninger etter at driftsinntektene som bla. inneholder øremerkede tilskudd og ev. andre direkte inntekter, er trukket fra.

Fra 2015 til 2018 har Arendal og Porsgrunn hatt en større vekst i kroner enn Larvik, mens Skien, Tønsberg og Kostragruppe 13 har hatt en lavere vekst.

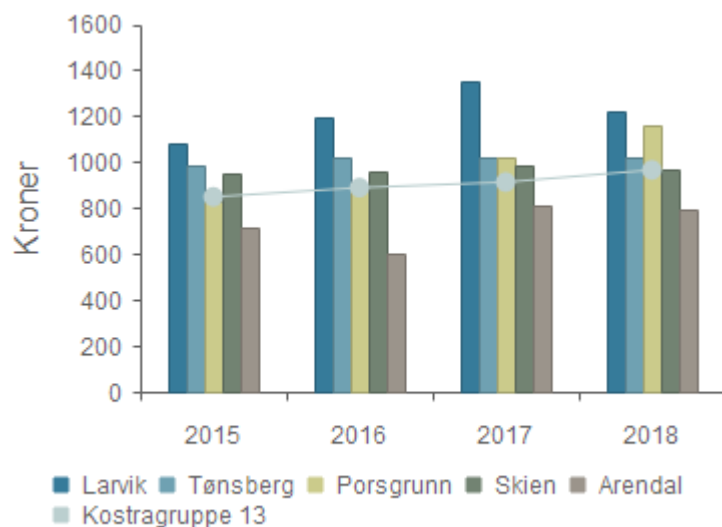
I 2018 ligger Porsgrunn og Tønsberg høyere enn Larvik kommune, mens de resterende ligger lavere.

Over 67 år: Sammenliknet med alle de andre kommunene i utvalget og Kostragruppe 13 ligger Larvik lavest pr. innbygger over 67 år.

Over 80 år: Sammenliknet med alle de andre kommunene i utvalget og Kostragruppe 13 ligger Larvik lavest pr. innbygger over 80 år.

Prioritet - Netto driftsutgifter pr. innbyggere 234 aktiv.- og servicetjen eldre og pers. m/funk. nedsett. (b)

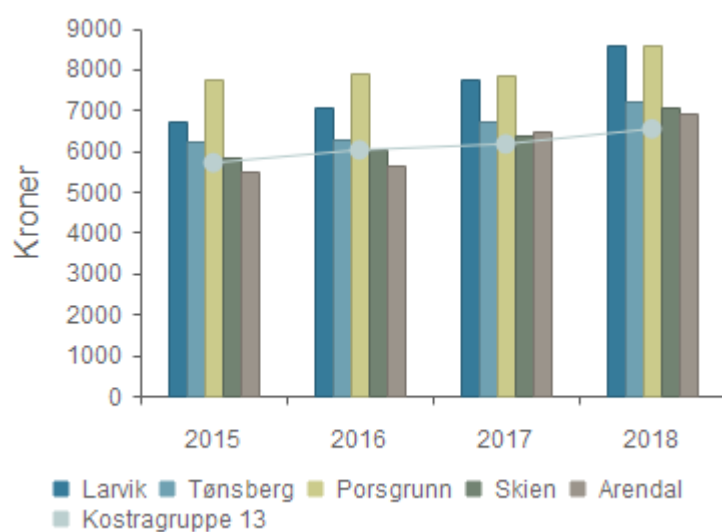
	2015	2016	2017	2018
Larvik	1 082	1 196	1 355	1 224
Tønsberg	987	1 017	1 024	1 023
Porsgrunn	831	900	1 018	1 158
Skien	949	955	987	969
Arendal	714	605	811	795
Kostragruppe 13	848	888	912	965

I perioden 2015-2018 er det kun Porsgrunn kommune av sammenlikningskommunene og Kostragruppe 13 som har hatt en større økning i netto driftsutgifter pr innbygger til aktivitet- og servicetjenester til eldre og personer med nedsatt funksjonsevne enn Larvik kommune. Larvik kommune har en nedgang i perioden 2017-2018.

I 2018 ligger Larvik kommune høyest med 1 224 kr, mens Arendal kommune ligger lavest med 795 kr.

Det er ulik praksis i forhold til føring på funksjon 234 og 273 (arbeidsrettede tiltak i kommunal regi) blant kommunene.

Prioritet - Netto driftsutgifter pr. innbyggere 253 helse- og omsorgstjenester i institusjon (b)

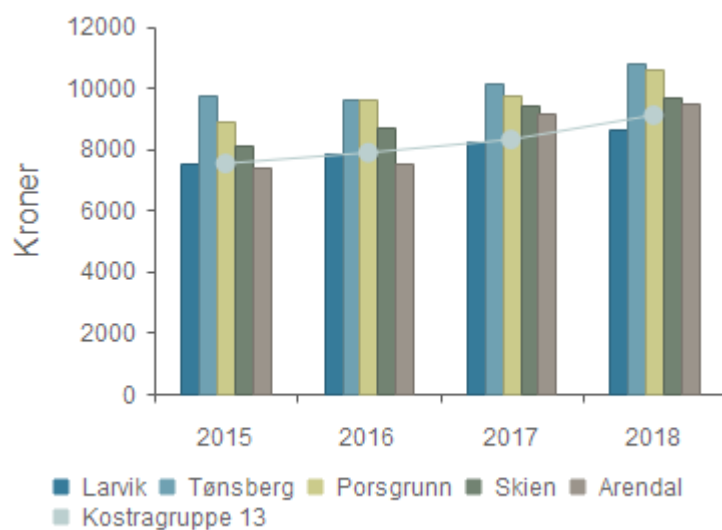

	2015	2016	2017	2018
Larvik	6 731	7 069	7 772	8 567
Tønsberg	6 210	6 293	6 741	7 213
Porsgrunn	7 752	7 893	7 862	8 582
Skien	5 839	6 053	6 398	7 039
Arendal	5 478	5 639	6 482	6 926
Kostragruppe 13	5 704	6 015	6 162	6 532

I perioden 2015 - 2018 har Larvik kommune hatt den største økningen i netto driftsutgifter Helse- og omsorgstjenester i institusjon pr. innbygger med 1 836 kr. Porsgrunn kommune har den laveste økningen i samme periode med 830 kr.

I 2018 ligger Porsgrunn marginalt høyere enn Larvik, mens de resterende sammenlikningskommunene og Kostragruppe 13 ligger lavere. Kostragruppe 13 ligger lavest.

Prioritet - Netto driftsutgifter pr. innbyggere 254 helse- og omsorgstj. til hjemmeboende (b)

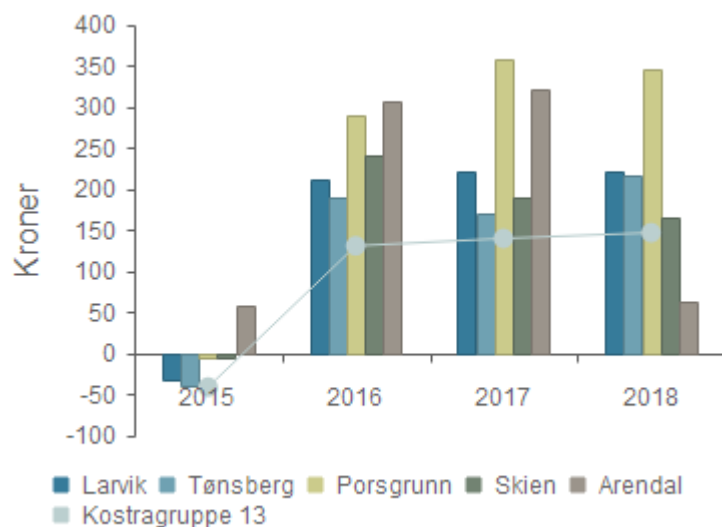

	2015	2016	2017	2018
Larvik	7 551	7 821	8 248	8 606
Tønsberg	9 768	9 643	10 132	10 822
Porsgrunn	8 924	9 638	9 750	10 605
Skien	8 097	8 667	9 424	9 696
Arendal	7 363	7 540	9 154	9 462
Kostragruppe 13	7 515	7 867	8 296	9 091

I perioden 2015 - 2018 har Larvik kommune sammen med Tønsberg kommune den laveste økningen i netto driftsutgifter Helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende pr innbygger på hhv 1 055 kr og 1 054 kr.

I 2018 forbruker Larvik kommune 8 606 kr, noe som er lavest av sammenlikningskommunene og Kostragruppe 13. Tønsberg kommune, med 10 822 kr, og Porsgrunn kommune, med 10 605 kr, ligger høyest.

Prioritet - Netto driftsutgifter pr. innbyggere 256 tilbud om ø. hjelp døgnopphold i kommunene (b)

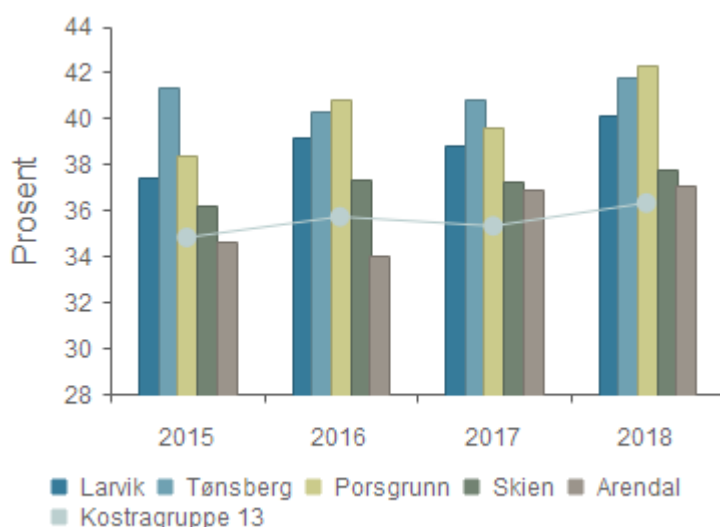

	2015	2016	2017	2018
Larvik	-32	212	221	220
Tønsberg	-40	190	170	217
Porsgrunn	-7	290	357	344
Skien	-6	240	188	165
Arendal	57	307	320	63
Kostragruppe 13	-42	130	139	146

*2015 viser negative tall for de fleste kommunene. Dette kan ha sammenheng med tilskudd fra staten i forbindelse med samhandlingsreformen.

I perioden 2016 til 2018 økte netto driftsutgifter til øyeblikkelig hjelp døgnopphold pr. innbygger fra 212 kr. til 220 kr. I samme periode økte også Tønsberg, Porsgrunn og Kostragruppe 13, mens Arendal og Skien hadde en reduksjon.

Prioritet - Netto driftsutgifter, helse og omsorg, i prosent av totale netto driftsutgift(B)

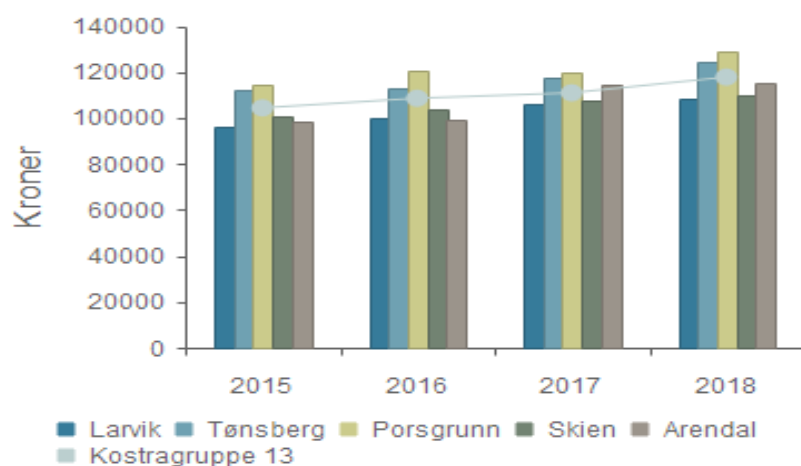
	2015	2016	2017	2018
Larvik	37,4 %	39,2 %	38,8 %	40,1 %
Tønsberg	41,3 %	40,3 %	40,8 %	41,8 %
Porsgrunn	38,4 %	40,8 %	39,6 %	42,3 %
Skien	36,2 %	37,3 %	37,2 %	37,8 %
Arendal	34,6 %	34,0 %	36,9 %	37,1 %
Kostragruppe 13	34,8 %	35,7 %	35,3 %	36,3 %

I perioden 2015 - 2018 har Larvik kommune økt netto driftsutgifter til helse og omsorg i prosent av totale netto driftsutgifter fra 37,4% til 40,1%, en økning på 2,7 prosentpoeng. I samme periode har Porsgrunn kommune økt med 3,9 prosentpoeng, mens de resterende sammenlikningskommunene og Kostragruppe 13 har hatt en lavere prosentpoeng økning enn Larvik.

I 2018 brukte Larvik 40,1% av totale netto driftsutgifter til Helse og omsorg. Porsgrunn (42,3%) og Tønsberg(41,8%) ligger høyere, mens Skien (37,8%), Arendal (37,1%) og Kostragruppe 13 (36,3%) ligger lavere.

I perioden 2015 - 2018 var det en økning i befolkningen i Larvik kommune på totalt 580 personer. I aldersgruppen 67 år og eldre økte antall personer med 648. Den største økningen har vært i aldersintervallet fra 67 - 79 år, med en økning på 611 personer. I gruppa fra 80 - 89 år var det en økning på 20, mens det for aldersintervallet 90 år og eldre var det en økning på 9 personer.

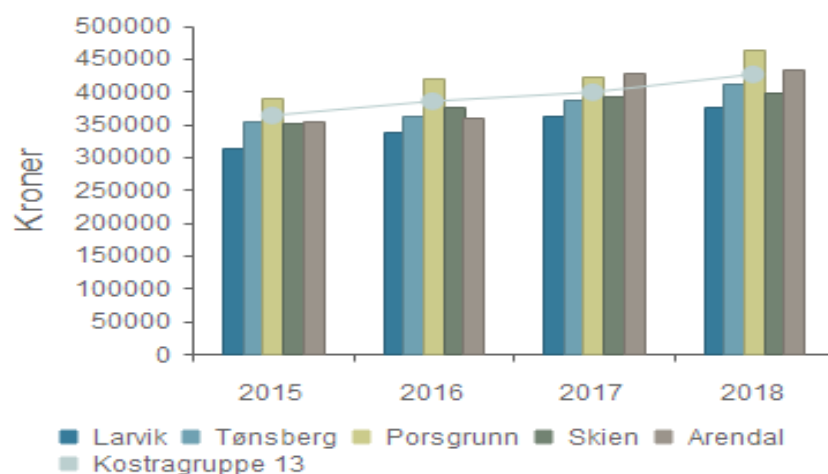
Prioritet - Netto driftsutgifter, pleie og omsorg pr. innbygger 67 år og over(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	96 066	99 960	105 993	108 675
Tønsberg	112 409	112 884	117 311	124 272
Porsgrunn	114 157	120 420	119 951	128 893
Skien	100 488	103 836	107 931	110 007
Arendal	98 304	99 289	114 538	115 159
Kostragruppe 13	104 347	108 534	110 893	117 740

Se: Prioritet - Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, pleie- og omsorgstjenesten(B)

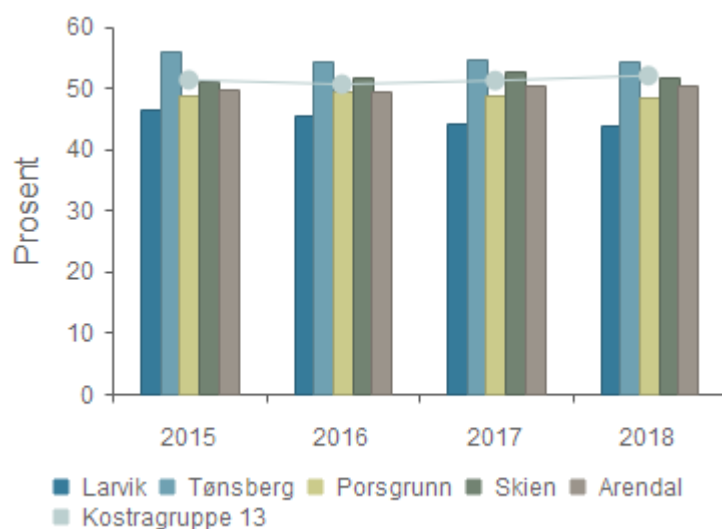
Prioritet - Netto driftsutgifter, pleie og omsorg pr. innbygger 80 år og over(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	313 477	337 246	362 617	377 085
Tønsberg	355 026	361 659	386 310	412 502
Porsgrunn	388 862	419 083	421 225	463 941
Skien	350 414	374 941	393 131	397 616
Arendal	354 491	358 551	428 897	433 581
Kostragruppe 13	362 704	384 456	398 174	425 370

Se: Prioritet - Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, pleie- og omsorgstjenesten(B)

Prioritet - Tjenester til hjemmeboende (f254) - andel av netto driftsutgifter til plo(B)

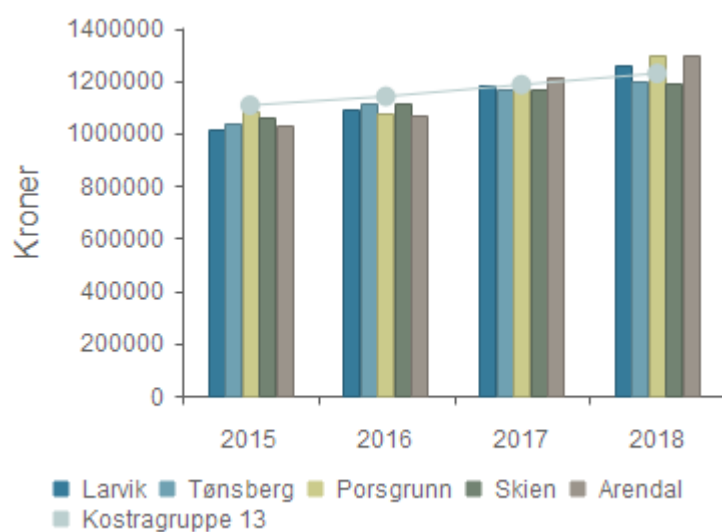

	2015	2016	2017	2018
Larvik	46,5 %	45,3 %	44,3 %	43,8 %
Tønsberg	56,0 %	54,4 %	54,5 %	54,4 %
Porsgrunn	48,7 %	49,3 %	48,6 %	48,3 %
Skien	51,0 %	51,5 %	52,5 %	51,8 %
Arendal	49,8 %	49,4 %	50,4 %	50,4 %
Kostragruppe 13	51,2 %	50,5 %	51,1 %	51,9 %

Larvik kommune har hatt den største nedgangen i Tjenester til hjemmeboende - andel av netto driftsutgifter til pleie og omsorg, i perioden 2015 - 2018. Nedgangen er på 2,7 prosentpoeng. I samme periode har Tønsberg (nedgang på 1,6 prosentpoeng) og Porsgrunn (nedgang på 0,4 prosentpoeng), mens de resterende sammenlikningskommunene og Kostragruppe 13 har hatt en økning.

Larvik kommune ligger lavest i 2018, med en andel på 43,8%. Tønsberg kommune ligger høyest med 54,4%.

Produktivitet - Korrigerte brutto driftsutgifter, institusjon, pr. kommunal plass(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	1 013 779	1 091 738	1 179 056	1 262 514
Tønsberg	1 037 592	1 110 842	1 168 284	1 200 783
Porsgrunn	1 083 251	1 076 686	1 170 794	1 296 303
Skien	1 061 367	1 116 097	1 166 729	1 187 424
Arendal	1 027 263	1 070 578	1 214 848	1 293 404
Kostragruppe 13	1 105 904	1 139 616	1 184 242	1 227 276

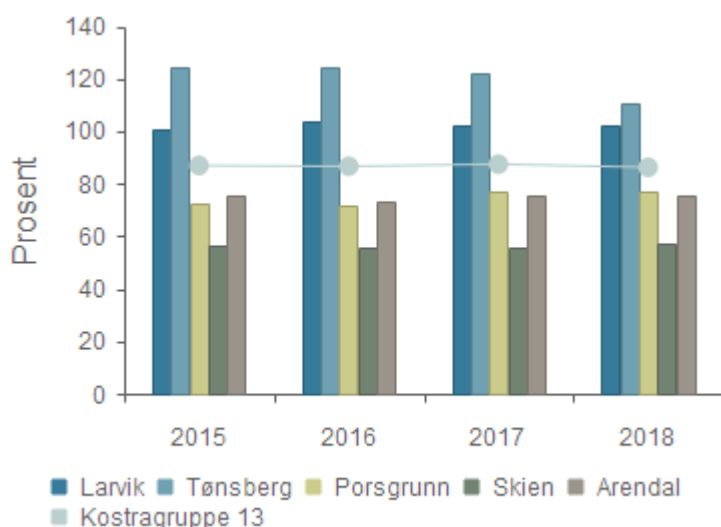
Korrigerte brutto driftsutgifter, institusjon, pr. kommunal plass

I perioden 2015 - 2018 har Larvik kommune hatt en økning i korrigerte brutto driftsutgifter, institusjon, pr kommunal plass, på 248 735 kr. I samme periode er det kun Arendal av sammenlikningskommunene og Kostragruppe 13 som har hatt en større økning, 266 141 kr.

I 2018 brukte Larvik kommune 1 262 514 kr. Porsgrunn kommune og Arendal ligger høyere, mens de resterende sammenlikningskommunene og Kostragruppe 13 ligger lavere, med Skien kommune lavest med 1 187 424 kr.

Dekningsgrad - Andel plasser i brukertilpasset enerom m/ eget bad/wc(B)

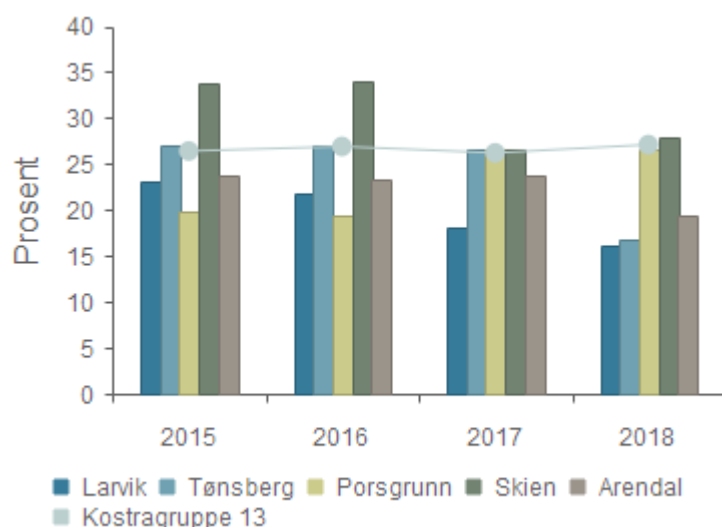
	2015	2016	2017	2018
Larvik	100,5 %	103,6 %	102,0 %	102,3 %
Tønsberg	124,2 %	124,2 %	122,0 %	111,0 %
Porsgrunn	72,8 %	71,9 %	77,2 %	76,7 %
Skien	56,4 %	55,9 %	56,0 %	56,9 %
Arendal	75,7 %	73,4 %	75,4 %	75,4 %
Kostragruppe 13	86,9 %	86,6 %	87,4 %	86,2 %

Andel plasser i brukertilpasset enerom m/ eget bad/wc

I perioden 2015 - 2018 har Larvik kommune en stabil økning totalt sett på andel plasser i brukertilpasset enerom med eget bad/wc, fra 100,5% til 102,3%. I samme periode har Porsgrunn (fra 72,8% til 76,7%) og Skien (fra 56,4% til 56,9%) også en økning, mens de resterende sammenlikningskommunene og Kostragruppe 13 har en nedgang.

Pr 2018 ligger Larvik kommune på 102,3%, mens Tønsberg kommune er den eneste som ligger høyere med 111%. De resterende sammenlikningskommunene og Kostragruppe 13 ligger lavere, med Skien lavest med 56,9%.

Dekningsgrad - Andel plasser i skjermet enhet for personer med demens(B)

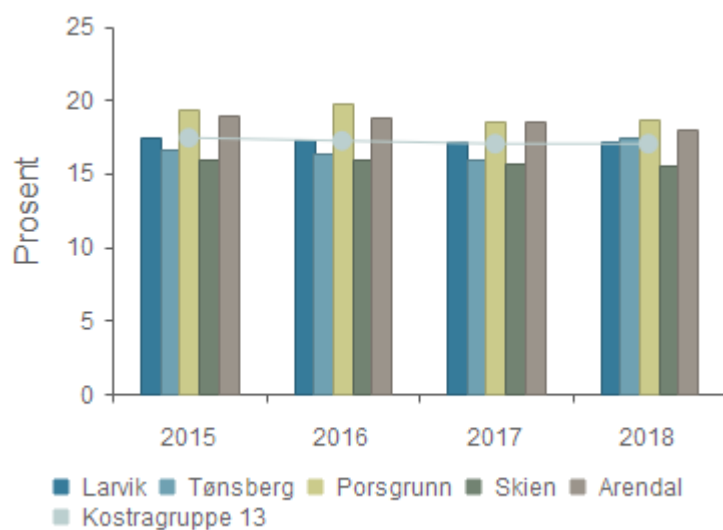
	2015	2016	2017	2018
Larvik	23,0 %	21,8 %	18,2 %	16,2 %
Tønsberg	27,0 %	27,0 %	26,6 %	16,8 %
Porsgrunn	19,8 %	19,5 %	26,7 %	26,6 %
Skien	33,8 %	34,1 %	26,5 %	28,0 %
Arendal	23,7 %	23,3 %	23,7 %	19,5 %
Kostragruppe 13	26,4 %	26,9 %	26,2 %	27,1 %

I perioden 2015 - 2018 har Larvik kommune hatt en nedgang i andel plasser i skjermet enhet for personer med demens, fra 23% til 16,2%. Nedgangen er på 6,8 prosentpoeng. Porsgrunn kommune og Kostragruppe 13 er de eneste med en økning i samme periode.

Larvik kommune ligger lavest av sammenlikningskommunene og Kostragruppe 13 i 2018 med 16,2%. Nærmest følger Tønsberg med 16,8%. Høyest ligger Skien kommune med 28% og Kostragruppe 13 med 27,1%.

Nedgangen i andel plasser i skjermet enhet tyder på en feil i statistikken og vil følges opp.

Dekningsgrad - Plasser i institusjon i prosent av innbyggere 80 år over(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	17,4 %	17,3 %	17,2 %	17,1 %
Tønsberg	16,6 %	16,4 %	16,0 %	17,4 %
Porsgrunn	19,4 %	19,8 %	18,5 %	18,6 %
Skien	16,0 %	15,9 %	15,7 %	15,5 %
Arendal	18,9 %	18,8 %	18,5 %	18,0 %
Kostragruppe 13	17,4 %	17,2 %	17,0 %	17,0 %

I perioden 2015 - 2018 har Larvik kommune hatt en nedgang i plasser i institusjon i prosent av innbyggere 80 år og over, fra 17,4% til 17,1%. Det er kun Tønsberg kommune som har hatt en økning i samme periode, mens de resterende sammenlikningskommunene og Kostragruppe 13 har hatt en større nedgang.

Larvik kommune hadde i 2018 en dekning på 17,1%. Porsgrunn, Arendal og Tønsberg ligger høyere, mens Kostragruppe 13 og Skien har en lavere dekning.

Kommnehelse

Larvik kommune ligger høyere når det gjelder netto driftsutgifter til diagnose, behandling og rehabilitering pr. innbygger enn de øvrige kommunene i utvalget. Kommunen ligger høyest av sammenlikningskommunene og Kostragruppe 13 i forhold til netto driftsutgifter til kommunehelsetjenesten i prosent av samlede netto driftsutgifter.

Netto driftsutgifter til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetjeneste pr innbygger 0-20 år viser at Larvik kommune ligger noe høyere enn Kostragruppe 13 og gjennomsnittet av sammenlikningskommunene. Dette gjelder også for aldersgruppen 0-5 år. Larvik kommune har i de siste årene hatt en økning i utgifter til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Regjeringen har over 4 år har lagt opp til en vekst i frie inntekter til kommunene for å styrke helsestasjoner og skolehelsetjenesten.

Helsesykepleierårsverk pr 10 000 innbyggere 0-5 år og jordmor dekningen ligger under snittet av utvalgte kommuner og Kostragruppe 13.

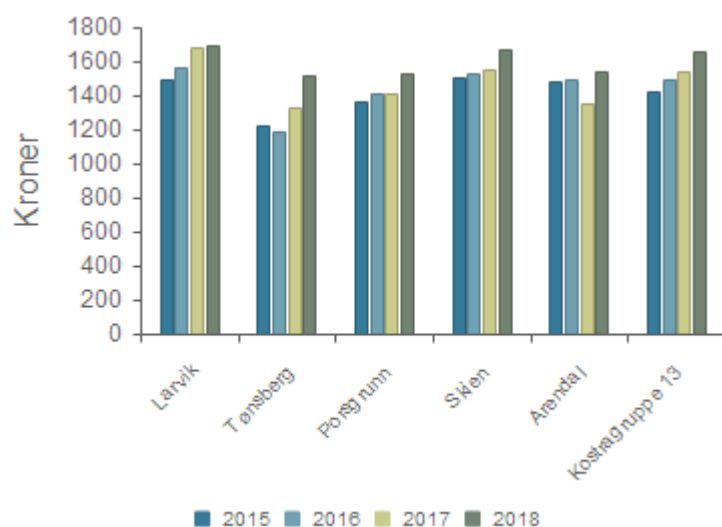
Forebyggende arbeid, helse, relatert til miljørettet helsevern og frisklivssentraler viser vesentlig høyere driftsutgifter pr. innbygger, enn øvrige kommuner i utvalget.

Legeårsverk pr. 10 000 innbyggere ligger høyere enn utvalget av kommuner og Kostragruppe 13, med unntak av Porsgrunn kommune.

Antall åpne fastlegelister er redusert i Larvik, og er 7 i 2018. Gjennomsnittlig listelengde er økt med 49 fra 2017 til 2018. Reservekapasiteten hos fastlegene er redusert med 7 prosentpoeng fra 2017 til 2018.

	Larvik 2017	Larvik 2018	Tønsberg	Porsgrunn	Skien	Arendal	KOSTRA- gruppe 13
Prioritet							
Netto driftsutgift til diagnose, behandling og rehabilitering pr. innbygger(B)	1 672	1 683	1 514	1 525	1 664	1 535	1 651
Netto driftsutgift til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetj. pr. innb 0-20 år(B)	2 445	2 679	3 427	2 336	2 716	2 072	2 614
Netto driftsutgift til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetj. pr. innb 0-5 år(B)	9 820	10 686	12 957	9 470	10 508	8 206	9 983
Netto driftsutgifter kommunehelse i prosent av samlede netto driftsutgifter	4,6 %	4,9 %	4,6 %	3,9 %	4,2 %	4,0 %	4,5 %
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Kommunehelse (B)	2 559	2 753	2 464	2 289	2 387	2 270	2 537
Netto driftsutgifter til forebyggende arbeid, helse pr. innbygger(B)	306	443	129	212	69	221	220
Dekningsgrad							
Ergoterapeutårsverk per 10 000 innbyggere (kommunehelse+omsorg) (årsverk)		5,6	1,1	3,6	4,0	1,7	4,1
Jordmødre per 10 000 fødte i løpet av året (årsverk)		63,0	79,6	62,3	84,1	98,8	72,0
Reservekapasitet fastlege(B)	108	101	100	106	101	99	103
Årsverk av helsesøstre pr. 10 000 innbyggere 0-5 år. Funksjon 232		59,7	94,1	87,2	88,3	87,3	77,3
Årsverk av leger pr. 10 000 innbyggere. Funksjon 241		9,4	8,8	10,5	8,2	6,7	8,7
Kvalitet							
Antall åpne fastlegelister	18	7	8	25	9	5	452
Andre nøkkeltall							
Gjennomsnittlig listelengde(B)	1 189	1 238	1 339	1 027	1 239	1 129	1 169

Prioritet - Netto driftsutgift til diagnose, behandling og rehabilitering pr. innbygger(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	1 494	1 565	1 672	1 683
Tønsberg	1 216	1 186	1 329	1 514
Porsgrunn	1 359	1 402	1 403	1 525
Skien	1 503	1 524	1 553	1 664
Arendal	1 476	1 491	1 343	1 535
Kostragruppe 13	1 415	1 484	1 536	1 651

I indikatoren inngår fastleger, legevakt, fengselshelsetjenester, turnusleger, legekantor, kommuneoverlege, fysioterapi/ergoterapi, formidling av hjelpemidler og tilskudd til Norsk Pasientskadeerstatning.

Netto driftsutgifter til diagnose, behandling og rehabilitering pr. innbygger viser at Larvik kommune ligger høyere enn sammenliknbare kommuner og Kostragruppe 13 i 2018, og har gjort det gjennom hele måleperioden (unntak: Skien i 2015).

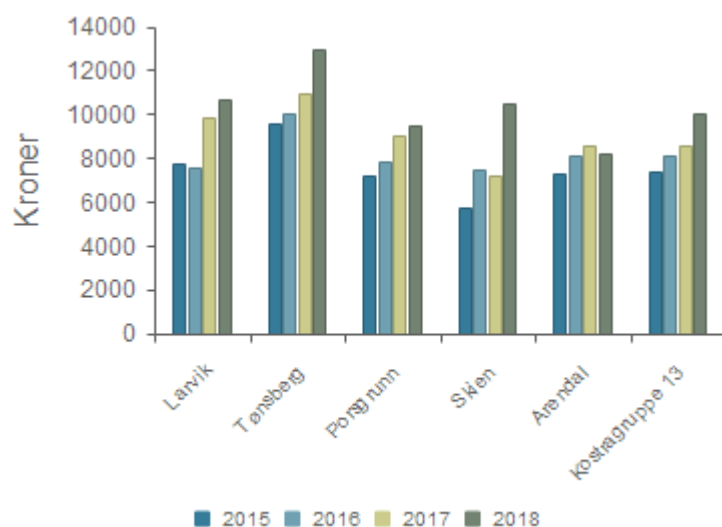
Prioritet - Netto driftsutgift til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetj. pr. innb 0-20 år(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	1 950	1 905	2 445	2 679
Tønsberg	2 666	2 773	2 963	3 427
Porsgrunn	1 846	1 958	2 245	2 336
Skien	1 525	1 992	1 883	2 716
Arendal	1 936	2 117	2 202	2 072
Kostragruppe 13	1 988	2 159	2 260	2 614

Netto driftsutgifter til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetjenester pr. innbygger 0-20 år viser en økning på 234 kr. sammenlignet med foregående år. Larvik har i perioden 2015 - 2018 hatt en vekst i utgiftene, med unntak av 2016 hvor det var reduksjon pga vakant stilling. Regjeringen har over 4 år har lagt opp til en vekst i frie inntekter til kommunene for å styrke helsestasjoner og skolehelsetjenesten. Disse inntektene er i Larvik kommune benyttet til å styrke helsestasjon og skolehelsetjenesten. Larvik ligger noe høyere enn Kostragruppe 13 og noe høyere enn gjennomsnittet blant sammenligningsgruppen.

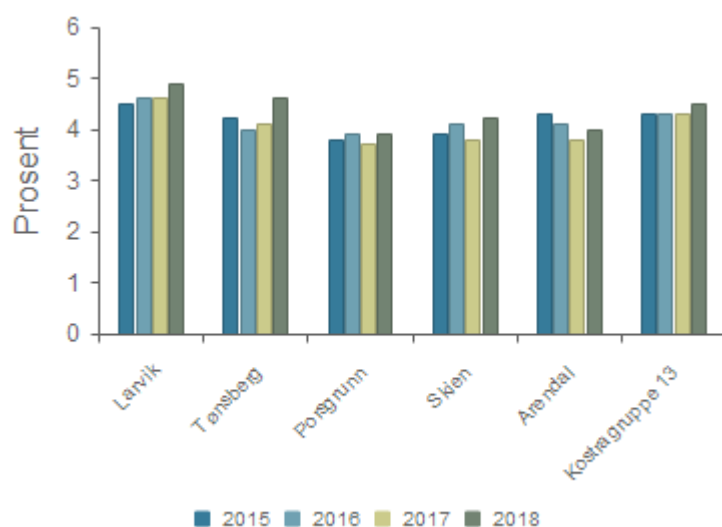
Prioritet - Netto driftsutgift til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetj. pr. innb 0-5 år(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	7 709	7 603	9 820	10 686
Tønsberg	9 568	10 046	10 936	12 957
Porsgrunn	7 158	7 802	9 008	9 470
Skien	5 697	7 498	7 168	10 508
Arendal	7 316	8 110	8 527	8 206
Kostragruppe 13	7 336	8 072	8 531	9 983

Netto driftsutgifter til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetjenester pr. innbygger 0-5 år viser en økning på 866 kr. sammenlignet med foregående år. Larvik har i perioden 2015 - 2018 hatt en vekst i utgiftene, med unntak av 2016. Regjeringen har over 4 år har lagt opp til en vekst i frie inntekter til kommunene for å styrke helsestasjoner og skolehelsetjenesten. Disse inntektene er i Larvik kommune benyttet til å styrke helsestasjon og skolehelsetjenesten. Larvik ligger høyere enn Kostragruppe 13 og noe høyere enn gjennomsnittet blant sammenligningsgruppen.

Prioritet - Netto driftsutgifter kommunehelse i prosent av samlede netto driftsutgifter

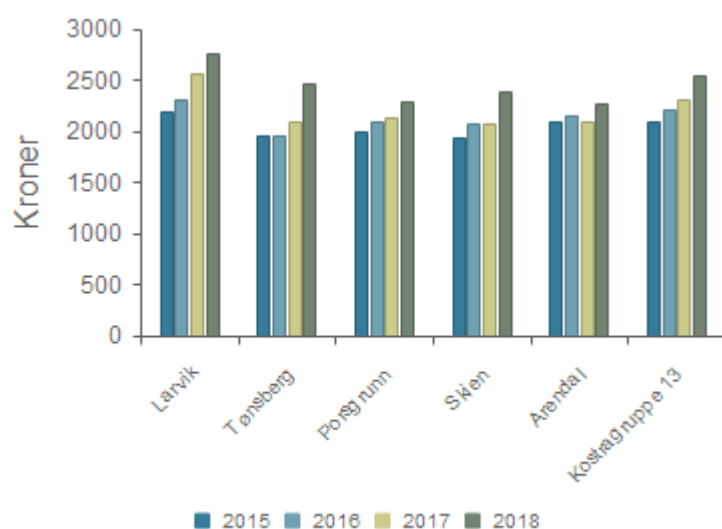
	2015	2016	2017	2018
Larvik	4,5 %	4,6 %	4,6 %	4,9 %
Tønsberg	4,2 %	4,0 %	4,1 %	4,6 %
Porsgrunn	3,8 %	3,9 %	3,7 %	3,9 %
Skien	3,9 %	4,1 %	3,8 %	4,2 %
Arendal	4,3 %	4,1 %	3,8 %	4,0 %
Kostragruppe 13	4,3 %	4,3 %	4,3 %	4,5 %

Larvik bruker en høyere andel netto driftsutgifter til kommunehelsetjenesten i prosent av samlede netto driftsutgifter, enn sammenlikningskommunene og Kostragruppe 13. Dette gjelder hele måleperioden 2015 - 2018.

Larvik hadde en økning med 0,4 % i perioden 2015 - 2018. Dette er på nivå med Tønsberg, men har en høyere økning enn de øvrige sammenlikningskommunene og Kostragruppe 13.

Prioritet - Netto driftsutgifter pr. innbygger til Kommunehelse (B)

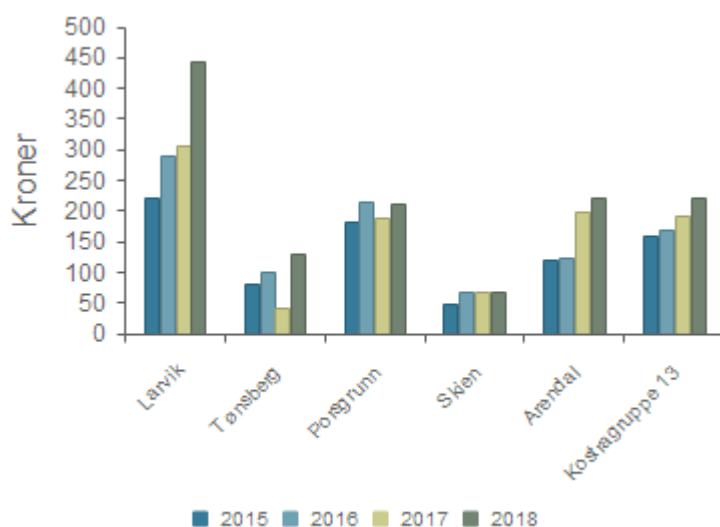
	2015	2016	2017	2018
Larvik	2 188	2 313	2 559	2 753
Tønsberg	1 945	1 955	2 084	2 464
Porsgrunn	1 989	2 091	2 125	2 289
Skien	1 927	2 078	2 077	2 387
Arendal	2 088	2 150	2 090	2 270
Kostragruppe 13	2 094	2 214	2 308	2 537

I indikatoren inngår all helsestasjonstjeneste, forebyggende arbeid som miljørettet helsevern, frisklivssentraler og utgifter til diagnose, behandling og rehabilitering.

Larvik kommune ligger høyest av alle sammenlikningskommunene og Kostragruppe 13 når det gjelder netto driftsutgifter pr. innbygger til kommunehelse - både i 2018 og gjennom hele måleperioden.

Larvik hadde den høyeste økningen i perioden 2015 - 2018 av sammenlikningskommunene og Kostragruppe 13. Tønsberg, Skien og Kostragruppe 13 hadde imidlertid en høyere økning enn Larvik fra 2017 til 2018.

Prioritet - Netto driftsutgifter til forebyggende arbeid, helse pr. innbygger(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	220	291	306	443
Tønsberg	80	99	41	129
Porsgrunn	182	216	188	212
Skien	47	67	68	69
Arendal	121	123	197	221
Kostragruppe 13	160	170	191	220

I indikatoren inngår annet forebyggende helsearbeid enn helsestasjon og skolehelsetjeneste, her føres utgifter til miljørettet helsevern og frisklivssentraler.

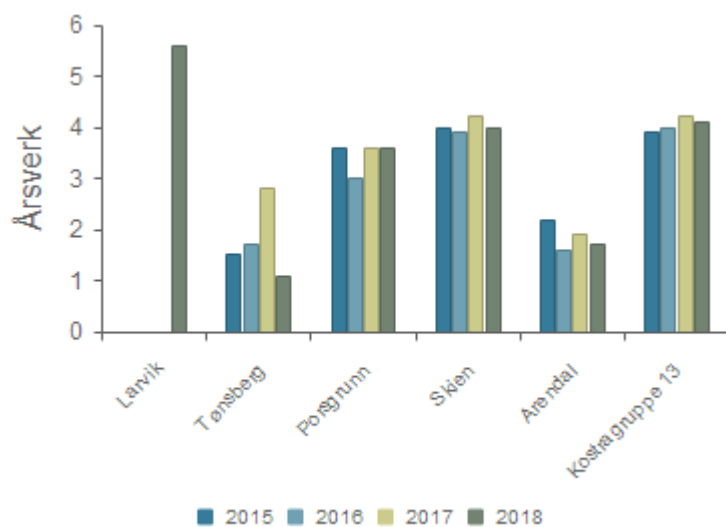
I forhold til sammenliknbare kommuner og Kostragruppe 13 skiller Larvik seg ut og ligger vesentlig over i driftsutgifter pr. innbygger til forebyggende arbeid, helse pr. innbygger - både i 2018 og i hele måleperioden.

Larvik hadde den største økningen av alle sammenliknbare kommuner og KOSTRA gruppe 13 både i perioden 2015 - 2018 med kr. 223, og fra 2017 til 2018 med 137 kr.

Økningen fra 2017 til 2018 kan skyldes en økning av psykologtjenester i Kultur og oppvekst, økt innsats mot barnefattigdom, tilskudd til krisesenteret og økte bevilgninger til pårørendearbeid etter en periode med ekstern finansiering.

I 2016 var det en økning av psykologtjenester i Barne- og ungdomstjenesten som kan forklare noe av økningen fra 2015 til 2016.

Dekningsgrad - Ergoterapeutårsverk per 10 000 innbyggere (kommunehelse+omsorg) (årsverk)

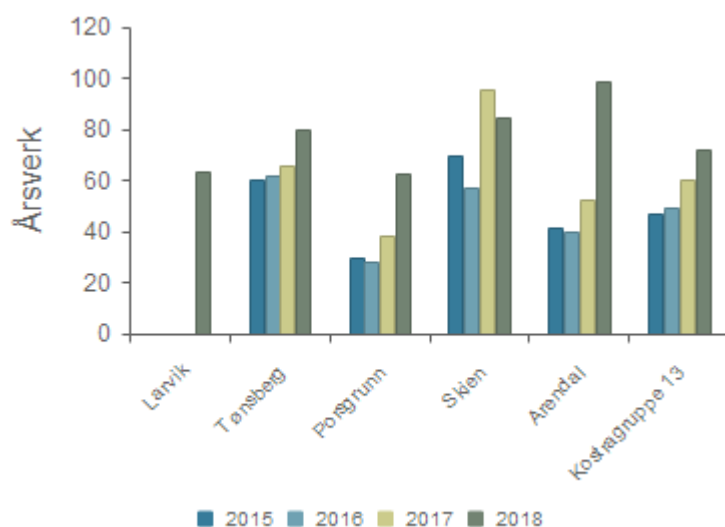
	2015	2016	2017	2018
Larvik				5,6
Tønsberg	1,5	1,7	2,8	1,1
Porsgrunn	3,6	3,0	3,6	3,6
Skien	4,0	3,9	4,2	4,0
Arendal	2,2	1,6	1,9	1,7
Kostragruppe 13	3,9	4,0	4,2	4,1

I denne indikatoren inngår ergoterapeuter ansatt i kommunehelsetjenesten og pleie og omsorgstjenesten.

Larvik kommune ligger høyest av alle sammenlikningskommunene og Kostragruppe 13.

Larvik kommune hadde en satsing på hverdagsrehabilitering i 2015 og en økning på 7 senger ved Presteløkka Rehabiliteringssenter i 2016. I disse tjenestene er det ansatt ergoterapeuter. Antallet ergoterapeuter i Larvik kommune er i 2018 (5,6) på samme nivå som det var i gamle Larvik kommune i 2016 (5,7).

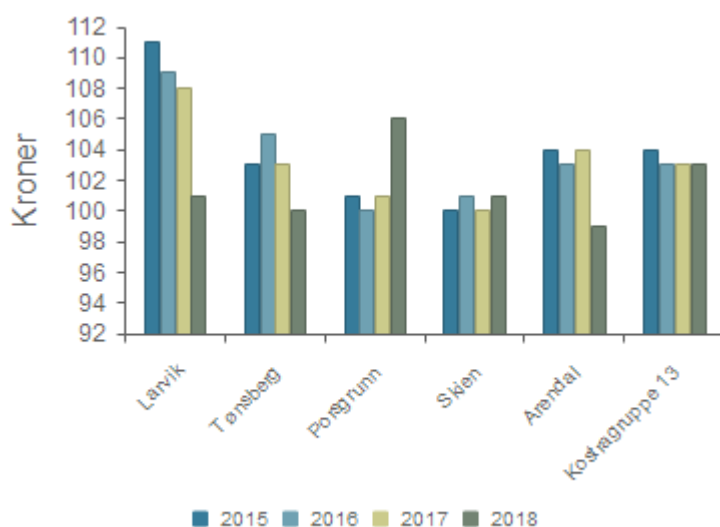
Dekningsgrad - Jordmødre per 10 000 fødte i løpet av året (årsverk)

	2015	2016	2017	2018
Larvik				63,0
Tønsberg	60,4	61,5	65,9	79,6
Porsgrunn	29,4	28,3	38,1	62,3
Skien	69,8	57,3	95,4	84,1
Arendal	41,3	39,5	52,1	98,8
Kostragruppe 13	46,7	49,0	60,0	72,0

Indikatoren viser antall jordmødre per 10 000 fødte i løpet av året. Larvik ligger lavere enn Kostragruppe 13 og kommunene i sammenligningsgruppen, med unntak av Porsgrunn kommune. Larvik kommune har i 2019 søkt på eksterne tilskuddsmidler for å øke denne kapasiteten, men avventer tilbakemelding fra Helsedirektoratet.

Dekningsgrad - Reservekapasitet fastlege(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	111	109	108	101
Tønsberg	103	105	103	100
Porsgrunn	101	100	101	106
Skien	100	101	100	101
Arendal	104	103	104	99
Kostragruppe 13	104	103	103	103

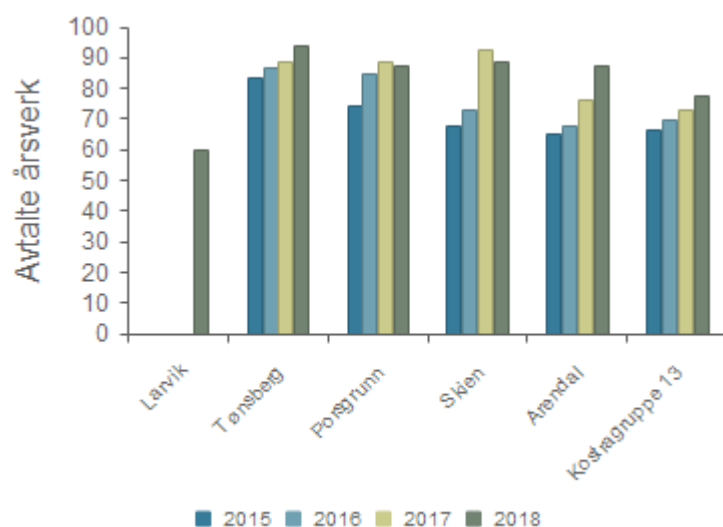
Indikatoren angir kapasiteten (listetaket) i forhold til antall pasienter på listene i prosent.

Tallene indikerer at det er liten reservekapasitet hos fastlegene i Larvik i 2018. Porsgrunn og Kostragruppe 13 har høyere reservekapasitet av sammenlikningskommunene i 2018.

Larvik har tidligere i perioden hatt høyest reservekapasitet av sammenlikningskommunene og Kostragruppe 13. Det var imidlertid en stor reduksjon av reservekapasitet fra 2017 til 2018 med 7 prosentpoeng.

Reduksjonen kan ha sammenheng med ønske om reduserte listelengder fra fastlegene.

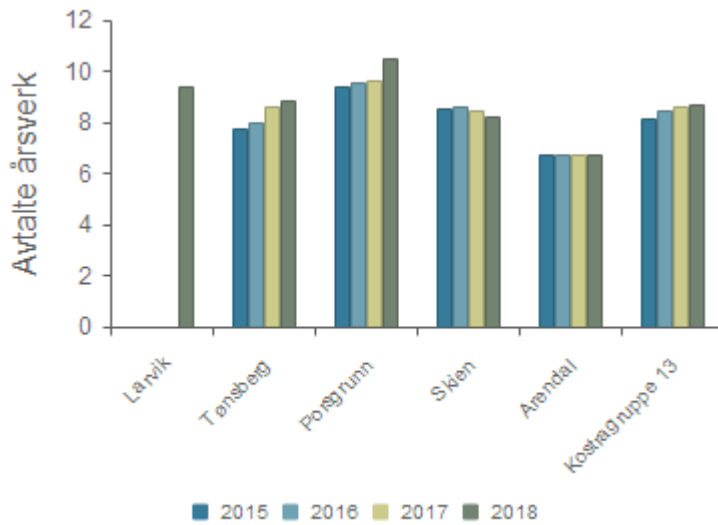
Dekningsgrad - Årsverk av helsesykepleiere pr. 10 000 innbyggere 0-5 år. Funksjon 232

	2015	2016	2017	2018
Larvik				59,7
Tønsberg	83,4	86,7	88,5	94,1
Porsgrunn	74,2	84,8	88,7	87,2
Skien	67,9	72,7	92,3	88,3
Arendal	64,9	68,0	76,2	87,3
Kostragruppe 13	66,3	69,4	73,2	77,3

Indikatoren viser årsverk av helsesykepleiere per 10 000 innbyggere 0-5 år. Larvik ligger lavere enn Kostragruppe 13 og sammenlikningskommunene. Larvik kommune har i 2019 søkt på eksterne tilskuddsmidler for å øke denne kapasiteten, men avventer tilbakemelding fra Helsedirektoratet.

Dekningsgrad - Årsverk av leger pr. 10 000 innbyggere. Funksjon 241

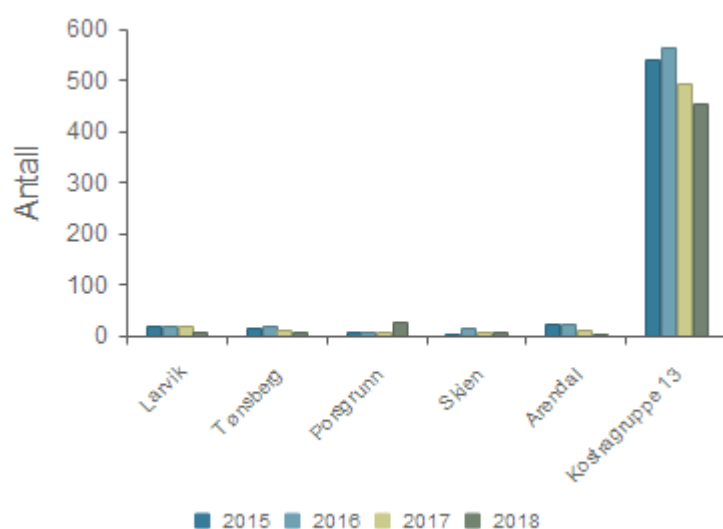

	2015	2016	2017	2018
Larvik				9,4
Tønsberg	7,7	8,0	8,6	8,8
Porsgrunn	9,4	9,5	9,6	10,5
Skien	8,5	8,6	8,4	8,2
Arendal	6,7	6,7	6,7	6,7
Kostragruppe 13	8,1	8,4	8,6	8,7

Larvik ligger over sammenlikningskommunene og Kostragruppe 13 når det gjelder årsverk av leger pr. 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten. Det er kun Porsgrunn av kommunene utvalget som har høyere dekning enn Larvik.

I perioden 2015 - 2018 har kommunen hatt en reduksjon med 1 fastlege.

Kvalitet - Antall åpne fastlegelister

	2015	2016	2017	2018
Larvik	19	17	18	7
Tønsberg	16	17	13	8
Porsgrunn	8	7	9	25
Skien	3	14	8	9
Arendal	21	22	13	5
Kostragruppe 13	538	563	492	452

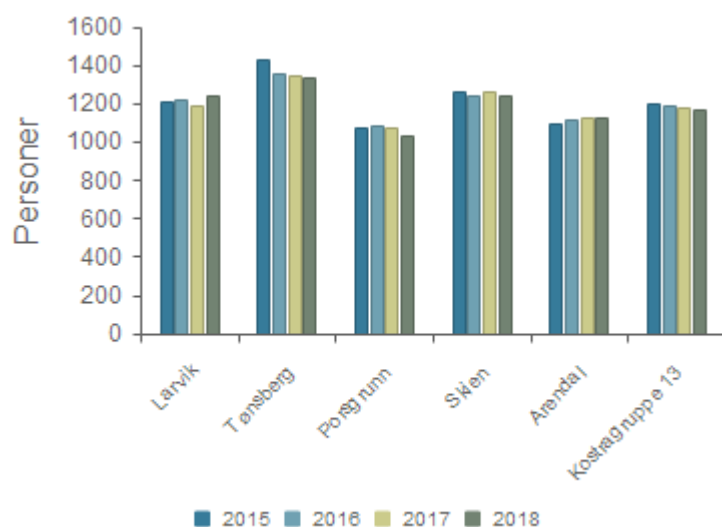
Larvik ligger lavere enn sammenlikningskommunene i 2018 når det gjelder antall åpne fastlegelister. Bare Arendal ligger lavere.

Tall for Kostragruppe 13 er det vanskelig å sammenlikne med, da det er faktisk antall fastlegelister som rapporteres.

Larvik hadde den største reduksjonen fra 2017 til 2018 i antall åpne fastlegelister av sammenlikningskommunene med 11 fastlegelister. Denne reduksjonen kan ha sammenheng med en reduksjon i antall fastleger med 2 fra 2017 til 2018.

Andre nøkkeltall - Gjennomsnittlig listelengde(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	1 207	1 214	1 189	1 238
Tønsberg	1 429	1 354	1 341	1 339
Porsgrunn	1 078	1 082	1 077	1 027
Skien	1 259	1 245	1 256	1 239
Arendal	1 098	1 115	1 120	1 129
Kostragruppe 13	1 201	1 184	1 177	1 169

Det har i perioden 2015 - 2018 vært en økning i gjennomsnittlig listelengde med 31 i Larvik kommune. Gjennomsnittlig listelengde er høyere enn Kostragruppe 13, Arendal og Porsgrunn. Larvik og Skien er på samme nivå - bare Tønsberg av sammenlikningskommunene har høyere gjennomsnittlig listelengde i 2018.

Det har i perioden 2015 - 2018 vært en reduksjon med 1 fastlegehjemmel, men fra 2017 til 2018 var reduksjonen 2 fastlegehjemler i Larvik.

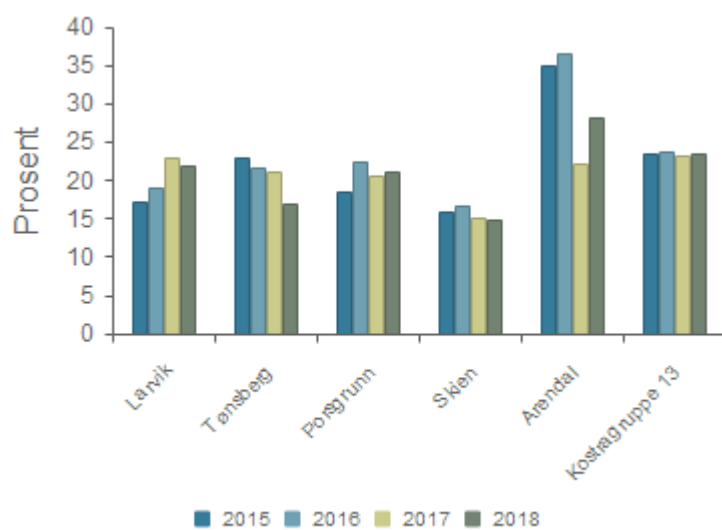
Sosiale tjenester

Analyseområdet for sosiale tjenester omfatter råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid (drift av NAV-kontoret), tilbud til personer med rusproblemer og utbetaling av økonomisk sosialhjelp. Tjenestene leveres derfor både av NAV Larvik og fellesfunksjon for psykisk helse og avhengighet.

I en vurdering av tjenesteområdet, må resultatene sees i sammenheng med utgifter til kvalifiseringsprogrammet og introduksjonsprogrammet. NAV-kontoret leverer tjenester i et partnerskap med staten, slik at bildet først blir komplett når vi også ser på antall mottakere av ulike statlige ytelser. Dette er omfattende datamateriale som gjør at sammenlikning mellom kontorene må gjøres med en viss forsiktighet.

	Larvik 2017	Larvik 2018	Tønsberg	Porsgrunn	Skien	Arendal	KOSTRA- gruppe 13
Prioritet							
Andel netto driftsutgifter til råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid(b)	22,8 %	21,8 %	16,8 %	21,0 %	14,8 %	28,2 %	23,5 %
Andel netto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp(B)	36,9 %	37,5 %	38,7 %	33,5 %	47,3 %	37,6 %	35,5 %
Netto driftsutgifter pr. innbyggere 281 økonomisk sosialhjelp (b)	1 366	1 371	1 643	1 193	2 001	1 670	1 300
Netto driftsutgifter til råd, veiledning og sos. forebyggende arb. pr. innb, 20-66 år(b)	1 406	1 337	1 165	1 238	1 045	2 085	1 421
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten i prosent av samlede netto driftsutgifter(b)	6,7 %	6,5 %	7,9 %	6,1 %	7,5 %	7,8 %	6,5 %
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger 20-66 år(B)	6 180	6 133	6 937	5 880	7 041	7 401	6 036
Netto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr innbygger 20-66 år(B)	2 283	2 300	2 684	1 969	3 330	2 781	2 143
Produktivitet							
Brutto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr. mottaker(B)	51 462	51 549	51 327	47 816	60 156	47 548	52 060
Dekningsgrad							
Andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde(B)	44,8 %	48,6 %	46,2 %	53,0 %	65,6 %	29,3 %	45,3 %
Andelen sosialhjelpsmottakere 18-24 år, av innbyggerne (19)-24 år(B)	7,5 %	7,2 %	8,1 %	6,4 %	8,7 %	10,3 %	5,9 %
Andelen sosialhjelpsmottakere i alderen 20-66 år, av innbyggerne 20-66 år(B)	3,6 %	3,6 %	4,2 %	3,4 %	4,4 %	4,7 %	3,4 %
Grunnlagsdata (Nivå 3)							
Samlet stønadssum (bidrag + lån)	66 024 059	68 456 336	82 175 534	45 926 770	111 735 113	61 091 979	
Sosialhjelpsmottakere (antall)	1 305	1 303	1 526	959	1 882	1 674	
Sosialhjelpsmottakere 18-24 år (antall)	284	276	314	210	399	375	
Sosialhjelpsmottakere med sosialhjelp i 6 måneder eller mer (antall)	530	581	558	411	889	675	21 125
Andre nøkkeltall							
Netto driftsutgifter (242) Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid	39 390	37 568	32 775	27 165	34 318	56 078	1 730 010
Netto driftsutgifter (275) Introduksjonsordningen	36 274	39 390	38 034	27 863	42 670	44 953	1 552 622
Netto driftsutgifter (276) Kvalifiseringsordningen	18 215	18 698	9 921	10 155	13 497	5 876	418 766

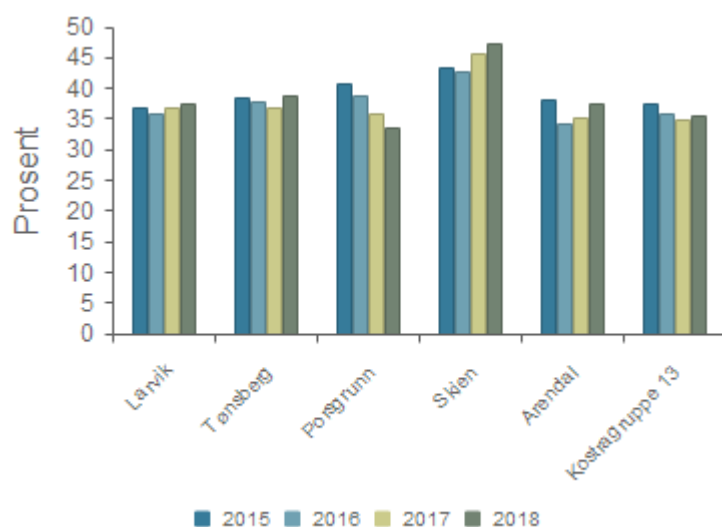
Prioritet - Andel netto driftsutgifter til råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid(b)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	17,1 %	18,9 %	22,8 %	21,8 %
Tønsberg	23,0 %	21,6 %	21,0 %	16,8 %
Porsgrunn	18,5 %	22,3 %	20,6 %	21,0 %
Skien	15,8 %	16,7 %	15,2 %	14,8 %
Arendal	35,0 %	36,6 %	22,0 %	28,2 %
Kostragruppe 13	23,4 %	23,8 %	23,1 %	23,5 %

Andelen har økt fra 2015 til 2017, for så å gå noe ned igjen i 2018. Kommunen ligger her midt på treet, sammenlignet med de andre kommunene i utvalget.

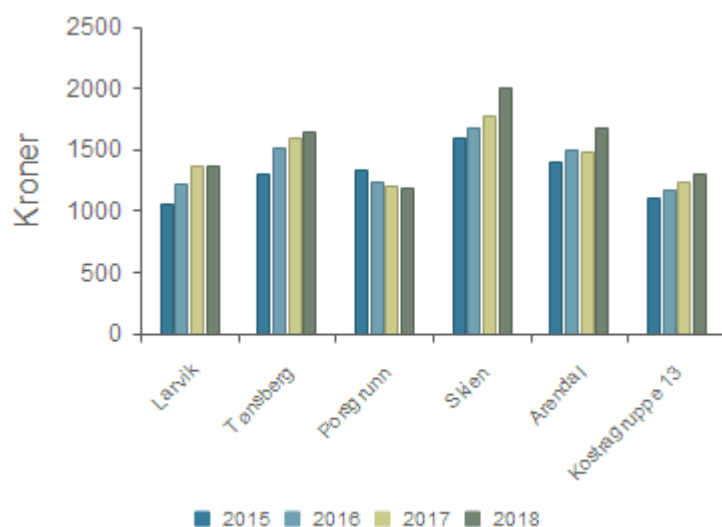
Prioritet - Andel netto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	36,7 %	35,9 %	36,9 %	37,5 %
Tønsberg	38,5 %	37,9 %	36,7 %	38,7 %
Porsgrunn	40,7 %	38,9 %	35,7 %	33,5 %
Skien	43,2 %	42,7 %	45,7 %	47,3 %
Arendal	38,0 %	34,2 %	35,1 %	37,6 %
Kostragruppe 13	37,6 %	35,9 %	34,7 %	35,5 %

Kommunen ligger på dette området lavere enn Skien, Tønsberg og Arendal, men høyere enn Porsgrunn. Andelen har økt noe fra 2017 til 2018, men økningen er større hos flere av de andre kommunene i gruppa.

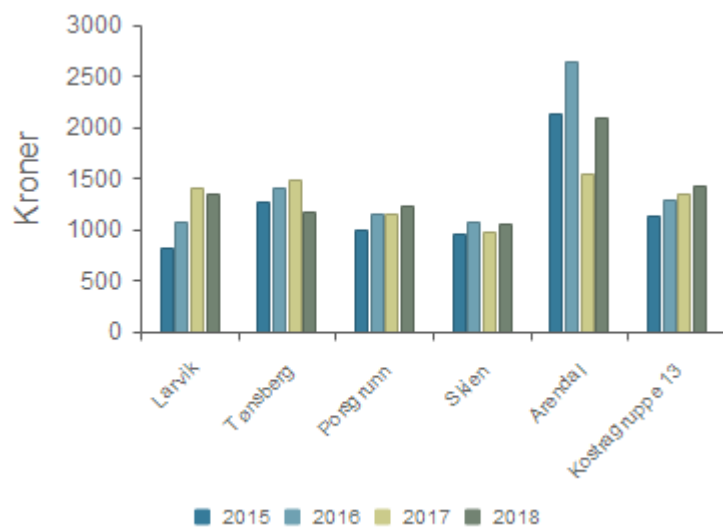
Prioritet - Netto driftsutgifter pr. innbyggere 281 økonomisk sosialhjelp (b)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	1 057	1 214	1 366	1 371
Tønsberg	1 302	1 512	1 589	1 643
Porsgrunn	1 337	1 229	1 208	1 193
Skien	1 597	1 672	1 779	2 001
Arendal	1 407	1 490	1 479	1 670
Kostragruppe 13	1 110	1 176	1 237	1 300

På dette området har det ikke vært nevneverdig økning det siste året. Det har vært en større økning i de andre kommunene, bortsett fra Porsgrunn. Larvik ligger her i den nedre delen av skalaen, sammenlignet med de andre kommunene.

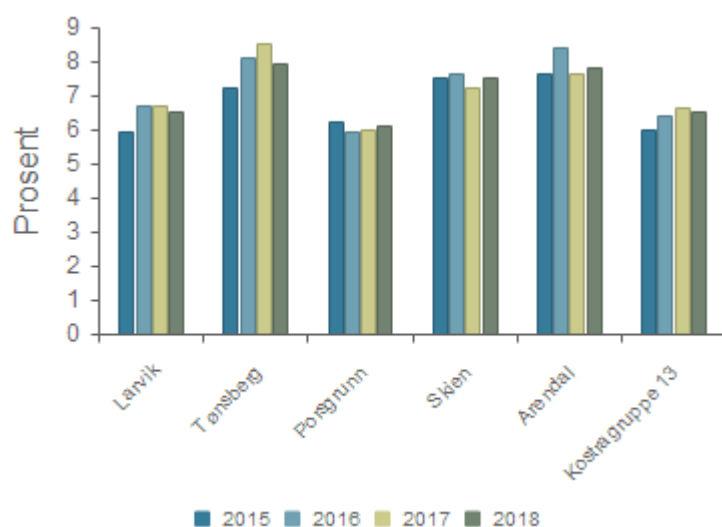
Prioritet - Netto driftsutgifter til råd, veiledning og sos. forebyggende arb. pr. innb, 20-66 år(b)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	818	1 068	1 406	1 337
Tønsberg	1 269	1 406	1 484	1 165
Porsgrunn	997	1 157	1 146	1 238
Skien	961	1 080	983	1 045
Arendal	2 135	2 631	1 537	2 085
Kostragruppe 13	1 133	1 280	1 355	1 421

Netto driftsutgifter til råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid pr innbygger har økt i hele perioden, men gikk noe ned i 2018. Kommunen ligger her høyere enn flere av de andre kommunene i utvalget. De andre kommunene hadde en økning fra 2017 til 2018, bortsett fra Tønsberg.

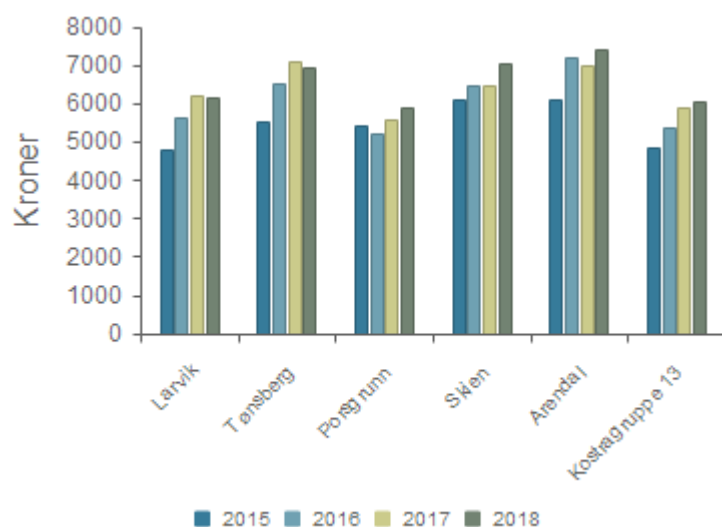
Prioritet - Netto driftsutgifter til sosialtjenesten i prosent av samlede netto driftsutgifter(b)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	5,9 %	6,7 %	6,7 %	6,5 %
Tønsberg	7,2 %	8,1 %	8,5 %	7,9 %
Porsgrunn	6,2 %	5,9 %	6,0 %	6,1 %
Skien	7,5 %	7,6 %	7,2 %	7,5 %
Arendal	7,6 %	8,4 %	7,6 %	7,8 %
Kostragruppe 13	6,0 %	6,4 %	6,6 %	6,5 %

Larvik kommune har over flere år hatt vesentlig lavere netto driftsutgifter til sosialtjenesten enn de andre kommunene i gruppa. Dette har økt i 2016 og 2017, men gått noe ned i 2018. Fortsatt ligger kommunen lavere enn sammenlignbare kommuner på dette området, bortsett fra Porsgrunn. Sosialtjenester i denne sammenheng er utgifter til råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid (drift av NAV-kontoret), tilbud til personer med rusproblemer og utbetaling av økonomisk sosialhjelp.

Prioritet - Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger 20-66 år(B)

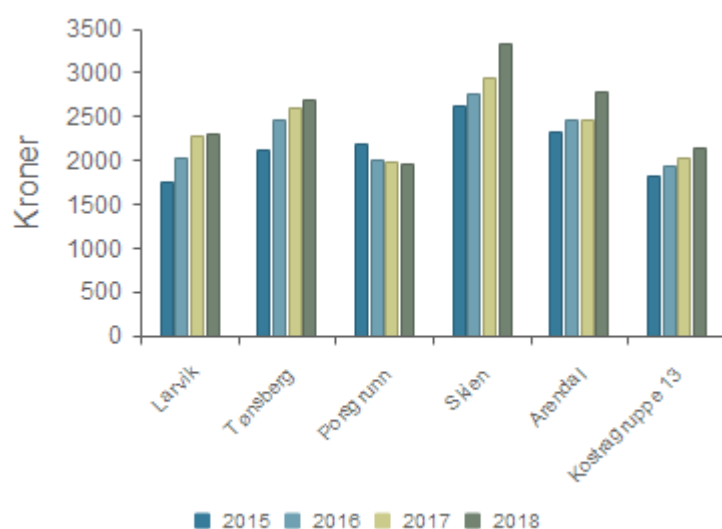

	2015	2016	2017	2018
Larvik	4 796	5 642	6 180	6 133
Tønsberg	5 511	6 515	7 068	6 937
Porsgrunn	5 395	5 184	5 566	5 880
Skien	6 079	6 460	6 455	7 041
Arendal	6 097	7 199	6 992	7 401
Kostragruppe 13	4 846	5 389	5 864	6 036

Netto driftsutgifter til sosialtjenesten ligger lavere enn de fleste av de sammenlignbare kommunene, når det blir vurdert opp mot innbyggertall. Det har vært økning de siste årene, men en liten reduksjon fra 2017 til 2018. Larvik kommune har over tid hatt lavere antall mottakere av økonomisk sosialhjelp enn de andre kommunene i gruppa, bortsett fra Porsgrunn, og det gir lavere utgifter totalt.

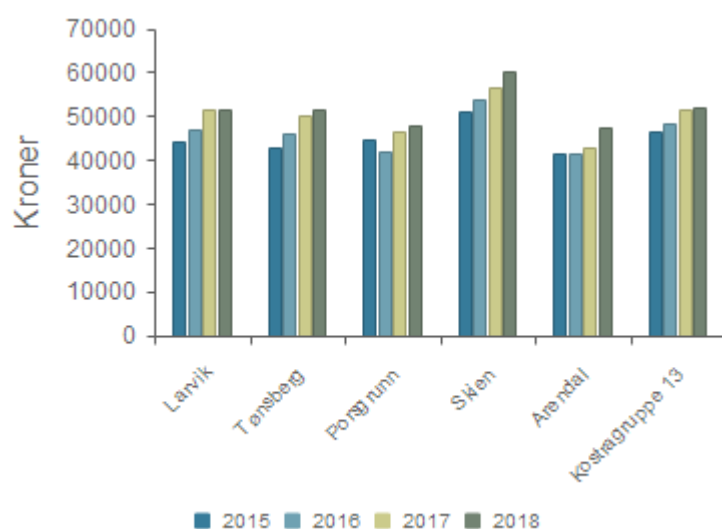
Prioritet - Netto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr innbygger 20-66 år(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	1 758	2 024	2 283	2 300
Tønsberg	2 120	2 467	2 594	2 684
Porsgrunn	2 193	2 014	1 986	1 969
Skien	2 628	2 758	2 948	3 330
Arendal	2 315	2 462	2 452	2 781
Kostragruppe 13	1 823	1 936	2 037	2 143

Det har vært en svak økning på dette området de siste årene. Det gjelder også de andre kommunen i utvalget, bortsett fra Porsgrunn. Selv med en svak økning ligger Larvik lavere enn de andre kommunene.

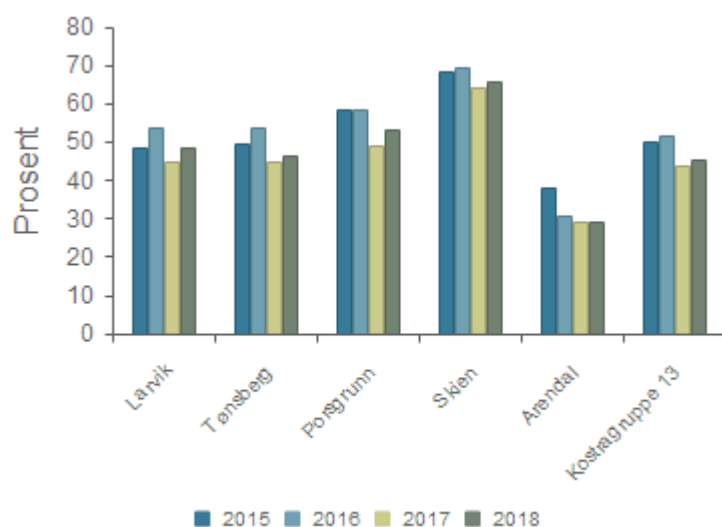
Produktivitet - Brutto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr. mottaker(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	44 025	46 799	51 462	51 549
Tønsberg	42 789	45 809	50 035	51 327
Porsgrunn	44 434	42 009	46 393	47 816
Skien	50 995	53 678	56 444	60 156
Arendal	41 475	41 291	42 683	47 548
Kostragruppe 13	46 371	48 440	51 415	52 060

Larvik kommune har hatt en økning i brutto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp per mottaker de siste årene fram til 2017. Ingen betydelig økning fra 2017 til 2018. Det har sammenheng med at antall brukere totalt heller ikke har økt. De andre kommunene har hatt en større økning enn Larvik, men totalt sett ligger Larvik her i den øvre delen.

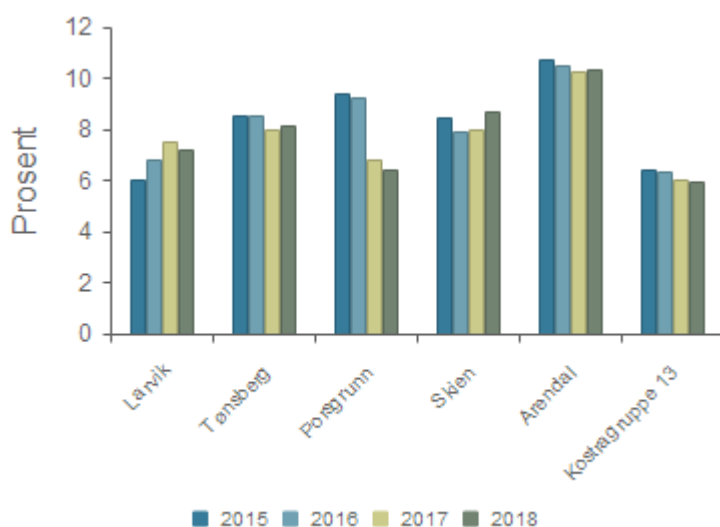
Dekningsgrad - Andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	48,2 %	53,9 %	44,8 %	48,6 %
Tønsberg	49,3 %	53,6 %	44,6 %	46,2 %
Porsgrunn	58,2 %	58,2 %	48,9 %	53,0 %
Skien	68,3 %	69,5 %	64,2 %	65,6 %
Arendal	38,0 %	30,7 %	29,3 %	29,3 %
Kostragruppe 13	50,1 %	51,7 %	43,7 %	45,3 %

Andelen mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde har vært forholdsvis stabil de siste årene. Det var en nedgang i 2017, men andelen økte igjen i 2018. Det kan tyde på at det er flere som har andre inntektskilder, men har behov for supplering. Larvik ligger her midt på treet sammenlignet med de andre kommunene i gruppa.

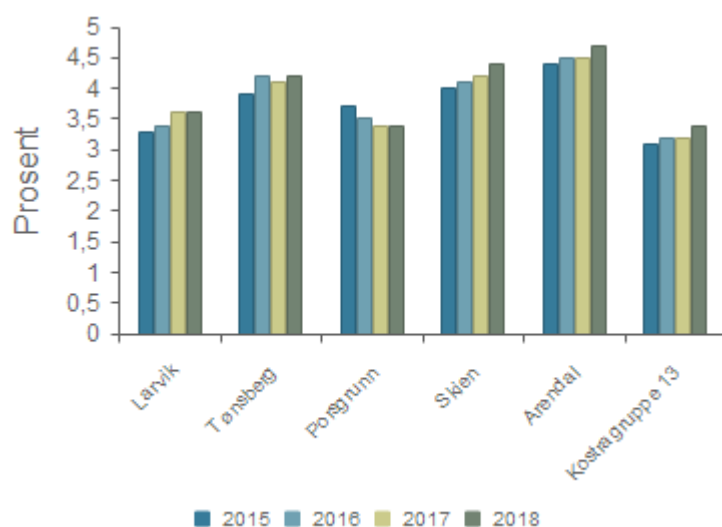
Dekningsgrad - Andelen sosialhjelpsmottakere 18-24 år, av innbyggerne (19)-24 år(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	6,0 %	6,8 %	7,5 %	7,2 %
Tønsberg	8,5 %	8,5 %	8,0 %	8,1 %
Porsgrunn	9,4 %	9,2 %	6,8 %	6,4 %
Skien	8,4 %	7,9 %	8,0 %	8,7 %
Arendal	10,7 %	10,5 %	10,2 %	10,3 %
Kostragruppe 13	6,4 %	6,3 %	6,0 %	5,9 %

Andelen unge sosialhjelpsmottakere har gått noe ned det siste året. Larvik kommune ligger lavere enn flere av de sammenlignbare kommunene. Det har vært, og er fortsatt en særlig satsing på ungdom. Satsingen gjøres også i tett samarbeid med andre aktører og har fokus på arbeid og utdanning, slik at ungdommen kan bli selvforsørget. Aktivitetsplikten for sosialhjelpsmottakere under 30 år ble iverksatt i januar 2017. Det er et utfordrende arbeidsmarked, selv med lav ledighet. Det er færre arbeidsgivere som har behov for ufaglært arbeidskraft.

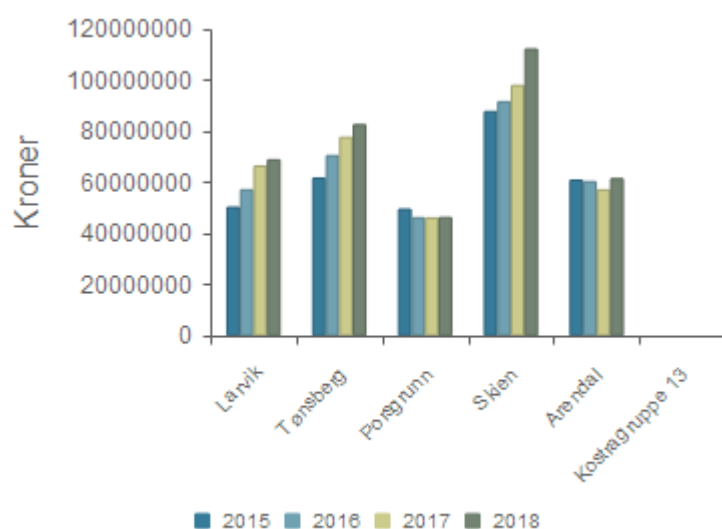
Dekningsgrad - Andelen sosialhjelpsmottakere i alderen 20-66 år, av innbyggerne 20-66 år(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	3,3 %	3,4 %	3,6 %	3,6 %
Tønsberg	3,9 %	4,2 %	4,1 %	4,2 %
Porsgrunn	3,7 %	3,5 %	3,4 %	3,4 %
Skien	4,0 %	4,1 %	4,2 %	4,4 %
Arendal	4,4 %	4,5 %	4,5 %	4,7 %
Kostragruppe 13	3,1 %	3,2 %	3,2 %	3,4 %

Larvik kommune har hatt en stabil andel sosialhjelpsmottakere de siste årene. Andelen er likevel lavere enn i flere av de sammenlignbare kommunene, og har vært det over tid, sett opp mot innbyggerne i samme aldersgruppe. Det kan skyldes aktiv oppfølging av unge og andre nye brukere, bruk av kvalifiseringsprogram og riktigere bruk av statlige tjenester og det tiltaksapparatet som eksisterer i NAV.

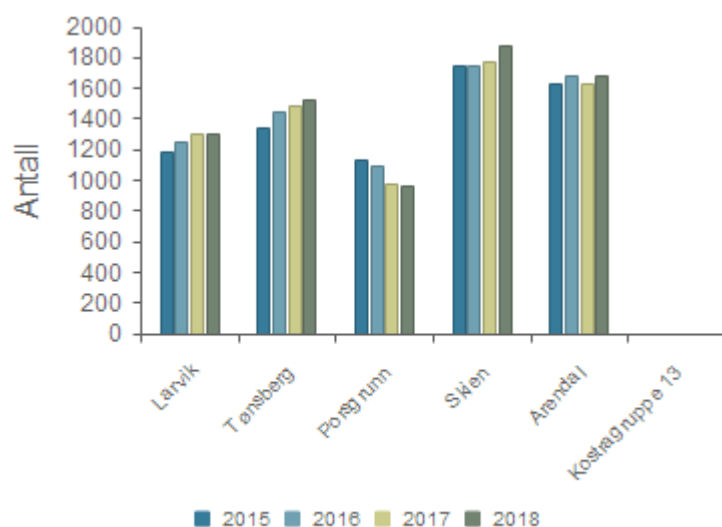
Grunnlagsdata (Nivå 3) - Samlet stønadssum (bidrag + lån)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	49 929 220	56 759 892	66 024 059	68 456 336
Tønsberg	61 323 156	70 103 991	77 215 570	82 175 534
Porsgrunn	49 163 976	45 807 866	45 753 230	45 926 770
Skien	87 306 131	91 142 424	97 515 361	111 735 113
Arendal	60 515 630	59 938 958	56 714 194	61 091 979
Kostragruppe 13				

Det er store forskjeller i samlet stønadssum blant kommunegruppene. Larvik kommune ligger her midt på treet, selv med økning i hele perioden. Flere av de andre kommunene har hatt en større økning enn Larvik. Det har vært en særlig økning av boutgifter og stønad til livsopphold de siste årene.

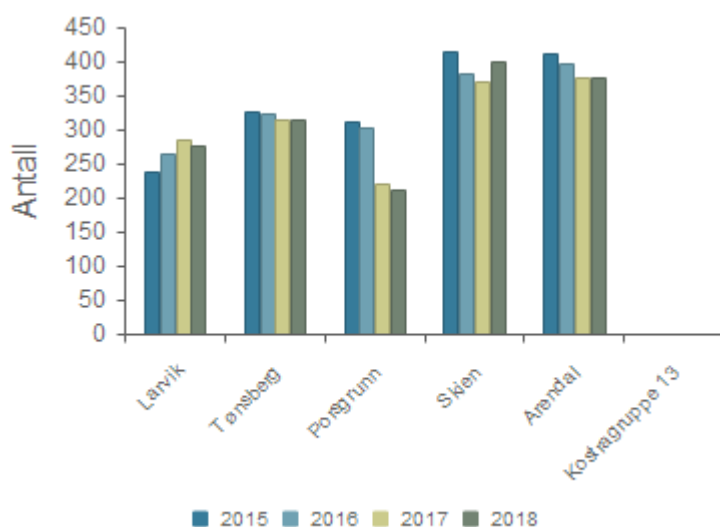
Grunnlagsdata (Nivå 3) - Sosialhjelpsmottakere (antall)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	1 181	1 253	1 305	1 303
Tønsberg	1 342	1 445	1 483	1 526
Porsgrunn	1 129	1 089	980	959
Skien	1 740	1 747	1 767	1 882
Arendal	1 630	1 681	1 633	1 674
Kostragruppe 13				

Antall mottakere av sosialhjelp har de siste årene økt svakt i Larvik, men antallet har vært stabilt fra 2017 til 2018. Antallet har økt mer i sammenlignbare kommuner, bortsett fra Porsgrunn. Larvik ligger likevel lavest på antall, sammenlignet med de andre kommunene, bortsett fra Porsgrunn.

Grunnlagsdata (Nivå 3) - Sosialhjelpsmottakere 18-24 år (antall)

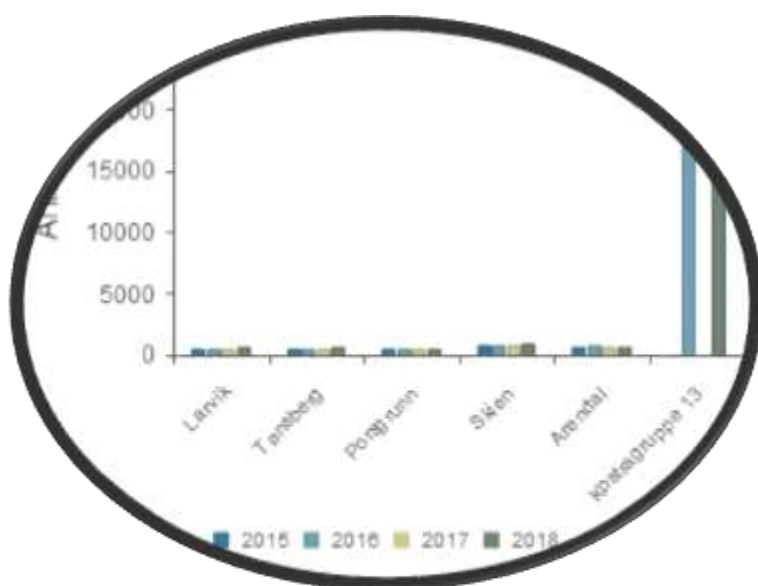
	2015	2016	2017	2018
Larvik	236	263	284	276
Tønsberg	326	323	313	314
Porsgrunn	310	303	220	210
Skien	412	380	369	399
Arendal	410	396	374	375
Kostragruppe 13				

Antall unge sosialhjelpsmottakere har gått ned i Larvik fra 2017 til 2018. Det har vært forholdsvis stabilt også i de andre kommunene som Larvik sammenligner seg med. Larvik ligger likevel lavere på antall enn de andre kommunene, bortsett fra Porsgrunn.

Det har vært, og er fortsatt en særlig satsning på ungdom. Satsningen gjøres i tett samarbeid med andre aktører og har fokus på arbeid og utdanning, slik at ungdommen kan bli selvforsørget. Aktivitetsplikten for sosialhjelpsmottakere under 30 år, ble iverksatt i januar 2017. Det er et utfordrende arbeidsmarked, selv med lav ledighet. Det er færre arbeidsgivere som har behov for ufaglært arbeidskraft.

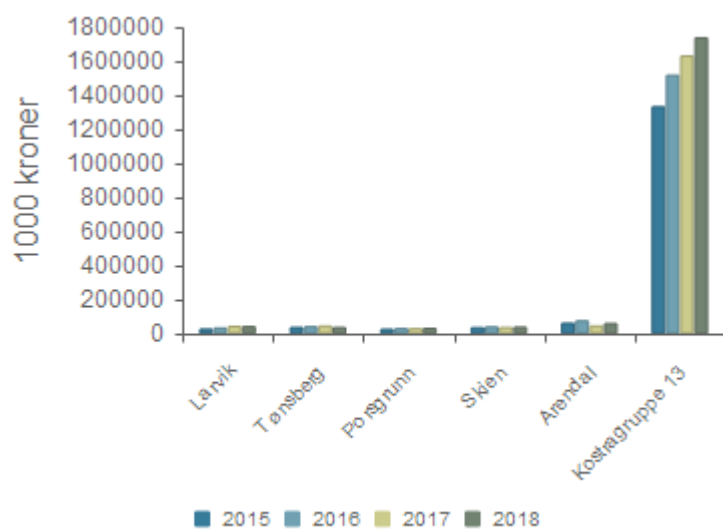
Grunnlagsdata (Nivå 3) - Sosialhjelpsmottakere med sosialhjelp i 6 måneder eller mer (antall)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	420	491	530	581
Tønsberg	410	497	504	558
Porsgrunn	503	451	429	411
Skien	736	761	821	889
Arendal	688	711	666	675
Kostragruppe 13		18 682		21 125

Antallet som mottar sosialhjelp i 6 mnd eller mer i Larvik, har økt i hele perioden. Det har det også gjort i flere av de andre kommunene, bortsett fra Porsgrunn. Siden Larvik har et lavere totalt antall mottakere av sosialhjelp, er andelen som får utbetalt stønad i 6 måneder eller mer, høyere enn i de andre kommunene i utvalget.

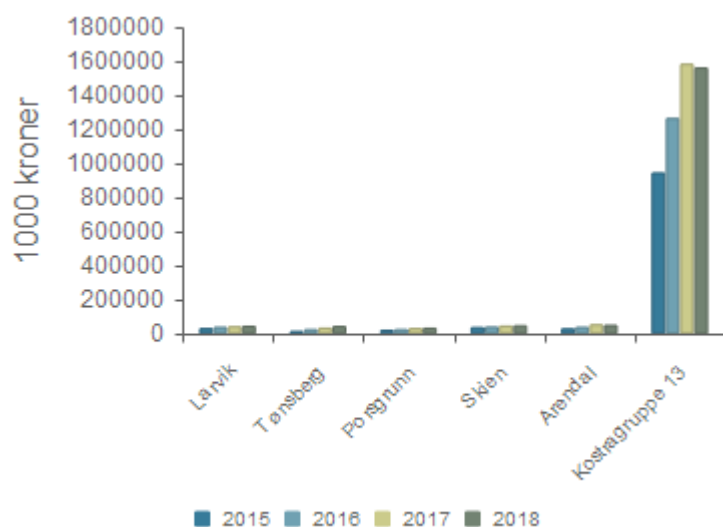
Andre nøkkeltall - Netto driftsutgifter (242) Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid

	2015	2016	2017	2018
Larvik	22 797	29 819	39 390	37 568
Tønsberg	32 949	36 805	41 246	32 775
Porsgrunn	21 845	25 552	25 154	27 165
Skien	31 503	35 574	32 328	34 318
Arendal	57 508	70 975	41 393	56 078
Kostragruppe 13	1 325 997	1 510 563	1 623 250	1 730 010

Netto driftsutgifter til råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid har gått ned fra 2017 til 2018. Likevel ligger Larvik her høyere enn de andre kommunene, bortsett fra Arendal.

Andre nøkkeltall - Netto driftsutgifter (275) Introduksjonsordningen

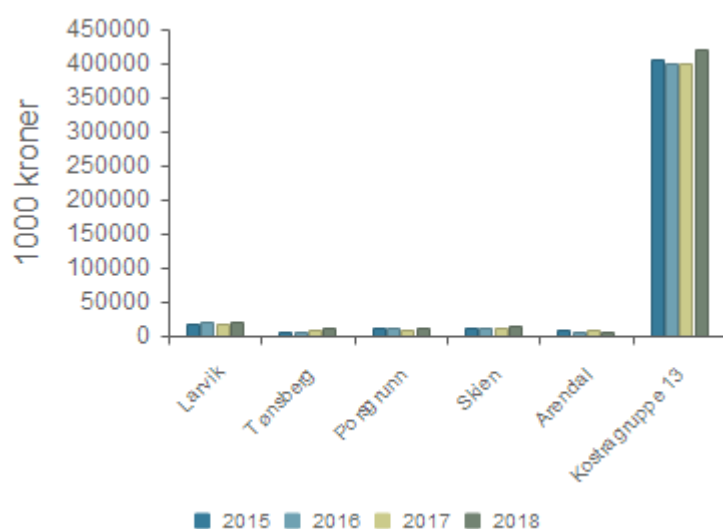

	2015	2016	2017	2018
Larvik	25 564	33 461	36 274	39 390
Tønsberg	9 268	19 810	28 702	38 034
Porsgrunn	15 822	20 073	25 592	27 863
Skien	31 974	34 719	40 641	42 670
Arendal	24 114	33 439	47 900	44 953
Kostragruppe 13	937 938	1 256 962	1 574 562	1 552 622

Larvik kommune har hatt en økning på dette området i hele perioden. Det har også de andre kommunene hatt, bortsett fra Arendal. Larvik ligger her midt på treet. Det har tidligere år vært høye bosettingstall, men dette har gått betydelig ned de siste årene. Tallet her er vanskelig å sammenligne med andre kommuner uten å ta hensyn til antall bosatte flyktninger.

Driftsutgiftene er knyttet til introduksjonsstønning og introduksjonsprogram, men også kjøp av tolketjenester og tjenester fra andre kommunale enheter. Samtidig som inntektene nå går ned, er det fortsatt høye kostnader knyttet til de store kullene som ble bosatt i 2016.

Andre nøkkeltall - Netto driftsutgifter (276) Kvalifiseringsordningen

	2015	2016	2017	2018
Larvik	18 242	20 389	18 215	18 698
Tønsberg	6 339	5 848	9 708	9 921
Porsgrunn	10 145	9 902	8 777	10 155
Skien	12 511	9 990	12 079	13 497
Arendal	6 979	6 303	7 070	5 876
Kostragruppe 13	403 109	400 030	397 933	418 766

Larvik kommune har ligget forholdsvis stabilt på dette området, kun med en økning i 2016. Her ligger Larvik høyere enn alle de andre kommunene i utvalget. De siste årene har antall deltagere vært stabilt med et gjennomsnitt på mellom 75 og 85 deltagere pr måned.

Resultatene har vært, og er fortsatt gode når det gjelder overgang til arbeid eller utdanning for de som avslutter kvalifiseringsprogrammet.

Kultur og idrett

Larvik kommune har hatt en økning i netto driftsutgifter til kultur og idrett per innbygger, sammenlignet med året før. Forklaringen til denne endringen beskrives under. Kommunen har i hele perioden ligget stabilt på et nivå over sammenligningskommunene samt Kostragruppe 13.

Ser man nærmere på de ulike avdelingene innen virksomhetene så har det vært en markant økning i kostnader knyttet til kommunale idrettsbygg og anlegg per innbygger, noe som i tilskrives etableringen av idrettshallene Fagerli og Stavern. Det har også vært en økning i netto driftsutgifter til kultursektoren som forklares med en økning i ulike tilskudd. Når det gjelder kulturskolen og biblioteket så har det kun vært mindre endringer i utgifter per innbygger.

Musikk- og kulturskolen har hatt en marginal nedgang i andel elever i kulturskolen sett opp mot antall barn. Nedgangen de to siste årene må sees i sammenheng med ny rammeplan for musikk- og kulturskolene, som fokuserer mer på kvalitet og innhold og ikke nødvendigvis økning i antall elever. Larvik har imidlertid et langt høyere elevtall enn sammenligningskommunene og Kostragruppe 13.

	Larvik 2017	Larvik 2018	Tønsberg	Porsgrunn	Skien	Arendal	Kostragruppe 13
Prioritet							
Netto driftsutgifter for kultursektoren per innbygger i kroner(B)	2 260	2 411	1 849	2 426	2 536	2 223	2 253
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Kultur og idrett (B)	2 260	2 412	1 849	2 427	2 536	2 222	2 252
Netto driftsutgifter pr. innbyggere 370 bibliotek (b)	296	277	263	322	289	365	275
Netto driftsutgifter pr. innbyggere 380 idrett og tilskudd til andres idrettsanlegg (b)	344	341	143	310	127	170	200
Netto driftsutgifter pr. innbyggere 381 kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg (b)	254	354	690	393	623	552	566
Netto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler, per innbygger 6-15 år(B)	1 905	2 005	1 065	2 645	1 932	1 526	1 983
Dekningsgrad							
Andel elever (brukere) i grunnskolealder i kommunens musikk- og kulturskole, av antall barn i al(B)	29,9 %	28,4 %	9,7 %	16,2 %	13,0 %	8,4 %	12,7 %

Prioritet - Netto driftsutgifter for kultursektoren per innbygger i kroner(B)

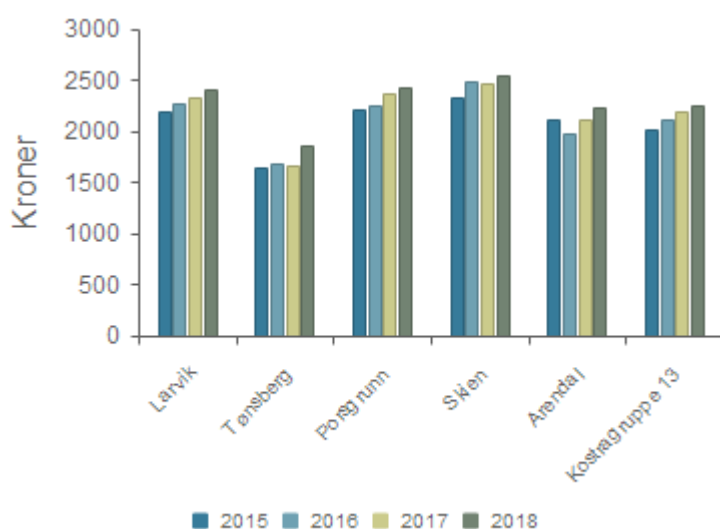
	2015	2016	2017	2018
Larvik	2 183	2 262	2 319	2 411
Tønsberg	1 638	1 682	1 655	1 849
Porsgrunn	2 210	2 256	2 359	2 426
Skien	2 325	2 476	2 467	2 536
Arendal	2 113	1 971	2 103	2 223
Kostragruppe 13	2 020	2 115	2 177	2 253

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

Indikatoren viser netto driftsutgifter for kultursektoren per innbygger.

I 2018 brukte Larvik 2411 kroner per innbygger noe som er en økning sammenlignet med forrige år hvor Larvik brukte 2319 kroner per innbygger. Denne økningen tilskrives i hovedsak en økning av ulike tilskudd innen kultursektoren. Larvik kommune ligger over gjennomsnittet blant sammenligningskommunene samt høyere enn KOSTRA gruppe 13.

Prioritet - Netto driftsutgifter pr. innbygger til Kultur og idrett (B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	2 184	2 263	2 319	2 412
Tønsberg	1 638	1 682	1 653	1 849
Porsgrunn	2 210	2 255	2 359	2 427
Skien	2 324	2 478	2 466	2 536
Arendal	2 115	1 971	2 105	2 222
Kostragruppe 13	2 021	2 117	2 179	2 252

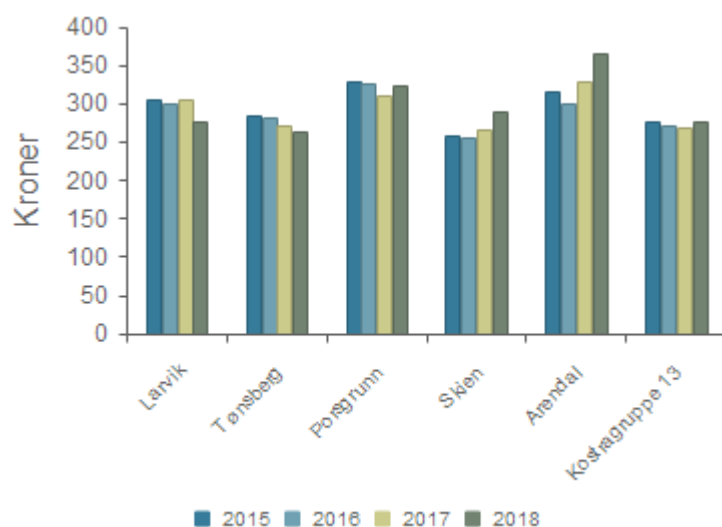
*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

**) Grafen justert med utgiftsbehov

Indikatoren viser netto driftsutgifter for kultur og idrett per innbygger.

I 2018 brukte Larvik 2412 kroner per innbygger noe som er en økning sammenlignet med forrige år hvor Larvik brukte 2319 kroner per innbygger. Ser man på netto driftsutgifter for kultursektoren isolert, så var det en økning på 7,8 millioner sammenlignet med 2017. Denne økningen tilskrives i hovedsak etableringen av idrettshallene Fagerli og Stavern, samt en økning av diverse tilskudd innen virksomheten. Larvik kommune ligger høyere enn flere av kommune i sammenligningsgruppen og høyere enn Kostragruppe 13.

Prioritet - Netto driftsutgifter pr. innbyggere 370 bibliotek (b)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	304	299	304	277
Tønsberg	284	282	272	263
Porsgrunn	328	324	309	322
Skien	257	254	265	289
Arendal	316	300	329	365
Kostragruppe 13	276	271	269	275

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

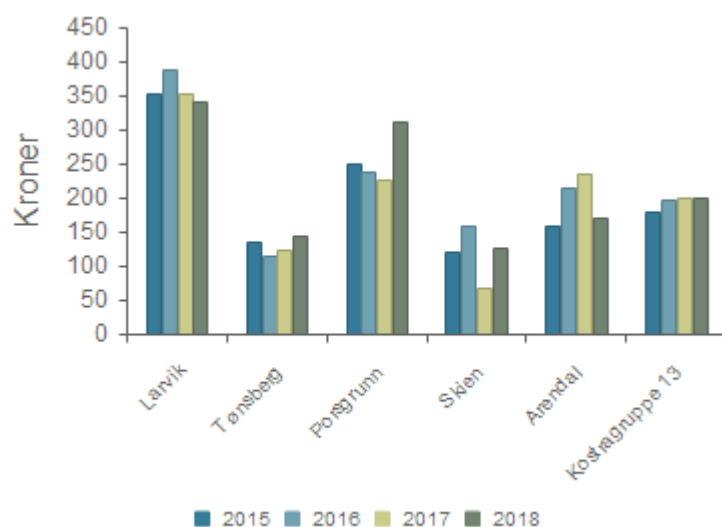
**) Grafer justert med utgiftsbehov

Indikatoren viser netto driftsutgifter for kultur og idrett per innbygger.

I 2018 brukte Larvik 277 kroner per innbygger noe som er en nedgang sammenlignet med forrige år hvor Larvik brukte 304 kroner per innbygger. Ser man på netto driftsutgifter for biblioteket isolert, så var det en nedgang på 0,8 millioner sammenlignet med 2018. Dette forklares med en besparelse i lønnskostnader. Larvik kommune ligger noe lavere enn gjennomsnittet blant sammenligningskommunene men på nivå med Kostragruppe 13.

Prioritet - Netto driftsutgifter pr. innbyggere 380 idrett og tilskudd til andres idrettsanlegg (b)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	352	387	353	341
Tønsberg	134	114	123	143
Porsgrunn	248	237	227	310
Skien	120	159	67	127
Arendal	159	213	233	170
Kostragruppe 13	178	197	200	200

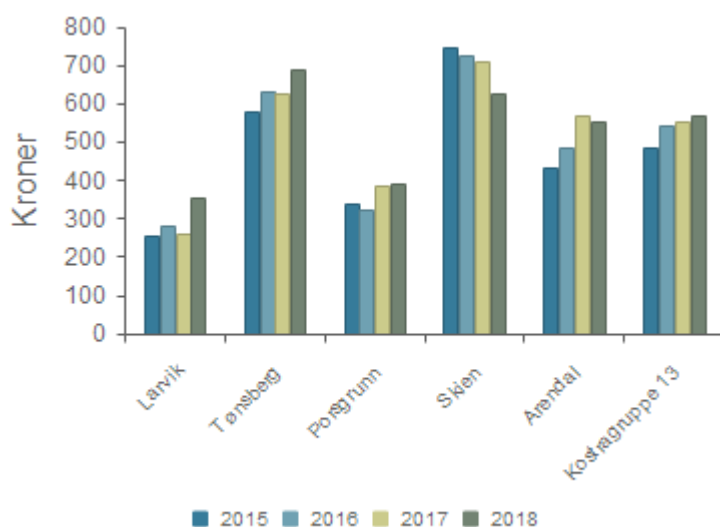
*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

**) Graf er justert med utgiftsbehov

Indikatoren viser netto driftsutgifter til idrett og tilskudd til andres idrettsanlegg per innbygger.

I 2018 brukte Larvik 341 kroner per innbygger noe som er en liten nedgang sammenlignet med forrige år hvor Larvik brukte 353 kroner per innbygger. Larvik ligger markant høyere enn sammenligningskommunene og Kostragruppe 13. Dette skyldes at Larvik kommune eier og drifter omtrent halvparten av idrettsanleggene, og de øvrige eies og driftes av idrettslag. Andre steder er det vanlig at kommunen eier og drifter flere idrettsbygg og anlegg enn hva som er tilfellet i Larvik.

Prioritet - Netto driftsutgifter pr. innbyggere 381 kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg (b)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	254	281	261	354
Tønsberg	577	631	625	690
Porsgrunn	339	321	385	393
Skien	746	722	708	623
Arendal	432	486	565	552
Kostragruppe 13	485	542	553	566

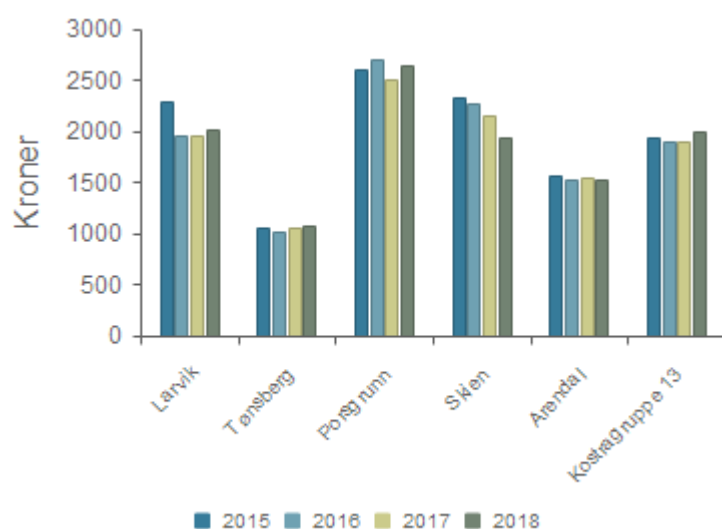
*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

**) Graf er justert med utgiftsbehov

Indikatoren viser netto driftsutgifter til kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg per innbygger.

I 2018 brukte Larvik 354 kroner per innbygger noe som er en økning sammenlignet med forrige år hvor Larvik brukte 261 kroner per innbygger. Denne økningen tilskrives etableringen av idrettshallene Fagerli og Stavern. Larvik ligger markant lavere enn sammenligningskommunene og Kostragruppe 13. Dette skyldes at Larvik kommune eier og drifter omtrent halvparten av idrettsanleggene, og de øvrige eies og driftes av idrettslag. Andre steder er det vanlig at kommunen eier og drifter flere idrettsbygg og anlegg enn hva som er tilfellet i Larvik.

Prioritet - Netto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler, per innbygger 6-15 år(B)

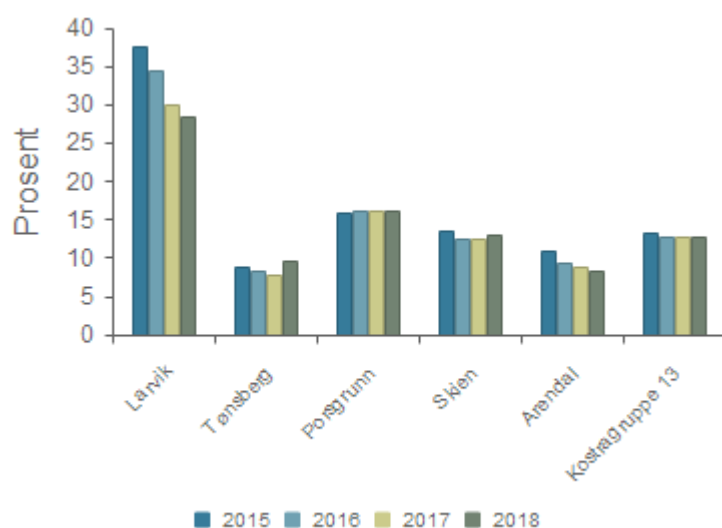
	2015	2016	2017	2018
Larvik	2 282	1 959	1 955	2 005
Tønsberg	1 050	1 019	1 051	1 065
Porsgrunn	2 603	2 699	2 507	2 645
Skien	2 326	2 270	2 153	1 932
Arendal	1 570	1 530	1 545	1 526
Kostragruppe 13	1 943	1 892	1 890	1 983

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

Indikatoren viser netto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler per innbygger.

I 2018 brukte Larvik 2005 kroner per innbygger noe som er en liten økning sammenlignet med forrige år hvor Larvik brukte 1955 kroner per innbygger. Ser man på netto driftsutgifter for musikk- og kulturskolen isolert, så var det en økning på 0,5 millioner sammenlignet med 2017. Larvik kommune ligger noe som er høyere enn gjennomsnittet til kommune i sammenligningsgruppen.

Dekningsgrad - Andel elever (brukere) i grunnskolealder i kommunens musikk- og kulturskole, av antall barn i al(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	37,5 %	34,5 %	29,9 %	28,4 %
Tønsberg	8,7 %	8,2 %	7,7 %	9,7 %
Porsgrunn	15,9 %	16,1 %	16,0 %	16,2 %
Skien	13,4 %	12,6 %	12,5 %	13,0 %
Arendal	10,8 %	9,3 %	8,7 %	8,4 %
Kostragruppe 13	13,3 %	12,8 %	12,7 %	12,7 %

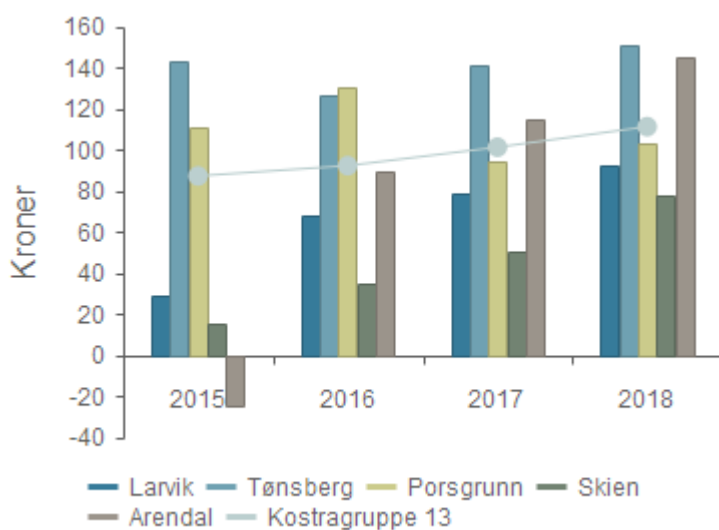
Indikatoren viser andel elever i grunnskolealder i kommunens musikk- og kulturskole av antall barn i alder 6-15 år.

I 2018 så var det en andel på 28,4 prosent som er en marginal en marginal nedgang sammenlignet med forrige år. Det har imidlertid vært en markant nedgang sammenlignet med årene 2015 - 2016, noe som forklares med ny rammeplan for musikk- og kulturskolene, som fokuserer mer på kvalitet og innhold og ikke nødvendigvis økning i antall elever. Denne dekningsgraden må også sees i forhold til at kulturskolen også tilbyr et systematisk og langsiktig tilbud til alle kommunale barnehager i Larvik kommune, noe som ikke fanges opp i indikatoren. Larvik ligger markant høyere enn kommunene i sammenligningsgruppen samt KOSTRA gruppe 13.

Plan, kulturminner, natur og nærmiljø

	Larvik 2017	Larvik Tønsberg 2018	Porsgrunn	Skien	Arendal	Kostragruppe 13	
Prioritet							
Netto driftsutgifter til naturforvaltning og friluftsliv per innbygger(B)	79	92	151	103	78	145	111
Netto driftsutgifter til plansaksbehandling per innbygger(B)	214	240	144	198	144	181	255
Netto driftsutgifter til rekreasjon i tettsteder per innbygger(B)	276	273	206	172	296	138	237
Produktivitet							
Gj. snittlig saksbehandlingstid for byggesaker med 12 ukers frist. Kalenderdager							
Gj.snittlig saksbehandlingstid for byggesaker med 3 ukers frist. Kalenderdager							
Dekningsgrad							
Samlet lengde maskinpreparerte skiløyper	164		45	50	128	5 188	
Økonomi							
Korrigerte brutto driftsutgifter (301) plansaksbehandling	12 990	13 947	11 781	9 534	9 726	10 907	647 696
Korrigerte brutto driftsutgifter (335) rekreasjon i tettsted	13 374	14 125	9 706	6 275	16 399	7 231	506 666
Korrigerte brutto driftsutgifter (360) naturforvaltning og friluftsliv	3 208	4 120	10 196	5 227	4 029	12 986	298 389

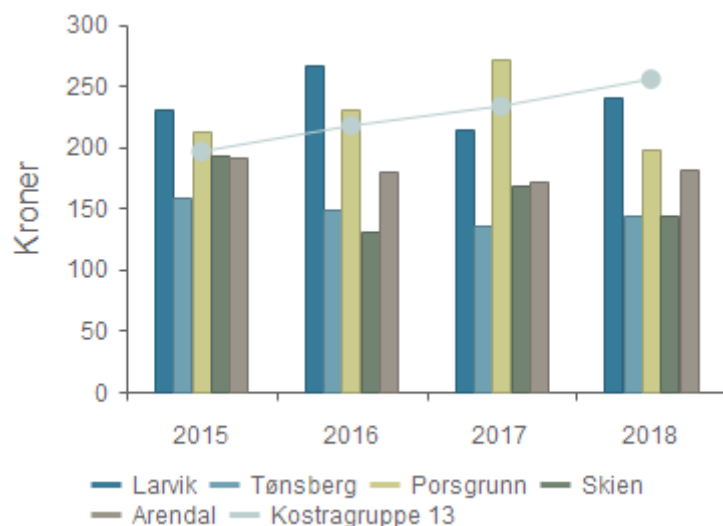
Prioritet - Netto driftsutgifter til naturforvaltning og friluftsliv per innbygger(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	29	68	79	92
Tønsberg	143	126	141	151
Porsgrunn	111	130	94	103
Skien	15	35	50	78
Arendal	-25	89	115	145
Kostragruppe 13	87	92	101	111

Indikatoren omfatter funksjon 360* som inkluderer miljøtiltak i kommunen, viltnemda, fisk- og viltforvaltning, sikring/opparbeidelse/forvaltning av friluft- og utmarksområder, miljøfyrtårn.

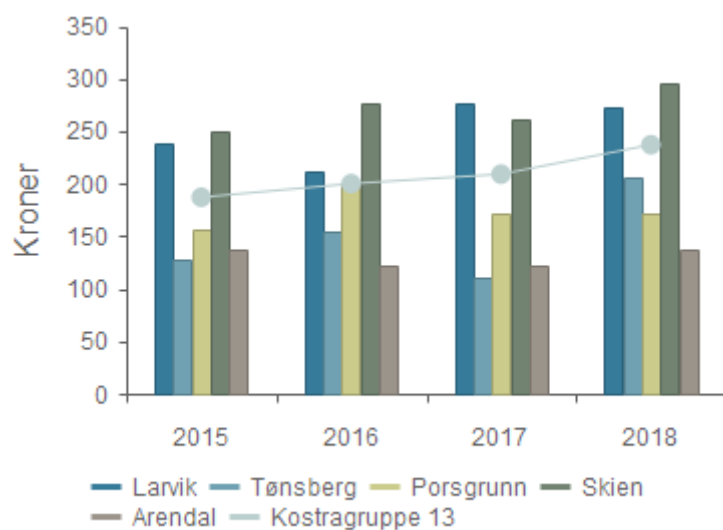
Prioritet - Netto driftsutgifter til plansaksbehandling per innbygger(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	231	266	214	240
Tønsberg	159	148	135	144
Porsgrunn	212	231	272	198
Skien	193	131	168	144
Arendal	192	180	172	181
Kostragruppe 13	196	217	233	255

Både ordinær plansaksbehandling og overordnet planlegging (kommuneplanens arealdel og kommunedelplaner) ligger inne i Larvik kommunes tall. Omlag 60 % av personellressursene på Arealplan arbeider med plansaksbehandling. Vi kjenner ikke til hvilke ressurser som er regnet inn i de andre kommunenes tall og vet derfor heller ikke om tallene er sammenlignbare.

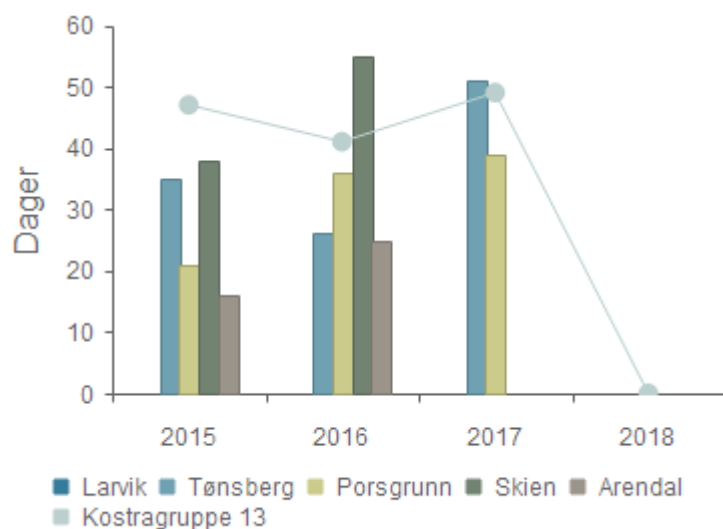
Prioritet - Netto driftsutgifter til rekreasjon i tettsteder per innbygger(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	238	212	276	273
Tønsberg	127	154	111	206
Porsgrunn	157	198	172	172
Skien	249	277	262	296
Arendal	138	122	123	138
Kostragruppe 13	187	200	209	237

Mengden av og størrelsen på leke- og rekreasjonsområder er stabil, men har økt i denne oversikten som følge av kommunesammenslåingen. Park-/friområder fikk økt driftsbudsjett i 2014 og 2015 på tilsammen 1 mill kr. Forholdet mellom de sammenliknede kommunene er også stabil over tid.

Produktivitet - Gj.snittlig saksbehandlingstid for byggesaker med 12 ukers frist. Kalenderdager

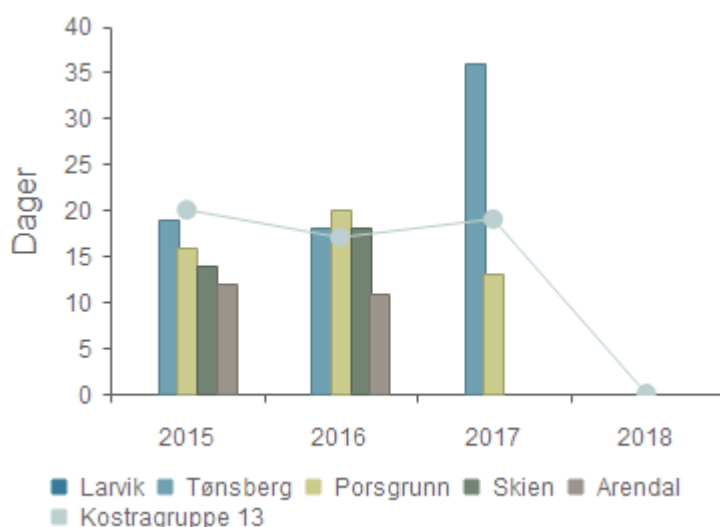
	2015	2016	2017	2018
Larvik				
Tønsberg	35	26	51	
Porsgrunn	21	36	39	
Skien	38	55		
Arendal	16	25		
Kostragruppe 13	47	41	49	

	2017	2018
0704 Tønsberg	54	55
0709 Larvik	58	
0712 Larvik		66
0805 Porsgrunn	40	33
0806 Skien	33	37
0906 Arendal	34	27

Tabellen er hentet direkte fra Statistisk sentralbyrå. Larvik kommune sin gjennomsnittlige saksbehandlingstid knyttet til 12 ukers saker er under lovkravet. Det er imidlertid stort spenn mellom disse sakene i forhold til saksbehandlingstid og området har fremdeles stort fokus i 2019.

Produktivitet - Gj.snittlig saksbehandlingstid for byggesaker med 3 ukers frist. Kalenderdager

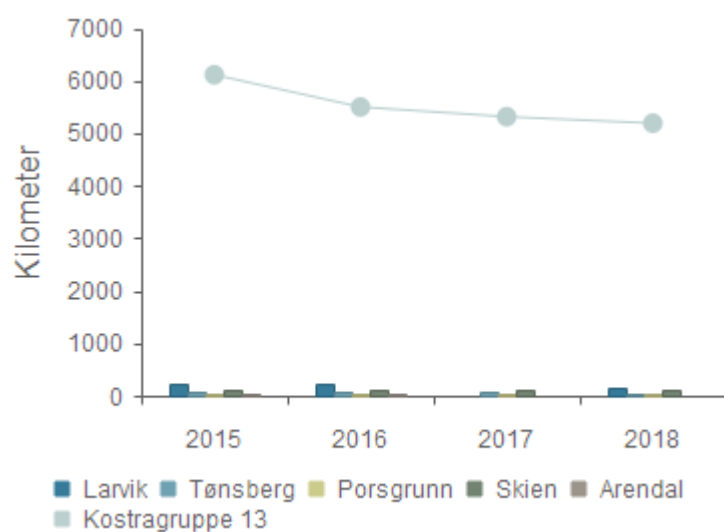
	2015	2016	2017	2018
Larvik				
Tønsberg	19	18	36	
Porsgrunn	16	20	13	
Skien	14	18		
Arendal	12	11		
Kostragruppe 13	20	17	19	

	2017	2018
0704 Tønsberg	37	53
0709 Larvik	29	
0712 Larvik		70
0805 Porsgrunn	13	38
0806 Skien		36
0906 Arendal		29

Tabellen er hentet direkte fra Statistisk sentralbyrå.

Tallet for nye Larvik kommune stemmer ikke overens med det innrapporterte tallet i KOSTRA-skjemaet. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid på tre ukers saker var 15 dager. Merk at også de andre kommunene har høye tall for gjennomsnittlig saksbehandlingstid tre ukers saker, antar på denne bakgrunn at det er noe feil i databehandling hos SSB. Uoverensstemmelsen er meldt inn til SSB.

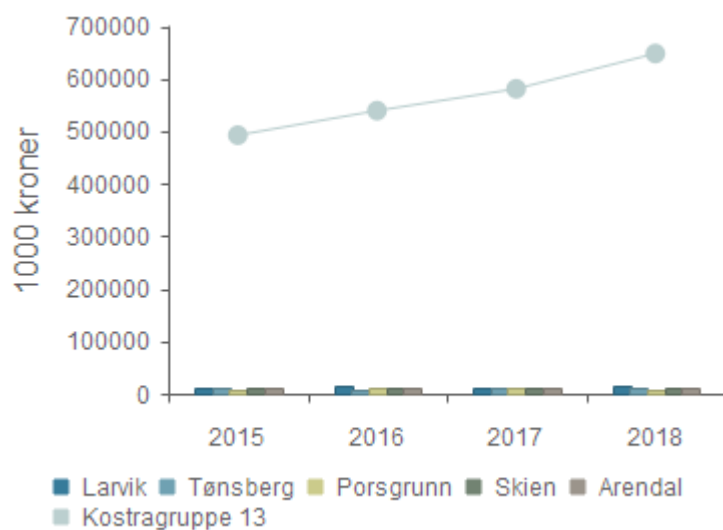
Dekningsgrad - Samlet lengde maskinpreparerte skiløyper

	2015	2016	2017	2018
Larvik	226	226		164
Tønsberg	60	60	60	45
Porsgrunn	50	50	50	50
Skien	128	128	128	128
Arendal	30	30		
Kostragruppe 13	6 110	5 497	5 312	5 188

74 km i kommunal regi og 164 km totalt med maskinpreparerte løyper i Larvik kommune under normale snøforhold.

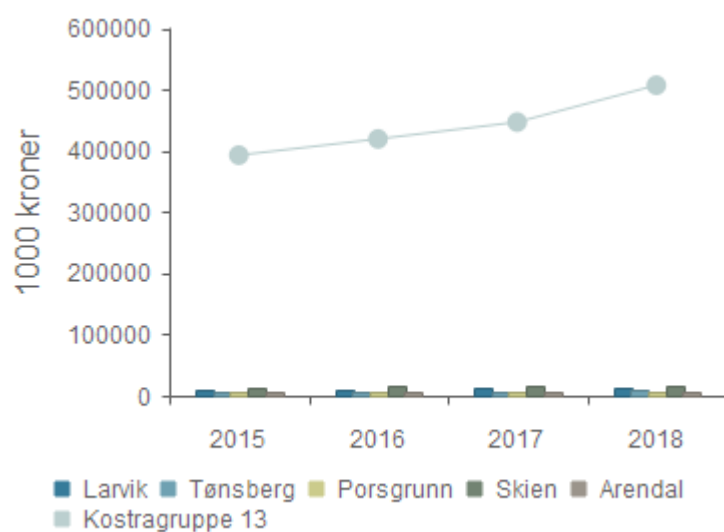
Økonomi - Korrigerte brutto driftsutgifter (301) plansaksbehandling

	2015	2016	2017	2018
Larvik	12 489	13 930	12 990	13 947
Tønsberg	9 854	9 520	10 262	11 781
Porsgrunn	9 056	9 868	10 775	9 534
Skien	11 065	10 133	10 696	9 726
Arendal	10 191	9 648	10 182	10 907
Kostragruppe 13	492 209	538 898	580 486	647 696

Omlag 60 % av personellressursene på Arealplan arbeider med ordinær plansaksbehandling. I foreliggende tallmateriale er også ressursene til overordnet planlegging regnet inn. Det er ikke klart hvilke personellressurser de andre kommunene regner inn i de tallene som framkommer. Det kan derfor være vanskelig å sammenligne.

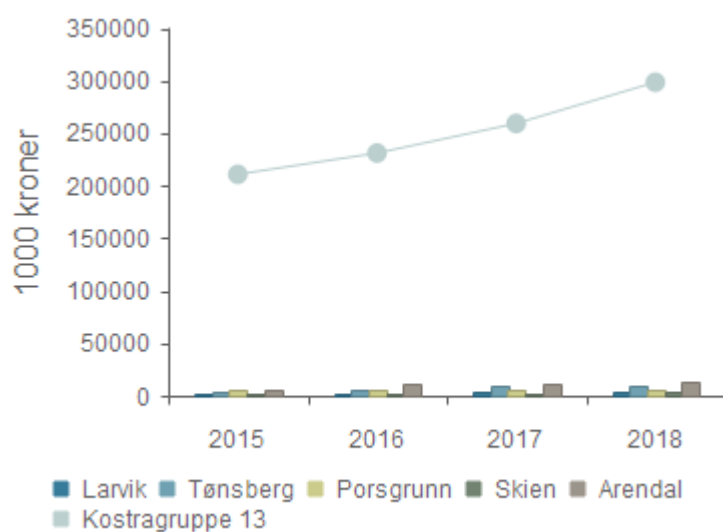
Økonomi - Korrigerte brutto driftsutgifter (335) rekreasjon i tettsted

	2015	2016	2017	2018
Larvik	11 440	11 364	13 374	14 125
Tønsberg	6 483	7 951	7 726	9 706
Porsgrunn	5 818	7 433	6 365	6 275
Skien	13 936	15 542	14 936	16 399
Arendal	6 507	6 075	6 530	7 231
Kostragruppe 13	392 522	419 004	446 486	506 666

Mengden av og størrelsen på leke- og rekreasjonsområder innenfor tettsteder er stabil, men har økt i denne oversikten som følge av kommunesammenslåingen. Park- /friområder fikk økt driftsbudsjett i 2014 og 2015 på tilsammen 1 mill kr. Forholdet mellom de sammenlignede kommunene er også stabilt over tid. I 2018 hadde park og friområder et merforbruk i forhold til budsjett.

Økonomi - Korrigerte brutto driftsutgifter (360) naturforvaltning og friluftsliv

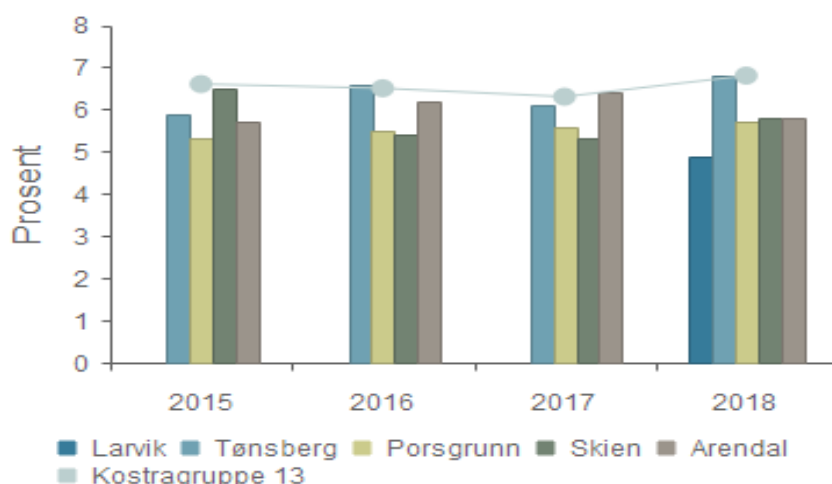
	2015	2016	2017	2018
Larvik	2 573	2 431	3 208	4 120
Tønsberg	4 645	6 289	9 505	10 196
Porsgrunn	5 148	6 531	6 071	5 227
Skien	1 546	2 444	2 547	4 029
Arendal	5 732	10 509	12 305	12 986
Kostragruppe 13	210 742	230 985	259 169	298 389

Utgiftene på denne funksjonen er i hovedsak regnskapsmessig knyttet til miljøforvaltning, landbruk viltnemda, idrett og friluftsliv og teknisk drift på Eiendom. Endringen fra 2017 til 2018 skyldes i store trekk økte utgifter på teknisk drift Eiendom, ettersøksarbeid viltnemda og ny stilling på miljøforvaltning.

Adm, styring og fellesutgifter

	Larvik 2017	Larvik 2018	Tønsberg	Porsgrunn	Skien	Arendal	KOSTRA- gruppe 13
Prioritet							
Administrasjon, kommune nettodriftsutgifter andel av totale utgifter (prosent)		4,9 %	6,8 %	5,7 %	5,8 %	5,8 %	6,8 %
Brutto driftsutgifter til administrasjon og styring i kr. pr. innb(B)	3 743	3 439	4 203	3 793	4 136	4 191	4 490
Brutto driftsutgifter til funksjon 100 Politisk styring , i kr. pr. innb(B)	420	272	159	254	358	309	273
Brutto driftsutgifter til funksjon 110, Kontroll og revisjon, i kr. pr. innb(B)	156	138	37	159	124	176	84
Brutto driftsutgifter til funksjon 120 Administrasjon, i kr. pr. innb(B)	2 599	2 537	3 585	2 790	2 722	3 075	3 521
Brutto driftsutgifter til funksjon 121, Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen, i kr. pr. i(B)	365	205	286	245	184	262	274
Brutto driftsutgifter til funksjon 130 Administrasjonslokaler, i kr. pr. innb(B)	202	288	137	344	748	370	407
Brutto driftsutgifter til funksjon 180 Diverse fellesutgifter, i kr. pr. innb(B)	250	215	157	141	43	98	141
Lønnsutgifter til administrasjon og styring i kr. pr. innb(B)	2 012	2 107	2 752	2 117	2 338	1 979	2 543

Prioritet - Administrasjon, kommune nettodriftsutgifter andel av totale utgifter (prosent)

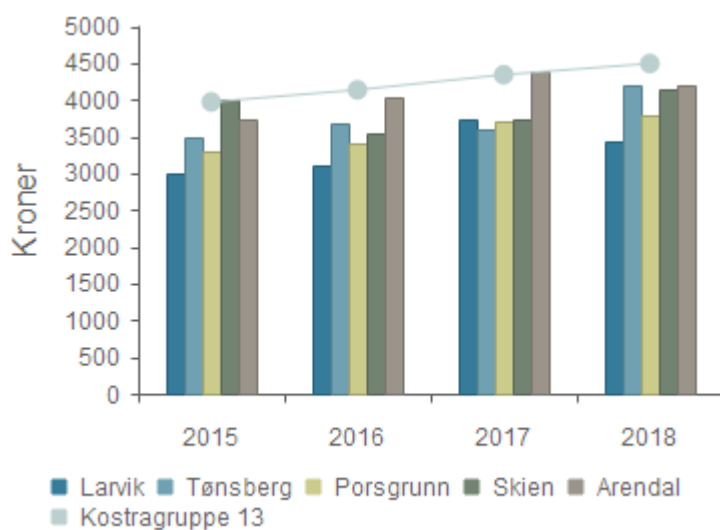

	2015	2016	2017	2018
Larvik				4,9 %
Tønsberg	5,9 %	6,6 %	6,1 %	6,8 %
Porsgrunn	5,3 %	5,5 %	5,6 %	5,7 %
Skien	6,5 %	5,4 %	5,3 %	5,8 %
Arendal	5,7 %	6,2 %	6,4 %	5,8 %
Kostragruppe 13	6,6 %	6,5 %	6,3 %	6,8 %

Larvik kommune bruker en liten andel målt i netto driftsutgifter til administrasjon og styring i % av totale netto driftsutgifter sammenlignet med de andre kommunene og gruppene i utvalget.

For 2018 har utgjør Larviks andel 4,9 % mot 6,8 % for KOSTRA- gruppe 13 For de øvrige årene har ikke SSB tall for Larvik grunnet kommunesammenslåingen mellom "gamle Larvik og Lardal kommune".

Prioritet - Brutto driftsutgifter til administrasjon og styring i kr. pr. innb(B)

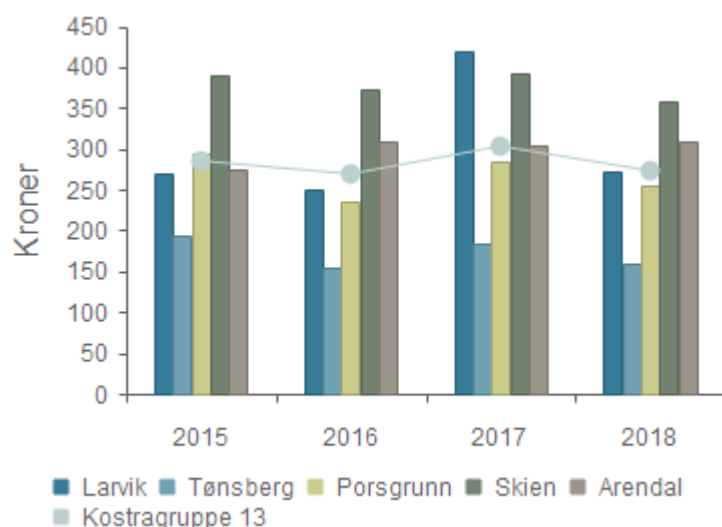
	2015	2016	2017	2018
Larvik	3 004	3 103	3 743	3 439
Tønsberg	3 483	3 686	3 605	4 203
Porsgrunn	3 286	3 414	3 717	3 793
Skien	4 010	3 554	3 729	4 136
Arendal	3 720	4 045	4 382	4 191
Kostragruppe 13	3 968	4 132	4 338	4 490

Larvik ligger svært lavt på brutto driftsutgifter til administrasjon og styring sammenlignet med de andre kommunene i utvalget. Larvik har i hele måleperioden ligget lavest med unntak av 2017 da Porsgrunn var lavest i utvalget.

Larvik har hatt en nedgang på 304 kr pr innbygger fra 2017 til 2018.

Dersom Larvik hadde brukt like mye til administrasjon og styring som KOSTRA- gruppe 13 ville Larvik brukt ca 49,5 mill kr $((4490-3439)*47107)$ mer enn det man gjorde i 2018.

Prioritet - Brutto driftsutgifter til funksjon 100 Politisk styring , i kr. pr. innb(B)

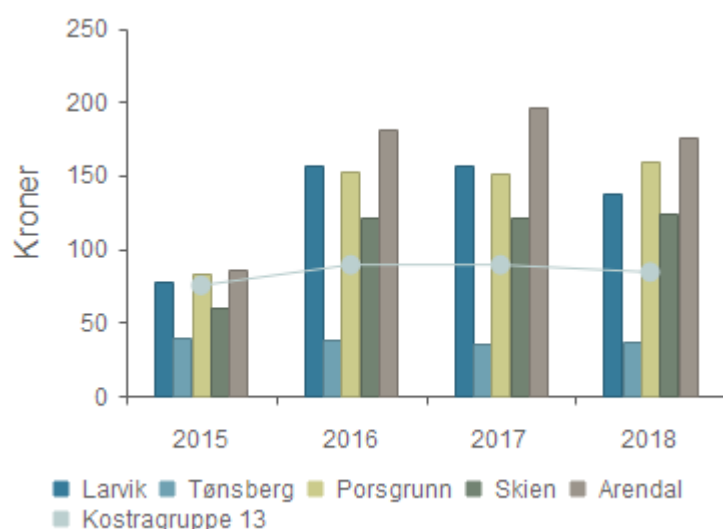
	2015	2016	2017	2018
Larvik	269	251	420	272
Tønsberg	193	155	185	159
Porsgrunn	295	235	285	254
Skien	391	373	393	358
Arendal	274	310	305	309
Kostragruppe 13	285	269	303	273

Larvik kommune ligger omtrent på samme nivå som KOSTRA- gruppe 13 på driftsutgifter brukt til politisk styring. Tønsberg og Porsgrunn ligger lavere, og har gjort det gjennom hele måleperioden med unntak av 2015 hvor Porsgrunn lå høyere enn Larvik. Bakgrunnen for at utgiftene er høyere i 2015 og 2017 sammenlignet med de øvrige årene har sammenheng med gjennomføringen av hhv kommunevalg og stortingsvalg og er likt for alle kommunene.

Årsaken til at tallet for 2017 er så høyt skyldes også høy møtevirksomhet ifm kommunesammenslåingen mellom "gamle Larvik og Lardal kommune". Det ble bla. gjennomført kommunestyremøter i begge kommuner samt 12 møter og samlinger i fellesnemda for kommunesammenslåinga.

Prioritet - Brutto driftsutgifter til funksjon 110, Kontroll og revisjon, i kr. pr. innb(B)

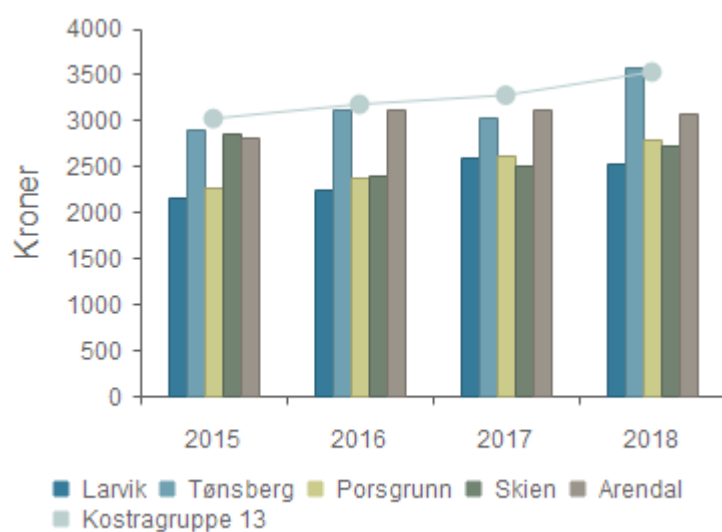
	2015	2016	2017	2018
Larvik	77	157	156	138
Tønsberg	40	38	35	37
Porsgrunn	83	152	151	159
Skien	60	121	121	124
Arendal	86	181	196	176
Kostragruppe 13	75	89	89	84

Larvik kommune brukte 54 kr mer pr innbygger enn KOSTRA- gruppe 13 på utgifter knyttet til kontroll og revisjon i 2018. Det er likevel en nedgang ift nivået i 2017 og 2016, men en kraftig økning sammenlignet med 2015.

Larvik ligger under Porsgrunn og Arendal, men høyere enn Skien, Tønsberg og KOSTRA-gruppe 13.

Dersom Larvik skulle brukt det samme som KOSTRA- gruppe 13 så ville Larvik kommune brukt ca 2,5 mill kr $((138-84)*47107)$ mindre på kontroll og revisjon.

Prioritet - Brutto driftsutgifter til funksjon 120 Administrasjon, i kr. pr. innb(B)

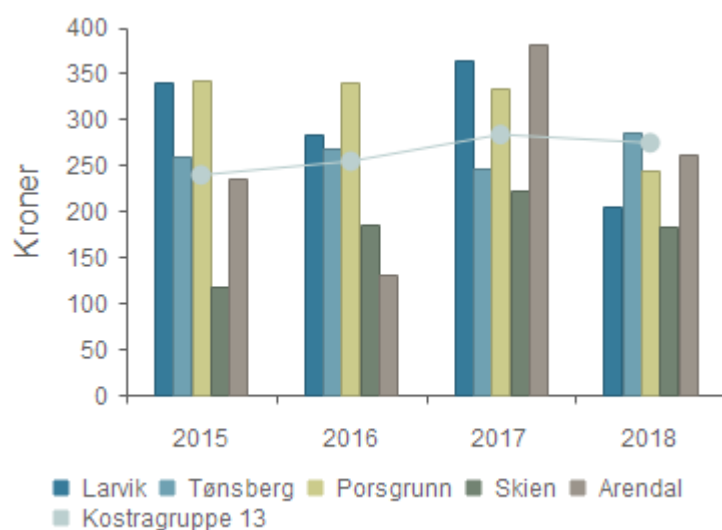
	2015	2016	2017	2018
Larvik	2 149	2 237	2 599	2 537
Tønsberg	2 898	3 116	3 035	3 585
Porsgrunn	2 263	2 384	2 618	2 790
Skien	2 853	2 408	2 505	2 722
Arendal	2 820	3 109	3 110	3 075
Kostragruppe 13	3 015	3 170	3 269	3 521

Larvik kommune ligger svært lavt på administrasjon målt i brutto driftsutgifter. Larvik har gjennom hele perioden ligget lavest sammenlignet med de andre kommunene i utvalget.

Larvik brukte 984 kr mindre pr innbygger enn KOSTRA- gruppe 13 til administrasjon.

Dersom Larvik skulle brukt det samme til administrasjon som KOSTRA- gruppe 13 så ville Larvik kommune brukt ca 46,3 mill kr $((3521-2537)*47107)$ mer til dette området.

Prioritet - Brutto driftsutgifter til funksjon 121, Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen, i kr. pr. i(B)

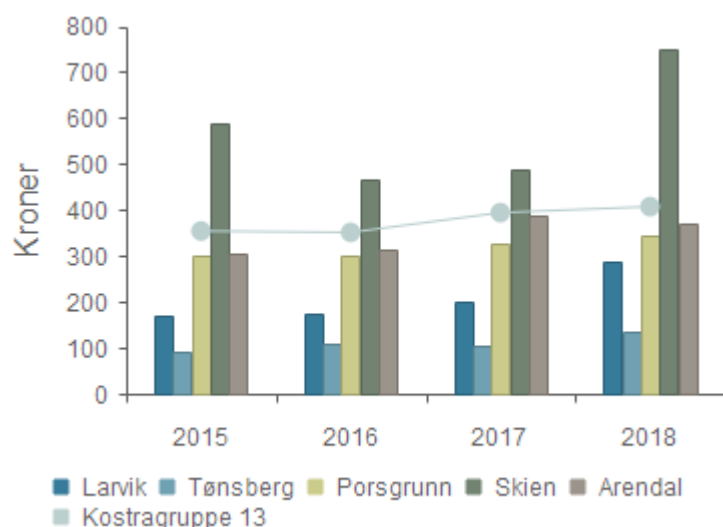
	2015	2016	2017	2018
Larvik	339	284	365	205
Tønsberg	260	269	247	286
Porsgrunn	343	339	334	245
Skien	117	186	222	184
Arendal	236	130	382	262
Kostragruppe 13	239	254	283	274

Indikatoren viser at Larvik kommune bruker vesentlig mindre til forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen sammenlignet med utvalget med unntak av Skien, og kr 119 lavere pr. innbygger enn snittet for KOSTRA - gruppe 13.

Dersom Larvik hadde brukt det samme som KOSTRA - gruppe 13 så hadde kommunen brukt 3,2 mill kr $((274-205)*47107)$ mer.

Det lave tallet for Larvik har også sammenheng med at kommunen ligger lavere enn KOSTRA - gruppe 13 på administrasjonsutgifter og det gir utslag i lavere forvaltningsutgifter også.

Prioritet - Brutto driftsutgifter til funksjon 130 Administrasjonslokaler, i kr. pr. innb(B)

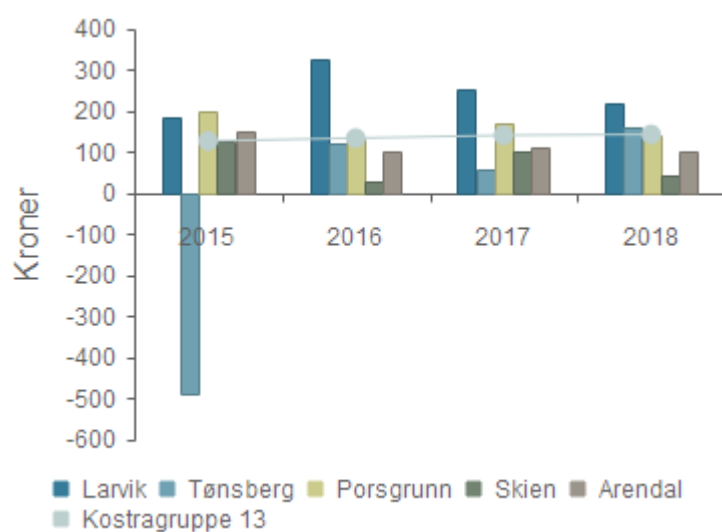
	2015	2016	2017	2018
Larvik	171	174	202	288
Tønsberg	91	108	103	137
Porsgrunn	302	302	328	344
Skien	589	466	488	748
Arendal	304	316	389	370
Kostragruppe 13	354	351	394	407

Indikatoren viser at Larvik kommune bruker vesentlig mindre til administrasjonslokaler sammenlignet med utvalget med unntak av Tønsberg, og kr 119 lavere pr. innbygger enn snittet for KOSTRA - gruppe 13.

Dersom Larvik hadde brukt det samme som KOSTRA - gruppe 13 så hadde kommunen brukt 5,6 mill kr ((407-288)*47107) mer.

Det lave tallet for Larvik har også sammenheng med at kommunen ligger lavere enn KOSTRA - gruppe 13 på administrasjonsutgifter og det gir utslag i lavere lokalkostnader også.

Prioritet - Brutto driftsutgifter til funksjon 180 Diverse fellesutgifter, i kr. pr. innb(B)

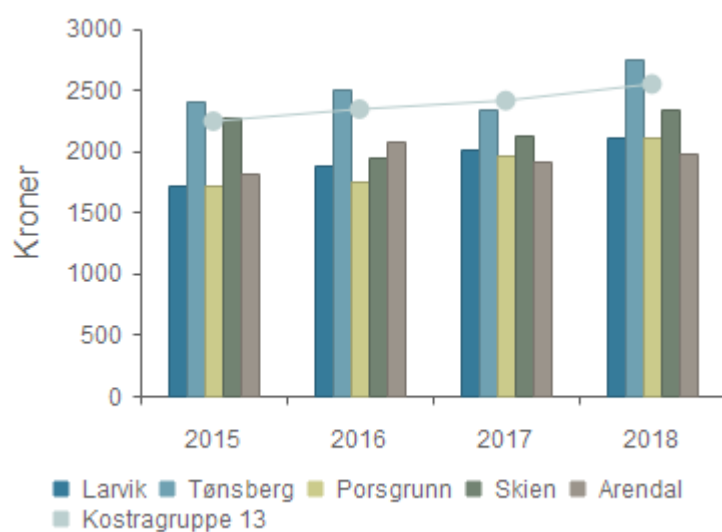

	2015	2016	2017	2018
Larvik	181	324	250	215
Tønsberg	-488	120	56	157
Porsgrunn	198	129	168	141
Skien	122	28	101	43
Arendal	151	98	111	98
Kostragruppe 13	125	132	139	141

Larvik kommune ligger høyt på brutto driftsutgifter ift fellesfunksjoner målt i brutto driftsutgifter. Larvik har gjennom hele perioden ligget høyest sammenlignet med de andre kommunene i utvalget.

Dersom Larvik skulle brukt det samme til administrasjon som KOSTRA - gruppe 13 så ville Larvik kommune brukt ca 3,5 mill kr $((215-141)*47107)$ mindre på fellesfunksjoner.

Prioritet - Lønnsutgifter til administrasjon og styring i kr. pr. innb(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	1 721	1 883	2 012	2 107
Tønsberg	2 404	2 509	2 345	2 752
Porsgrunn	1 715	1 744	1 965	2 117
Skien	2 273	1 942	2 124	2 338
Arendal	1 810	2 075	1 914	1 979
Kostragruppe 13	2 240	2 338	2 408	2 543

Larvik kommune bruker mindre målt i lønnsutgifter til administrasjon og styring pr. innbygger enn KOSTRA - gruppe 13 og resten av utvalget med unntak av Arendal.

Larvik har ligget lavt gjennom hele perioden sammenlignet med utvalgskommunene og KOSTRA - gruppe 13.

Dersom Larvik hadde brukt like mye lønnsutgifter til administrasjon og styring som KOSTRA -gruppe 13 ville Larvik brukt ca 20,5 mill kr $((2543-2107)*47107)$ mer enn det man gjorde i 2018.

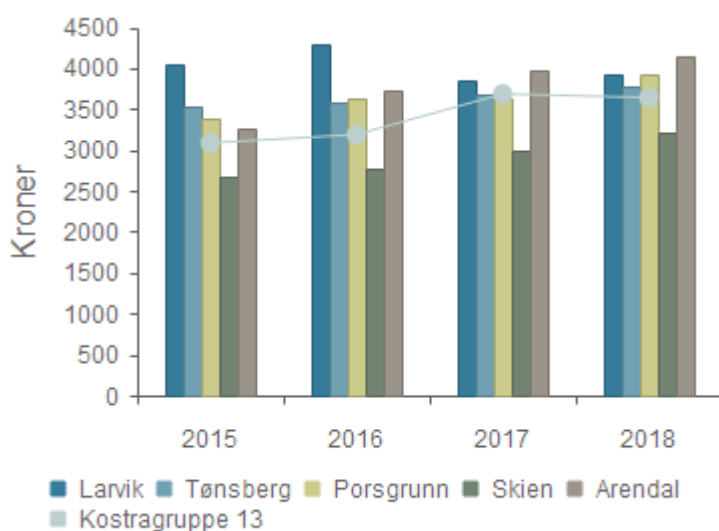
Vann, avløp og renovasjon

Ytterligere sammenligningstall for vann og avløp finnes i rapporten «Tilstandsvurdering av kommunale vann- og avløpstjenester».

Det er Norsk vann BA som står bak rapporten. Tall finnes på bedrevann.no

	Larvik 2017	Larvik Tønsberg 2018	Porsgrunn	Skien	Arendal	Kostragruppe 13	
Produktivitet							
Avløp - Årsgebyr for avløpstjenesten (gjelder rapporteringsåret+1)	3 842	3 919	3 780	3 920	3 219	4 150	3 639
Renovasjon - Årsgebyr for avfallstjenesten (gjelder rapporteringsåret+1)							
Kvalitet							
Avløp - Estimert gjennomsnittsalder for spillvannsnett med kjent alder		31,0	29,0	34,0	33,0	25,0	
Renovasjon - Lvert til materialgjenvinning og biologisk behandling per innbygger (kommune)		288	288	198	197	213	

Produktivitet - Avløp - Årsgebyr for avløpstjenesten (gjelder rapporteringsåret+1)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	4 050	4 285	3 842	3 919
Tønsberg	3 542	3 577	3 683	3 780
Porsgrunn	3 380	3 620	3 620	3 920
Skien	2 662	2 772	2 980	3 219
Arendal	3 264	3 719	3 978	4 150
Kostragruppe 13	3 085	3 186	3 684	3 639

Det er årsgebyret for 2019 som er vist i 2018 rapporteringen (n+1).

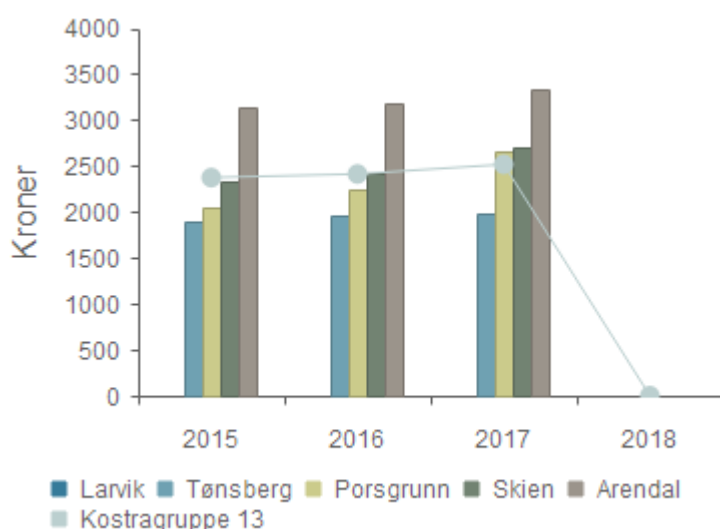
Arendal er dyrest av de kommunene som er sammenlignet. Tønsberg og Porsgrunn har omtrent samme nivå på avløpsgebyr som Larvik.

Skien er den kommunen med lavest avløpsgebyr. Larvik er 700 kr. dyrere enn Skien som er rimeligst. Larvik har 280 kr. mer i gebyr enn KOSTRA gruppe 13.

Larvik er med i en sammenlikning av kvalitet og kostnader for norske kommuner, som Norsk vann leder. Resultatene viser at tjenesten Larvik leverer er av svært god kvalitet.

Nedgangen fra 2016 til 2017 er misvisende. For tidligere Larvik har det ikke vært nedgang i gebyret.

Produktivitet - Renovasjon - Årsgebyr for avfallstjenesten (gjelder rapporteringsåret+1)

	2015	2016	2017	2018
Larvik				
Tønsberg	1 899	1 969	1 983	
Porsgrunn	2 050	2 250	2 650	
Skien	2 331	2 416	2 701	
Arendal	3 143	3 175	3 344	
Kostragruppe 13	2 373	2 412	2 517	

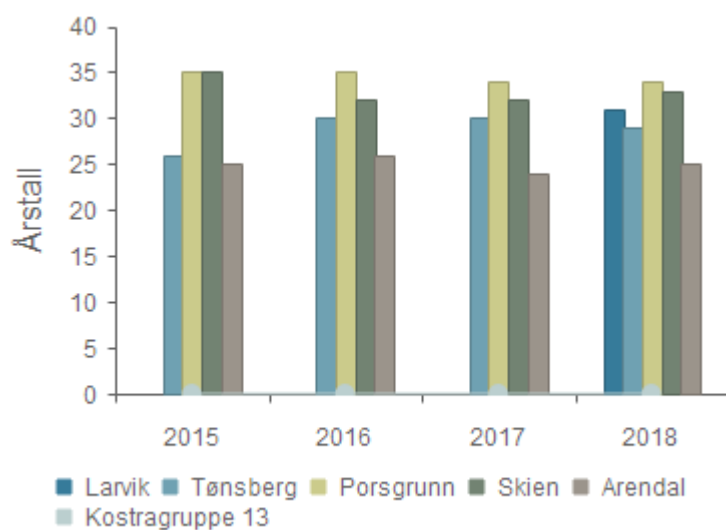
Det er årsgebyret for 2019 som er vist i 2018 rapporteringen (n+1). Gebyret oppgis uten merverdiavgift. Det oppgis den hyppigst forekommende sats for en bolig på 120 m2 bruksareal.

Larvik har det laveste gebyret av kommunene som er sammenliknet. Larvik er blant kommunene med lavest renovasjonsgebyr i landet. Kvaliteten på renovasjonstjenestene i Larvik oppfattes som god.

Tjenesten er godt etablert og det ble vedtatt en økning i renovasjonsgebyret på 14 % fra 2018 til 2019. Innsamling av glass- og metallemballasje hjemme hos abonnentene starter opp i november 2019.

Kvalitet - Avløp - Estimert gjennomsnittsalder for spillvannsnett med kjent alder

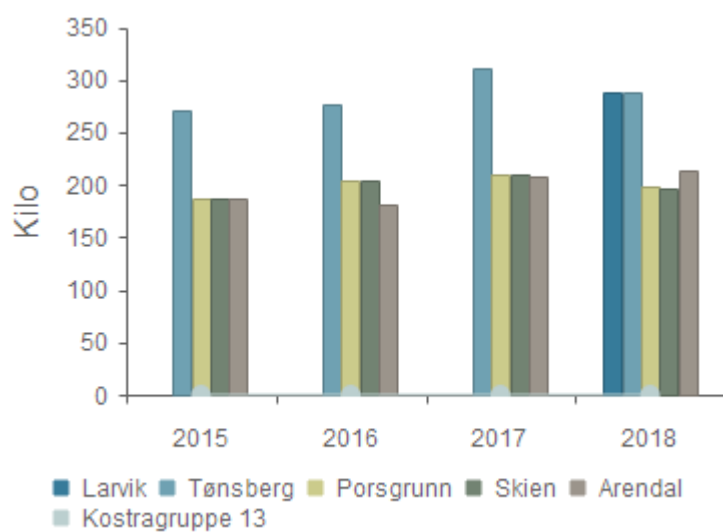
	2015	2016	2017	2018
Larvik				31,0
Tønsberg	26,0	30,0	30,0	29,0
Porsgrunn	35,0	35,0	34,0	34,0
Skien	35,0	32,0	32,0	33,0
Arendal	25,0	26,0	24,0	25,0
Kostragruppe 13				

Indikatoren utgjør et anslag for vektet gjennomsnittsalder på spillvannsnett. Metoden for beregning er utarbeidet av Norsk Vann.

Larvik har investert mye i rehabilitering i avløpsnett de siste 15-20 årene. Tallene viser at Arendal og Tønsberg har det yngste spillvannsnett av de kommunene som er sammenlignet. Det er ikke store variasjoner mellom kommunene.

I økonomiplanen for årene 2019-2022 er det lagt en investeringsplan med økende investeringer for kommende periode.

Kvalitet - Renovasjon - Levert til materialgjenvinning og biologisk behandling per innbygger (kommune)

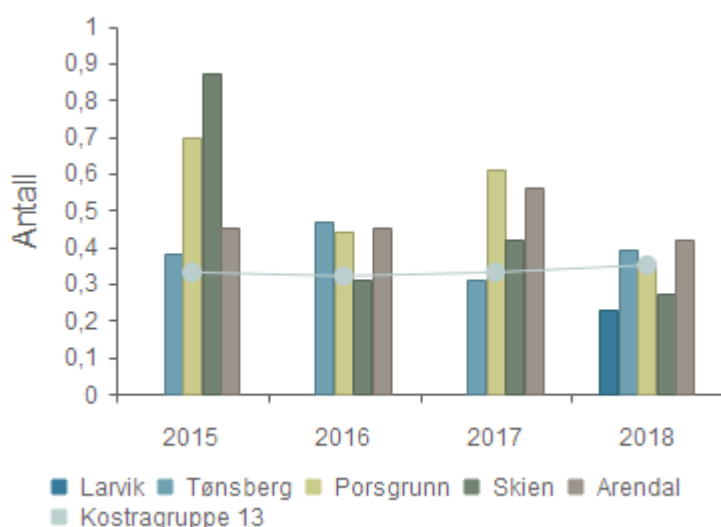
	2015	2016	2017	2018
Larvik				288
Tønsberg	272	278	310	288
Porsgrunn	187	204	209	198
Skien	187	204	209	197
Arendal	188	181	208	213
Kostragruppe 13				

Materialgjenvinningen i Larvik ligger på samme nivå som Tønsberg. Larvik og Tønsberg leverer mer til gjenvinning enn de andre kommunene som vi sammenligner oss med.

Brann og ulykkesvern

	Larvik 2017	Larvik 2018	Tønsberg	Porsgrunn	Skien	Arendal	Kostragruppe 13
Prioritet							
Antall boligbranner pr. 1000 innbyggere		0,23	0,39	0,36	0,27	0,42	0,35
Antall utrykninger: sum utrykninger til branner og andre utrykninger pr. 1000 innbyggere		19,5	24,9	21,6	23,4	17,9	19,3
Netto driftsutgifter til funksjon 338 og 339 pr. innbygger, konsern (kr)	1 700	806	703	1 184	811	964	803
Kvalitet							
Årsgebyr for feiing og tilsyn - ekskl. mva. (gjelder rapporteringsåret +1)	320	330	391	442	322	244	362

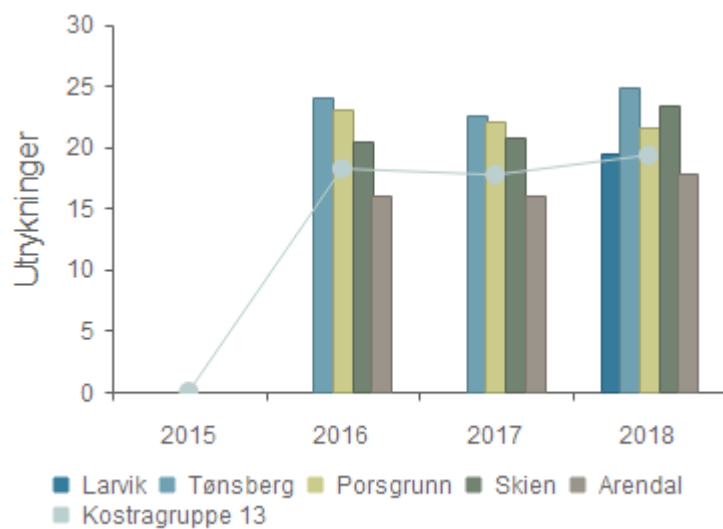
Prioritet - Antall boligbranner pr. 1000 innbyggere

	2015	2016	2017	2018
Larvik				0,23
Tønsberg	0,38	0,47	0,31	0,39
Porsgrunn	0,70	0,44	0,61	0,36
Skien	0,87	0,31	0,42	0,27
Arendal	0,45	0,45	0,56	0,42
Kostragruppe 13	0,33	0,32	0,33	0,35

Larvik ønsker å fremstå som et helsefremmende, trygt og inkluderende samfunn å bo i. Antall bygningsbranner pr. 1000 innbyggere er allerede lavt sammenlignet med andre sammenlignbare kommuner, men det ønskes enda lavere. Målet er en reduksjon på 10-12,5 % fram til 2022. (Fra 2018 tall)

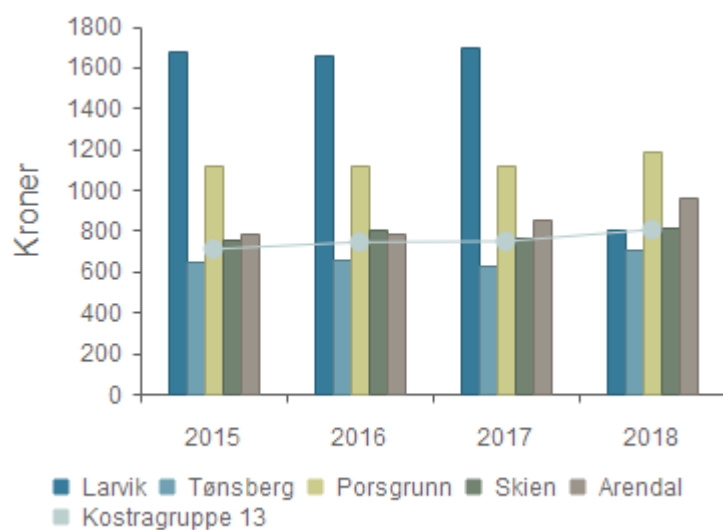
Prioritet - Antall utrykninger: sum utrykninger til branner og andre utrykninger pr. 1000 innbyggere

	2015	2016	2017	2018
Larvik				19,5
Tønsberg		24,0	22,5	24,9
Porsgrunn		23,0	22,1	21,6
Skien		20,5	20,8	23,4
Arendal		16,1	16,0	17,9
Kostragruppe 13		18,2	17,7	19,3

Antall utrykninger til branner og andre ulykker sier noe om aktiviteten og splittet opp sier det noe om hvilke områder forebyggende arbeid kan gi gevinst. Dette er viktig for både dimensjonering av brannvesen og som analysegrunnlag for forebyggende aktivitet.

Prioritet - Netto driftsutgifter til funksjon 338 og 339 pr. innbygger, konsern (kr)

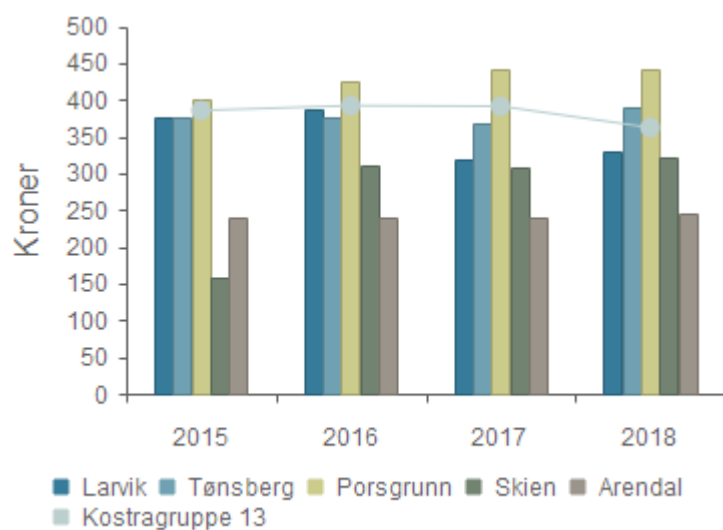

	2015	2016	2017	2018
Larvik	1 679	1 656	1 700	806
Tønsberg	650	653	625	703
Porsgrunn	1 115	1 120	1 116	1 184
Skien	755	806	763	811
Arendal	788	783	850	964
Kostragruppe 13	708	742	746	803

Netto driftsutgifter pr. innbygger summert for beredskapsavdelingen og forebyggende avdeling. Tallet for 2018 er riktig, men tallene før det er feil. (Mulig pga. sum av to kommuner Lardal og Larvik).

Tallet for 2018 er høyt sammenlignet med tidligere tall for Larvik kommune. 2018 preges spesielt av store kostnader knyttet til redningsdykkeropplæring. Denne tjenesten vil også påvirke KOSTRA tallet i årene fremover da det er få brannvesen med denne tjenesten.

Kvalitet - Årsgebyr for feiing og tilsyn - ekskl. mva. (gjelder rapporteringsåret +1)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	375	386	320	330
Tønsberg	377	377	369	391
Porsgrunn	400	426	442	442
Skien	158	310	308	322
Arendal	240	240	240	244
Kostragruppe 13	385	392	391	362

Larvik har en feiergebyr som ligger ca. 30 kroner under sammenlignbare kommuner (ca 10%). Om dette vedvarer er noe usikkert da avdelingen er under tilpasning etter kommunesammenslåing og nye krav til feiing av fritidsbolig. Tjenesten er 100% gebyrfinansiert.

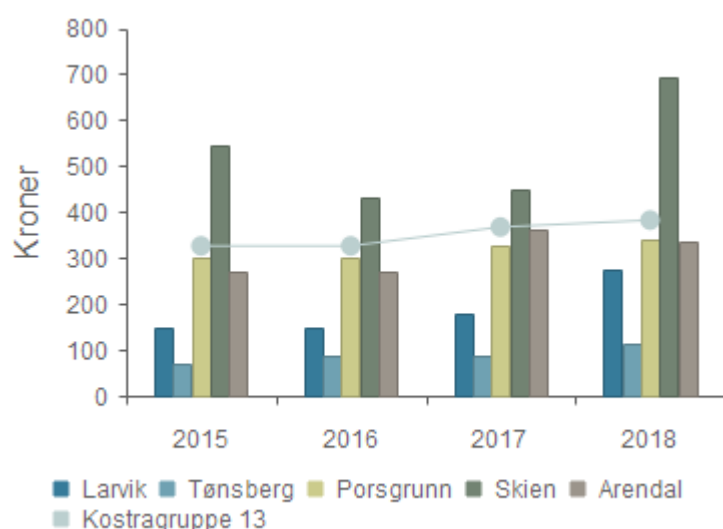
Eiendomsforvaltning

Innenfor tjenesteområdene administrasjon, barnehager, skoler, pleie og omsorg, kultur og idrett skiller funksjonskontoplanen mellom den brukerrettede tjenesteytingen og forvaltning/drift/vedlikehold av lokalene/byggene. For disse områdene skal anskaffelse av inventar og utstyr knyttes til tjenesteytingen. Begrunnelsen for skillet er at KOSTRA skal kunne gi relevante nøkkeltall for utgifter knyttet til henholdsvis tjenesteytingen og eiendomsforvaltningen. Bygg funksjonene inneholder således bare de direkte bygningsrelaterte utgiftene. De seks bygg-funksjonene kalles «formålsbygg».

Det har i de seneste årene blitt en stadig økende bevissthet rundt regnskapsføring av kostnadene. Likeledes er det nå en større bevissthet rundt arealbegrepet. Det er KUN bygg som benyttes aktivt til tjenesteproduksjon som skal regnes med. Utrangerte skoler, barnehager, kulturbygg etc skal ikke lenger rapporteres som formålsbygg. Ei heller dersom de ikke er i kommunens drift. Da skal de rapporteres på en annen funksjon. Eksempelvis Munken, Herregården og Sjøfartsmuseet: I disse byggene drives kulturtiltak, men ikke i kommunens drift/regi. Arealet rapporteres ikke som Kulturbygg i KOSTRA.

	Larvik 2017	Larvik Tønsberg 2018	Porsgrunn	Skien	Arendal	Kostragruppe 13	
Prioritet							
Netto driftsutgifter til administrasjonslokaler per innbygger(B)	178	275	114	342	694	335	382
Netto driftsutgifter til førskolelokaler per innbygger(B)	623	668	532	256	263	217	444
Netto driftsutgifter til institusjonslokaler per innbygger(B)	1 023	1 027	617	1 277	853	1 545	909
Netto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning per innbygger(B)	4 796	4 674	4 132	4 866	4 989	4 830	5 029
Netto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning, i prosent av samlede netto driftsutgifter(B)	8,7 %	8,3 %	7,7 %	8,4 %	8,9 %	8,5 %	8,9 %
Netto driftsutgifter til kommunal forvaltning av eiendommer (F121) per innbygger(B)	362	190	275	245	178	287	306
Netto driftsutgifter til skolelokaler per innbygger(B)	1 743	1 753	1 674	1 914	2 179	1 684	2 127
Samlet areal på administrasjonslokaler i kvadratmeter per innbygger(B)	0,2	0,1	0,1	0,6	0,3	0,2	0,4
Samlet areal på formålsbyggene i kvadratmeter per innbygger(B)	4,1	4,1	3,5	5,4	4,4	4,5	4,4
Produktivitet							
Herav energikostnader for kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter(B)	108	125	138	131	130	126	122
Herav utgifter til renholdsaktiviteter i kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter(B)	172	176	182	117	163	134	169
Utgifter til driftsaktiviteter i kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter(B)	567	624	661	478	749	479	576
Utgifter til vedlikeholdsaktiviteter i kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter(B)	127	113	117	28	114	122	112
Dekningsgrad							
Netto driftsutgifter på funksjon ei endomsforvalt, kommune utg til ei endomsforvalt i pros av totale utg		8,3 %	7,7 %	8,4 %	8,9 %	8,5 %	8,9 %

Prioritet - Netto driftsutgifter til administrasjonslokaler per innbygger(B)

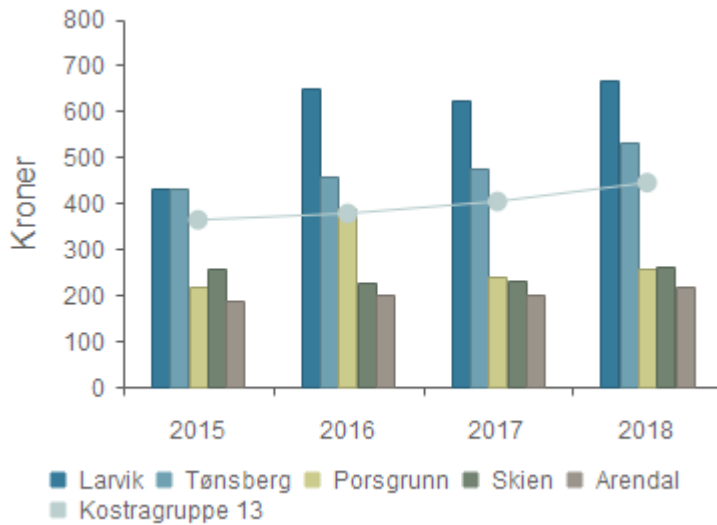

	2015	2016	2017	2018
Larvik	149	150	178	275
Tønsberg	68	86	88	114
Porsgrunn	299	300	326	342
Skien	547	430	448	694
Arendal	272	269	361	335
Kostragruppe 13	326	326	367	382

Indikatoren viser netto driftsutgifter til administrasjonslokaler, som omfatter funksjonene 130 i kroner pr. innbygger. Larvik har tilsynelatende hatt økende kostnader i 2018, men dette skyldes feil i de innrapporterte tallene. Kostnadene ligger på ca. samme nivå som i 2017. Larvik ligger dermed godt under snittet i KOSTRA gruppe 13. Det foreligger ikke opplysninger som tilsier nevneverdige endringer i årene som kommer.

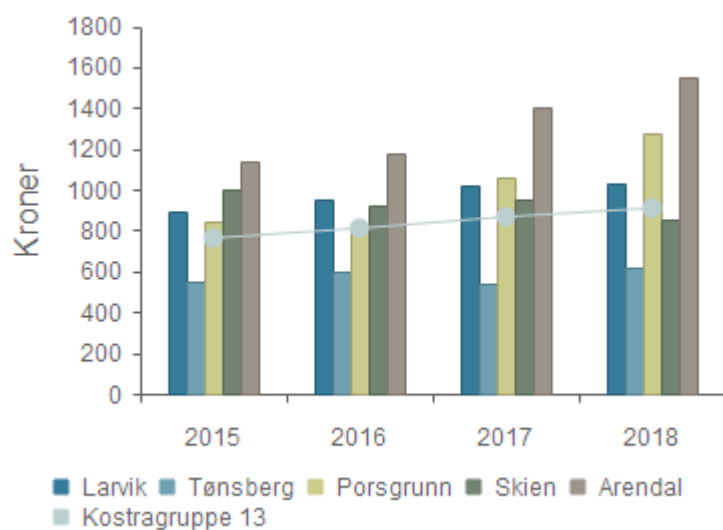
Prioritet - Netto driftsutgifter til førskolelokaler per innbygger(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	432	650	623	668
Tønsberg	432	458	477	532
Porsgrunn	219	390	238	256
Skien	256	226	233	263
Arendal	188	200	200	217
Kostragruppe 13	363	377	403	444

Kostnadene hadde en økning i 2018. Larvik ligger langt høyere enn sammenligningskommunene, og KOSTRA gruppe 13. Dette kommer av at kommunen fremdeles leide inn en del midlertidige lokaler. Disse lokalene er nå levert tilbake og siste del av avviklingskostnadene ble tatt i 2018. Det antas at kostnadene i årene som kommer vil gå ned.

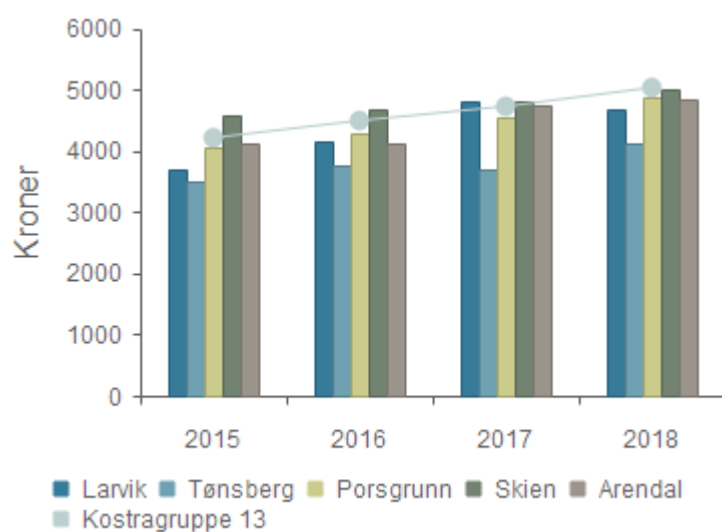
Prioritet - Netto driftsutgifter til institusjonslokaler per innbygger(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	894	949	1 023	1 027
Tønsberg	553	599	536	617
Porsgrunn	841	833	1 064	1 277
Skien	1 002	922	955	853
Arendal	1 136	1 176	1 401	1 545
Kostragruppe 13	762	810	866	909

Indikatoren viser netto driftsutgifter til institusjonslokaler, som omfatter funksjonene 261 i kroner pr. innbygger. Utviklingen i kostnadene er tilnærmet uendret fra 2017. Larvik ligger lavere enn Arendal og Porsgrunn, men over Skien og Tønsberg. Når det gjelder KOSTRA gruppe 13 så ligger vi 13 % over. Det forventes ikke større endringer i årene som kommer.

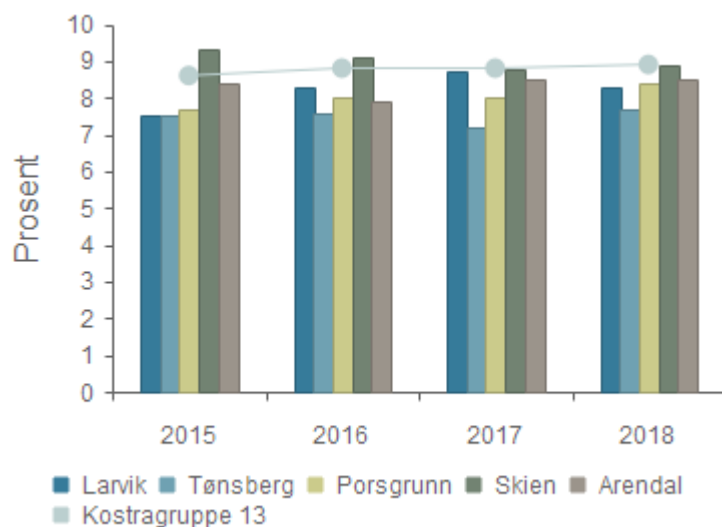
Prioritet - Netto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning per innbygger(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	3 705	4 164	4 796	4 674
Tønsberg	3 508	3 757	3 706	4 132
Porsgrunn	4 062	4 278	4 529	4 866
Skien	4 588	4 689	4 797	4 989
Arendal	4 108	4 120	4 726	4 830
Kostragruppe 13	4 210	4 490	4 723	5 029

Indikatoren viser netto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning, som omfatter funksjonene 121, 130, 221, 222, 261, 381 og 386 i kroner pr. innbygger. Larviks kostnader har gått noe ned fra 2017. Med unntak av Tønsberg, så ligger kostnadene lavere enn sammenligningskommunene og Kostragruppe 13. Det forventes at kostnadene vil gå noe ned som en følge av redusert energibruk i fremtiden. Det er dog noen usikkerheter når det gjelder energiprisen fremover.

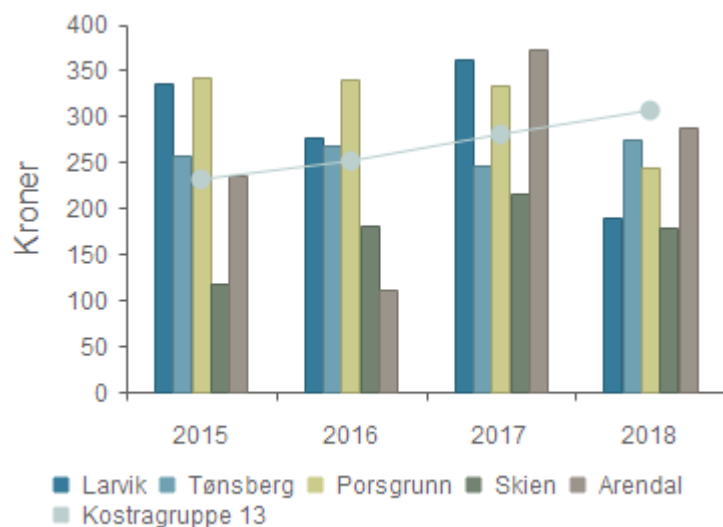
Prioritet - Netto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning, i prosent av samlede netto driftsutgifter(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	7,5 %	8,3 %	8,7 %	8,3 %
Tønsberg	7,5 %	7,6 %	7,2 %	7,7 %
Porsgrunn	7,7 %	8,0 %	8,0 %	8,4 %
Skien	9,3 %	9,1 %	8,8 %	8,9 %
Arendal	8,4 %	7,9 %	8,5 %	8,5 %
Kostragruppe 13	8,6 %	8,8 %	8,8 %	8,9 %

Indikatoren viser netto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning, som omfatter funksjonene 121, 130, 221, 222, 261, 381 og 386 i prosent av samlede netto driftsutgifter. Larviks kostnadsandel har gått noe ned fra 2017. Med unntak av Tønsberg, så ligger kostnadsandelen lavere enn sammenligningskommunene og Kostragruppe 13. Det forventes at kostnadsandelen vil gå noe ned som en følge av redusert energibruk i fremtiden. Det er dog noen usikkerheter når det gjelder energiprisen fremover.

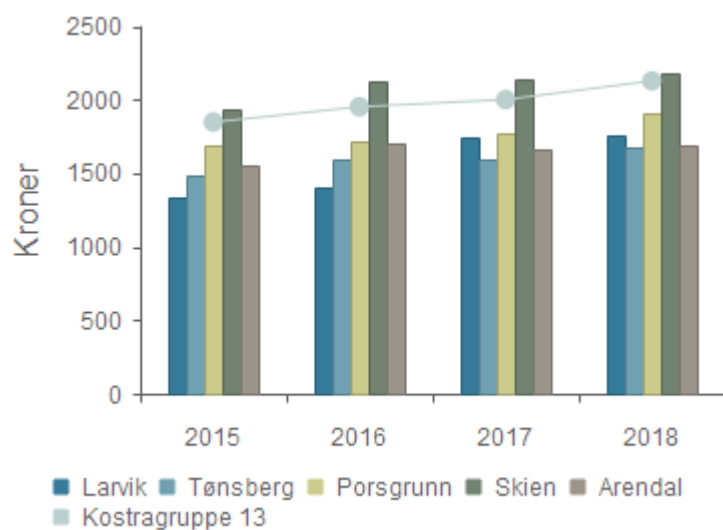
Prioritet - Netto driftsutgifter til kommunal forvaltning av eiendommer (F121) per innbygger(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	336	276	362	190
Tønsberg	258	268	246	275
Porsgrunn	342	339	334	245
Skien	117	182	215	178
Arendal	236	112	373	287
Kostragruppe 13	231	251	280	306

Indikatoren viser netto driftsutgifter til forvaltning av kommunale eiendommer, som omfatter funksjon 121 i kroner pr. innbygger. Kostandene ligger, med unntak av Skien, godt under sammenligningskommunene og KOSTRA gruppe 13. Dette skyldes et bevisst fokus på å få bedre rutiner på bruk av funksjonen. Det forventes ingen større endringer i årene som kommer.

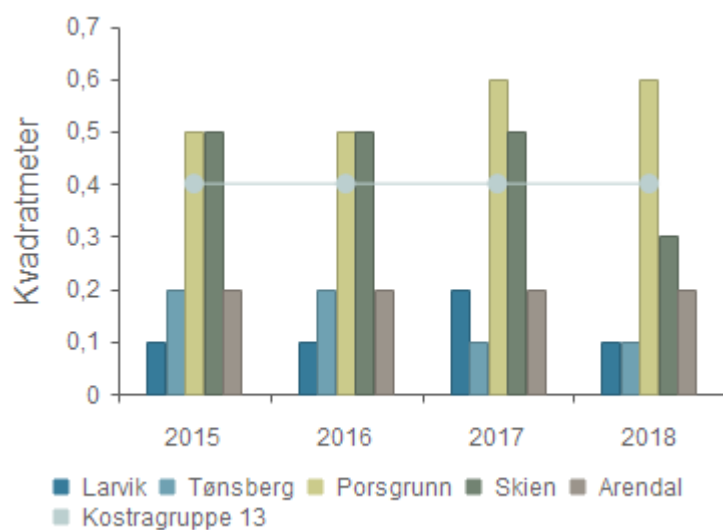
Prioritet - Netto driftsutgifter til skolelokaler per innbygger(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	1 329	1 410	1 743	1 753
Tønsberg	1 483	1 591	1 597	1 674
Porsgrunn	1 689	1 721	1 767	1 914
Skien	1 930	2 121	2 140	2 179
Arendal	1 555	1 709	1 660	1 684
Kostragruppe 13	1 847	1 951	2 000	2 127

Indikatoren viser netto driftsutgifter til skolelokaler, som omfatter funksjon 222 i kroner pr. innbygger. Kommunens kostnader ligger under KOSTRA gruppe 13. Kostnadene er tilnærmet uendret fra 2017. Området er tilført mere midler til vedlikehold av skolene i årene som kommer og det forventes derfor en økning i utgiftene fremover.

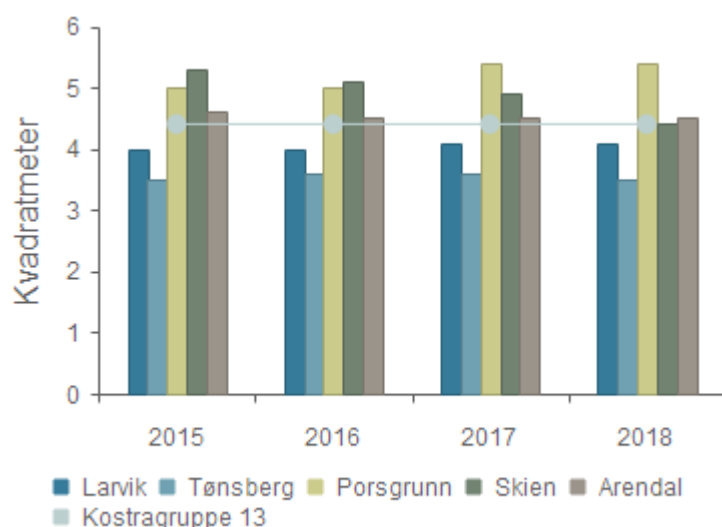
Prioritet - Samlet areal på administrasjonslokaler i kvadratmeter per innbygger(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	0,1	0,1	0,2	0,1
Tønsberg	0,2	0,2	0,1	0,1
Porsgrunn	0,5	0,5	0,6	0,6
Skien	0,5	0,5	0,5	0,3
Arendal	0,2	0,2	0,2	0,2
Kostragruppe 13	0,4	0,4	0,4	0,4

Indikatoren viser det samlede arealet (BTA) på administrasjonslokaler i kvadratmeter per innbygger. Larvik ligger lavt i hele perioden og har kun en fjerdedel av det arealet som er gjennomsnittet i KOSTRA-gruppe 13 og ca en sjettedel av det Porsgrunn har. Det forventes ikke større endringer i arealet i årene som kommer.

Prioritet - Samlet areal på formålsbyggene i kvadratmeter per innbygger(B)

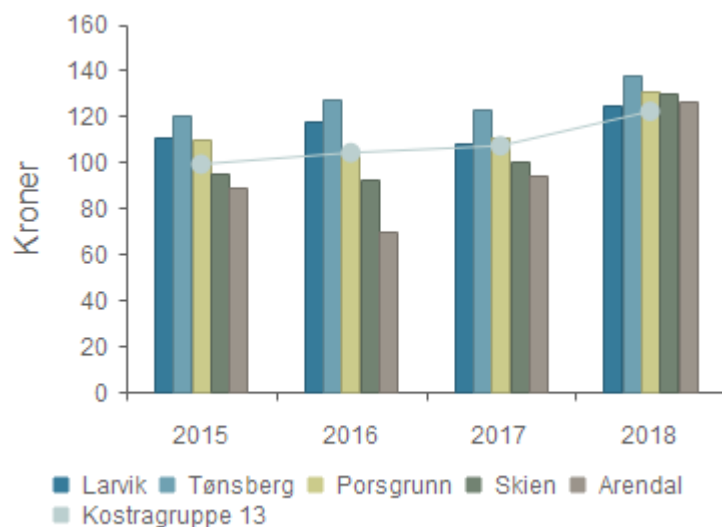

	2015	2016	2017	2018
Larvik	4,0	4,0	4,1	4,1
Tønsberg	3,5	3,6	3,6	3,5
Porsgrunn	5,0	5,0	5,4	5,4
Skien	5,3	5,1	4,9	4,4
Arendal	4,6	4,5	4,5	4,5
Kostragruppe 13	4,4	4,4	4,4	4,4

Indikatoren viser det samlede arealet (BTA) fra bygninger kommunen eier og leier per innbygger. Det samlede arealet omfatter funksjonene 130 Administrasjonslokaler, 221 Førskolelokaler, 222 Skolelokaler, 261 Institusjonslokaler, 381 Kommunale idrettsbygg og 386 Kommunale kulturbygg. Kommunen ligger under snittet i KOSTRA gruppe 13 og det er kun Tønsberg som ligger lavere av sammenligningskommunene. I forbindelse med at nye og mer arealeffektive bygg vil tas i bruk i de nærmeste årene, forventes en liten nedgang i tallet her.

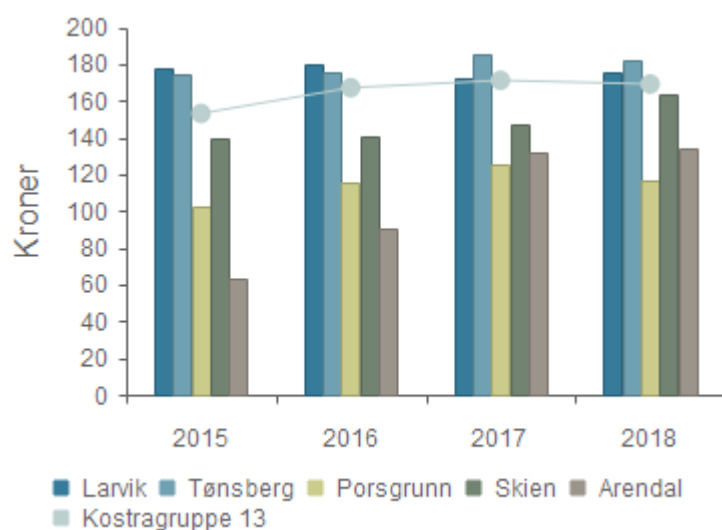
Produktivitet - Herav energikostnader for kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	111	118	108	125
Tønsberg	120	127	123	138
Porsgrunn	110	103	111	131
Skien	95	92	100	130
Arendal	89	70	94	126
Kostragruppe 13	99	104	107	122

Indikatoren viser energikostnadene for kommunal eiendomsforvaltning, som omfatter funksjonene 130, 221, 222, 261, 381 og 386, i kroner per kvadratmeter. Larviks energikostnader har økt med 17 kr pr m² siden 2017. Økningen skyldes i stor grad økte strømpriser. Kostnadene lå 13 kr lavere enn Tønsberg. KOSTRA gr. 13 lå 3 kr lavere. Det pågår planlegging og gjennomføring av mange tiltak innenfor ENØK området. Dette forventes å gi betydelige innsparinger på sikt. Anslagsvis 4,5 mill kWh når alle tiltakene er gjennomført. Dog vil en forventet økning i energiprisene gi en redusert gevinst i investeringene.

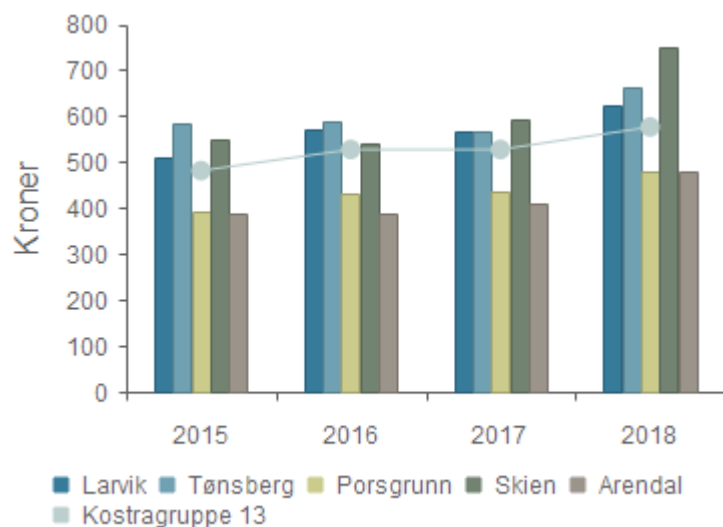
Produktivitet - Herav utgifter til renholdsaktiviteter i kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	178	180	172	176
Tønsberg	174	176	185	182
Porsgrunn	102	115	125	117
Skien	139	141	147	163
Arendal	63	90	132	134
Kostragruppe 13	153	167	171	169

Indikatoren viser utgifter til renholdsutgifter i kommunal eiendomsforvaltning, som omfatter funksjonene 130, 221, 222, 261, 381 og 386 i kroner per kvadratmeter (BTA). Utgiftene er tilnærmet uendret fra 2017. Larvik og Skien ligger høyt både i forhold til Porsgrunn og Arendal. Sammenligner en seg med KOSTRA-gruppe 13 så ligger vi like over. Larvik benytter NS-INSTA 800 standarden. Dette er et system for å fastsette og bedømme kvaliteten på renhold. Standarden viser hvordan kvalitetsnivåene skal være etter utført renhold, hvordan byggets ulike rom grupperes inn i romprofiler (kvalitetsprofiler), hvordan man for hver profil setter kvalitetsnivåer for objektgruppene gulv, inventar, vegg og himling, og hvordan dette skal kunne måles og følges opp i kontroller. Effektiviseringen av renholdet i Lardal har pågått i 2018 og får full effekt fra 2019. I tillegg er det i begynnelsen av 2019 inngått ny særavtale for renholderne. Det forventes at denne avtalen også medfører lavere utgifter i tiden fremover.

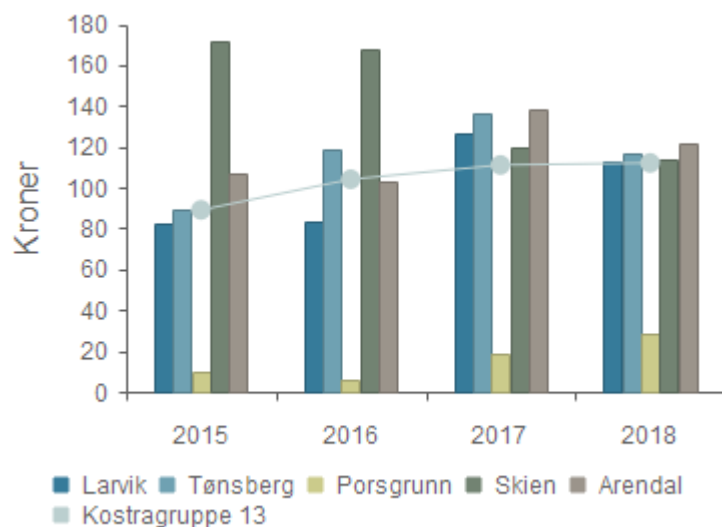
Produktivitet - Utgifter til driftsaktiviteter i kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	511	569	567	624
Tønsberg	584	590	567	661
Porsgrunn	393	430	435	478
Skien	550	542	592	749
Arendal	388	388	408	479
Kostragruppe 13	481	527	527	576

Indikatoren viser utgifter til driftsaktiviteter for eiendomsforvaltningen, som omfatter funksjonene 130, 221, 222, 261, 381 og 386 i kroner per kvadratmeter (BTA). Utgiftene har vært uendret i 2016 og 2017, men har på lik linje med alle sammenligningskommunene fått en økning i 2018. Utgiftene ligger lavere enn Tønsberg og Skien, men noe over KOSTRA gruppe 13. Det forventes ikke større endringer i årene som kommer.

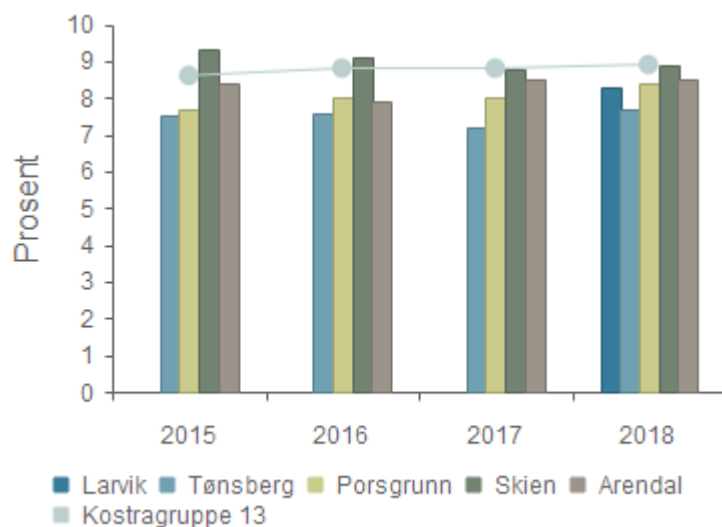
Produktivitet - Utgifter til vedlikeholdsaktiviteter i kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter(B)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	82	83	127	113
Tønsberg	89	119	136	117
Porsgrunn	10	6	19	28
Skien	172	168	120	114
Arendal	107	103	138	122
Kostragruppe 13	89	104	111	112

Indikatoren viser utgifter til vedlikeholds aktiviteter for eiendomsforvaltningen, som omfatter funksjonene 130, 221, 222, 261, 381 og 386 i kroner per kvadratmeter (BTA). I KOSTRA defineres vedlikehold snevert. Det er kun «planlagt vedlikehold» som inngår i begrepet. Larviks svake kommuneøkonomi har medført lav prioritering av midler til eiendomsforvaltning gjennom tiår. Vedlikeholdsetterslepet er stort. Larvik har brukt noe mindre til vedlikeholdsaktiviteter i 2018 enn tidligere år. Sett i forhold til sammenligningskommunene ligger Larvik på nivå med Tønsberg og Skien, samt KOSTRA gr. 13. Eiendom har fått bevilget ekstra midler til vedlikehold av skoler og det forventes derfor at utgiftene vil stige noe i årene som kommer. Kommunenes sentralforbund anbefalte i 2013 et normtall for å opprettholde bygg standard på ca 200 kroner per kvadratmeter. Det er ingen av sammenligningskommunene eller KOSTRA-gruppe 13 som er i nærheten av dette nivået. Noe av vedlikeholdsbehovet blir dekket i forbindelse med oppgraderinger finansiert som investering, dette gjelder i særlig grad skolelokaler. Dette er synlig i indikatorene som gjelder investeringer.

Dekningsgrad - Netto driftsutgifter på funksjon ei endomsforvaltning, kommune utg til ei endomsforvaltning i prosent av totale utg

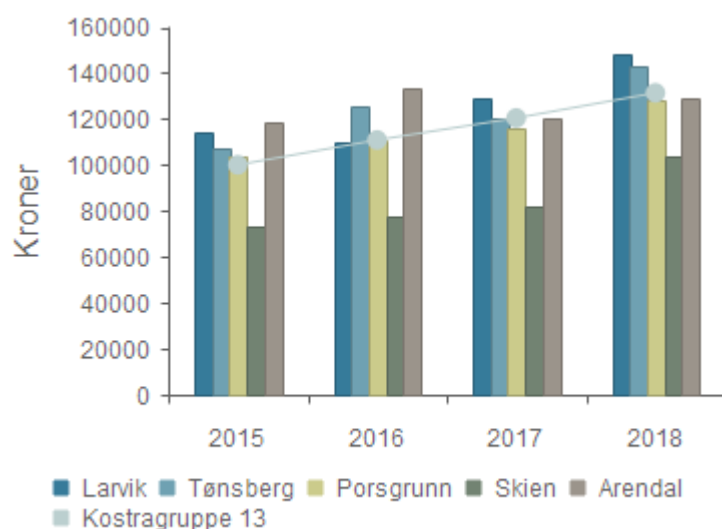
	2015	2016	2017	2018
Larvik				8,3 %
Tønsberg	7,5 %	7,6 %	7,2 %	7,7 %
Porsgrunn	7,7 %	8,0 %	8,0 %	8,4 %
Skien	9,3 %	9,1 %	8,8 %	8,9 %
Arendal	8,4 %	7,9 %	8,5 %	8,5 %
Kostragruppe 13	8,6 %	8,8 %	8,8 %	8,9 %

Indikatoren viser netto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning, som omfatter funksjonene 121, 130, 221, 222, 261, 381 og 386 i prosent av samlede netto driftsutgifter. Larviks andel av utgiftene har blitt redusert med 0,4 % fra 2017. Utgiftsandelen er på nivå med Porsgrunn og Arendal og lavere enn Skien og Kostragruppe 13. Det forventes at kostnadene går noe ned som en følge av redusert energibruk i fremtiden.

Samferdsel

	Larvik 2017	Larvik 2018	Tønsberg	Porsgrunn	Skien	Arendal	Kostragruppe 13
Produktivitet							
Brutto driftsutgifter ekskl. avskrivninger i kr pr. km kommunal vei og gate(b)	129 449	147 898	143 223	128 102	103 995	128 774	131 359
Brutto driftsutgifter i kr pr. km kommunal vei og gate(b)	185 724	209 987	211 186	189 193	182 045	216 046	222 719
Netto driftsutgifter ekskl. avskrivninger i kr pr. km kommunal vei og gate(b)	138 355	154 413	155 793	166 135	106 650	86 732	139 058
Dekningsgrad							
Antall parkeringsplasser skiltet for forflytningshemmede pr. 10 000 innb(B)	7	7	14	13	10	15	11
Antall utstedte parkeringstillatelser for forflytningshemmede pr. 10 000 innb(B)	46	45	25	170	165	130	117

Produktivitet - Brutto driftsutgifter ekskl. avskrivninger i kr pr. km kommunal vei og gate(b)

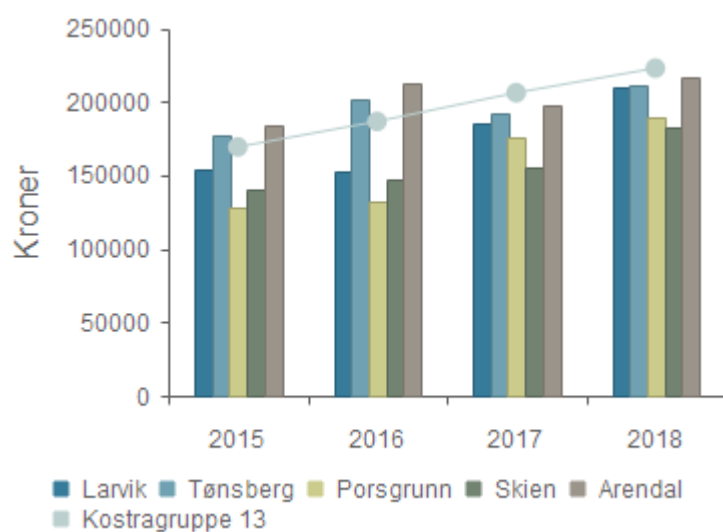

	2015	2016	2017	2018
Larvik	114 156	109 556	129 449	147 898
Tønsberg	106 955	125 566	120 085	143 223
Porsgrunn	103 803	110 955	115 754	128 102
Skien	72 842	77 606	81 723	103 995
Arendal	118 912	133 790	120 598	128 774
Kostragruppe 13	100 027	110 855	120 411	131 359

Tønsberg og Larvik bruker mest penger pr. km. vei.

Veiene i Larvik har de siste årene fått mer penger til vedlikehold. Etterslepet av vedlikehold er fremdeles stort. Larvik har særlig fokus på veilys og trafikksikkerhet i perioden 2017 - 2022.

Produktivitet - Brutto driftsutgifter i kr pr. km kommunal vei og gate(b)

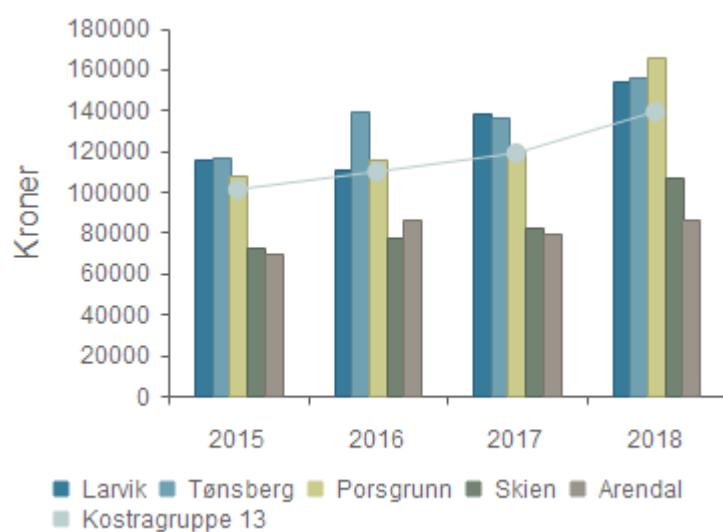

	2015	2016	2017	2018
Larvik	153 591	152 447	185 724	209 987
Tønsberg	177 244	201 554	192 328	211 186
Porsgrunn	127 898	132 516	175 889	189 193
Skien	140 816	146 473	154 823	182 045
Arendal	184 492	212 504	197 226	216 046
Kostragruppe 13	169 155	186 487	206 026	222 719

Arendal, Tønsberg og Larvik er de tre kommunene som bruker mest penger her. Alle kommunene i sammenlikningen bruker mindre pr. km. vei enn Kostragruppe 13. Porsgrunn og Skien ligger lavere enn de øvrige.

Veiene i Larvik har de siste årene fått mer penger til vedlikehold. Etterslepet av vedlikehold er fremdeles stort. Larvik har særlig fokus på veilyk og trafikksikkerhet i perioden 2017 - 2022.

Produktivitet - Netto driftsutgifter ekskl. avskrivninger i kr pr. km kommunal vei og gate(b)

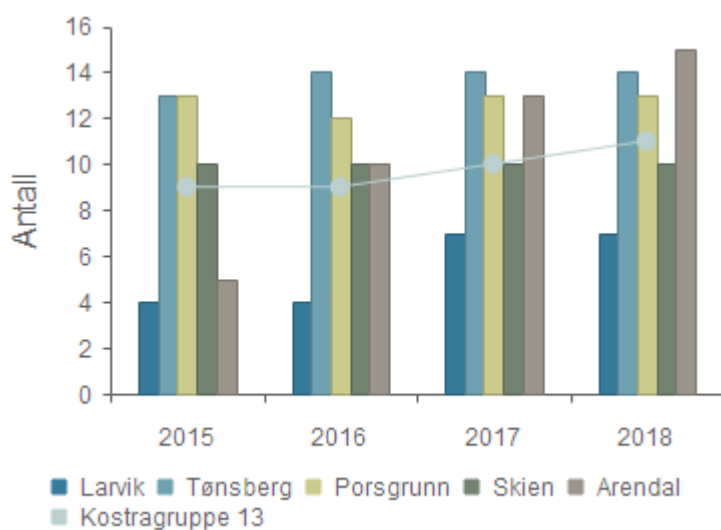

	2015	2016	2017	2018
Larvik	115 548	111 175	138 355	154 413
Tønsberg	116 977	139 600	136 646	155 793
Porsgrunn	107 984	115 365	120 799	166 135
Skien	72 955	77 821	82 585	106 650
Arendal	69 761	86 139	79 732	86 732
Kostragruppe 13	101 004	109 675	118 768	139 058

I denne sammenlikningen bruker Porsgrunn mer penger enn de øvrige kommunene. Dette rimer dårlig med bildet i de indikatorene som viser brutto utgifter. Det er grunn til å tro at ikke alle tallene er riktig rapportert.

Dekningsgrad - Antall parkeringsplasser skiltet for forflytningshemmede pr. 10 000 innb(B)

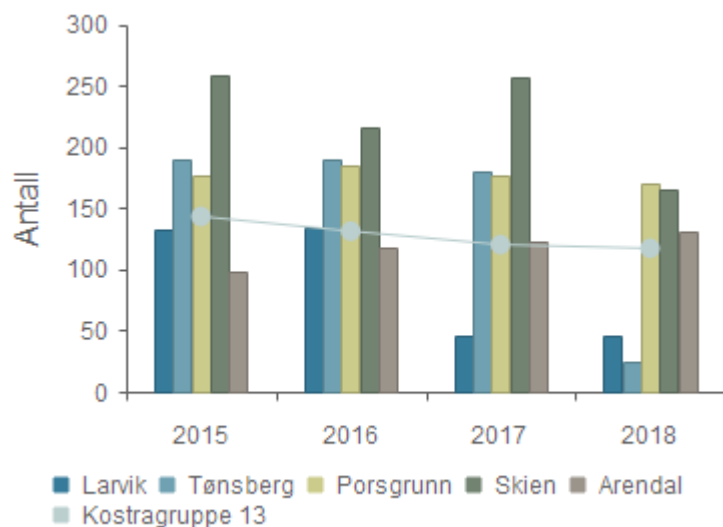

	2015	2016	2017	2018
Larvik	4	4	7	7
Tønsberg	13	14	14	14
Porsgrunn	13	12	13	13
Skien	10	10	10	10
Arendal	5	10	13	15
Kostragruppe 13	9	9	10	11

Larvik har færrest HC plasser pr. 10 000 innbyggere. I Larvik er det mange store P-plasser/parkeringshus som ikke er privateide. Disse er ikke med i tallgrunnlaget.

På bakgrunn av tallene er det grunn til å ta en gjennomgang av de kommunale parkeringsarealene og vurdere om antall HC plasser bør økes.

Dekningsgrad - Antall utstedte parkeringstillatelser for forflytningshemmede pr. 10 000 innb(B)

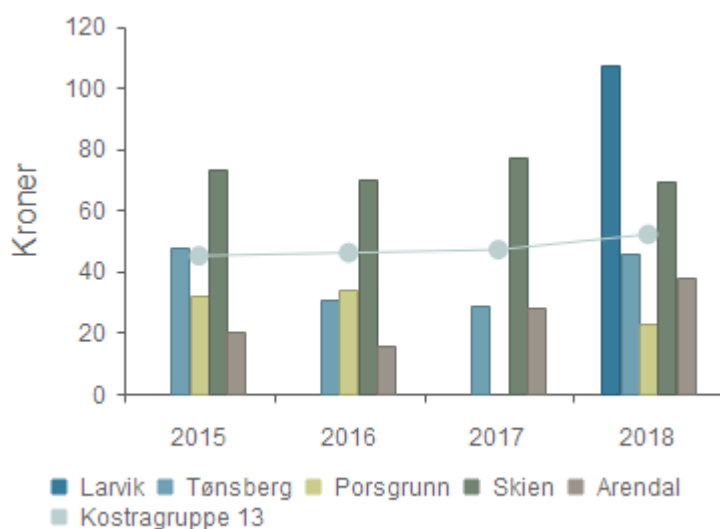
	2015	2016	2017	2018
Larvik	133	134	46	45
Tønsberg	190	190	180	25
Porsgrunn	177	184	176	170
Skien	259	215	257	165
Arendal	98	117	123	130
Kostragruppe 13	143	131	120	117

Larvik og Tønsberg har utstedt betydelig færre parkeringstillatelser til forflytningshemmede pr. 10 000 innbygger enn de øvrige kommunene. Om det er Larvik og Tønsberg som utsteder for få eller de andre kommunene som utsteder for mange er ikke lett å konkludere på. Larvik har en forholdsvis streng praksis for å utstede parkeringstillatelse.

Næringsforvaltning og konsesjonskraft

	Larvik 2017	Larvik 2018	Tønsberg	Porsgrunn	Skien	Arendal	Kostragruppe 13
Prioritet							
Kommunal næringsvirksomhet brutto investeringsutgifter beløp pr innb (kr)		550	1 557	42	0	238	330
Kommunal næringsvirksomhet nettdriftsutgifter beløp pr innb (kr)		-145	-396	3	242	-37	-90
Landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling nettdriftsutgifter beløp pr innb (kr)		107	46	23	69	38	52
Grunnlagsdata (Nivå 3)							
Søknader i alt etter jord- og konsesjonslov (antall)	87	89	14	7	53	34	1 425
Andre nøkkeltall							
Jordbruksareal i drift	91 029	91 861	35 704	5 381	38 977	16 178	1 839 403
Jordbruksbedrifter	347	337	105	33	193	116	6 552
Landbrukseiendommer	1 262	1 228	330	257	898	818	29 173
Produktivt skogareal	223 875	521 648	29 469	106 057	400 216	163 390	10 287 417

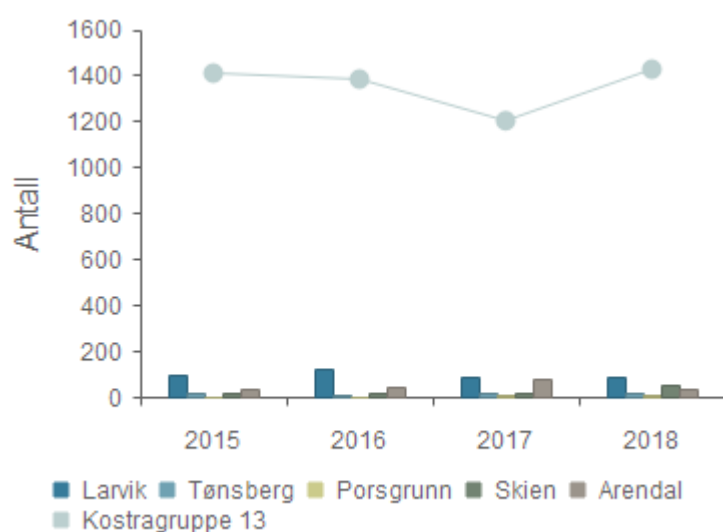
Prioritet - Landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling nettdriftsutgifter beløp pr innb (kr)

	2015	2016	2017	2018
Larvik				107
Tønsberg	48	31	29	46
Porsgrunn	32	34	0	23
Skien	73	70	77	69
Arendal	20	16	28	38
Kostragruppe 13	45	46	47	52

Oversikten viser at landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling utgjør 107 kr i nettodriftutgifter per innbygger. Sammenlignet med andre kommuner (Tønsberg, Porsgrunn Skien, Arendal og KOSTRA gruppe 13) er utgiftene i Larvik klart høyere. Årsaken til dette er at denne analysen gir kostnad per innbygger og ikke f.eks. i kostnad per dekar jord- skogareal eller antall aktive jordbruk bedrifter. Larvik er en stor landbrukskommune sammenlignet med de øvrige kommunene, men er på ca. samme nivå når det gjelder antall innbyggere. Se øvrige analyseparametere som belyser omfanget av landbruket i Larvik sammenlignet med de øvrige kommunene.

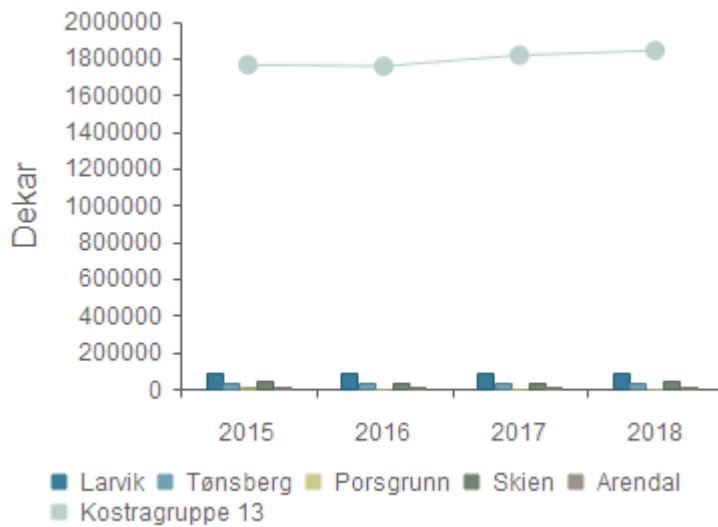
Grunnlagsdata (Nivå 3) - Søknader i alt etter jord- og konsesjonslov (antall)

	2015	2016	2017	2018
Larvik	92	124	87	89
Tønsberg	17	11	15	14
Porsgrunn	4	3	6	7
Skien	14	21	14	53
Arendal	37	40	80	34
Kostragruppe 13	1 408	1 382	1 201	1 425

Oversikten viser at antall søknader med hjemmel i jordloven eller konsesjonsloven er klart større enn de andre kommunene som det sammenlignes med. Dette er viktig å ha med i vurderingen av omfanget av utgifter til landbruksområdet i Larvik.

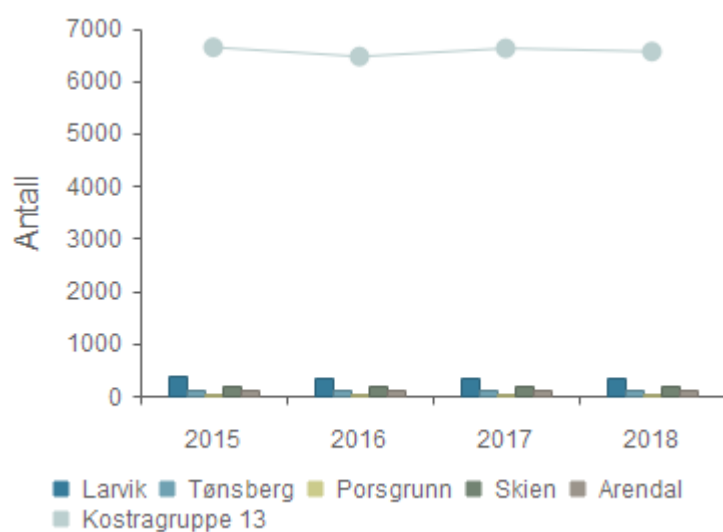
Andre nøkkeltall - Jordbruksareal i drift

	2015	2016	2017	2018
Larvik	92 214	92 064	91 029	91 861
Tønsberg	36 408	35 258	36 702	35 704
Porsgrunn	5 541	5 279	5 421	5 381
Skien	38 658	37 091	37 898	38 977
Arendal	15 930	15 854	16 334	16 178
Kostragruppe 13	1 761 429	1 754 062	1 813 682	1 839 403

Analysen viser at jordbruksarealet i drift er klart større enn de andre kommunene som det sammenlignes med. Dette er viktig å ha med i vurderingen av omfanget av utgifter til landbruksområdet i Larvik.

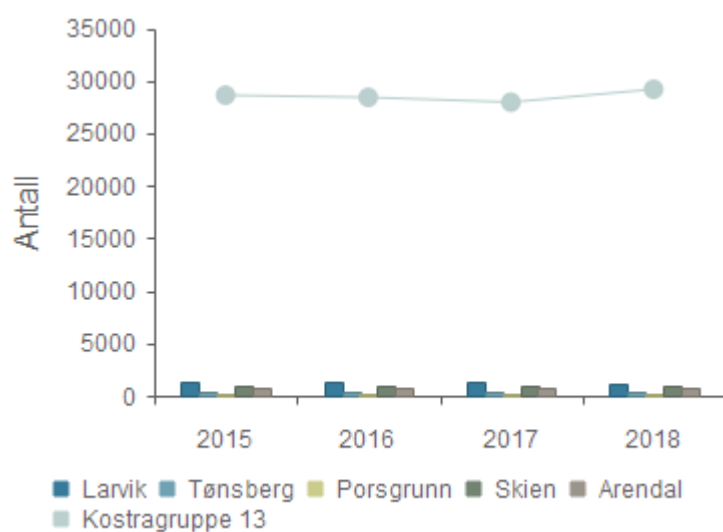
Andre nøkkeltall - Jordbruksbedrifter

	2015	2016	2017	2018
Larvik	373	357	347	337
Tønsberg	114	104	107	105
Porsgrunn	35	31	36	33
Skien	198	187	190	193
Arendal	114	114	115	116
Kostragruppe 13	6 632	6 457	6 613	6 552

Oversikten viser at antall aktive jordbruksbedrifter er klart større enn de andre kommunene som det sammenlignes med. Dette er viktig å ha med i vurderingen av omfanget av utgifter til landbruksområdet i Larvik.

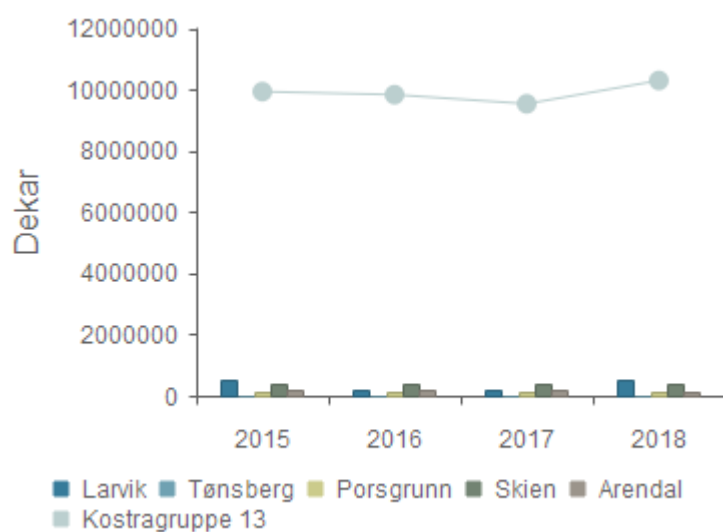
Andre nøkkeltall - Landbrukseiendommer

	2015	2016	2017	2018
Larvik	1 272	1 262	1 262	1 228
Tønsberg	329	324	324	330
Porsgrunn	254	257	257	257
Skien	909	901	901	898
Arendal	829	821	821	818
Kostragruppe 13	28 607	28 401	27 940	29 173

Oversikten viser at antall landbrukseiendommer er klart større enn de andre kommunene som det sammenlignes med. Dette er viktig å ha med i vurderingen av omfanget av utgifter til landbruksområdet i Larvik.

Andre nøkkeltall - Produktivt skogareal

	2015	2016	2017	2018
Larvik	527 178	223 875	223 875	521 648
Tønsberg	29 965	29 798	29 798	29 469
Porsgrunn	107 146	107 164	107 164	106 057
Skien	400 545	400 742	400 742	400 216
Arendal	164 623	163 772	163 772	163 390
Kostragruppe 13	9 925 208	9 824 933	9 526 595	10 287 417

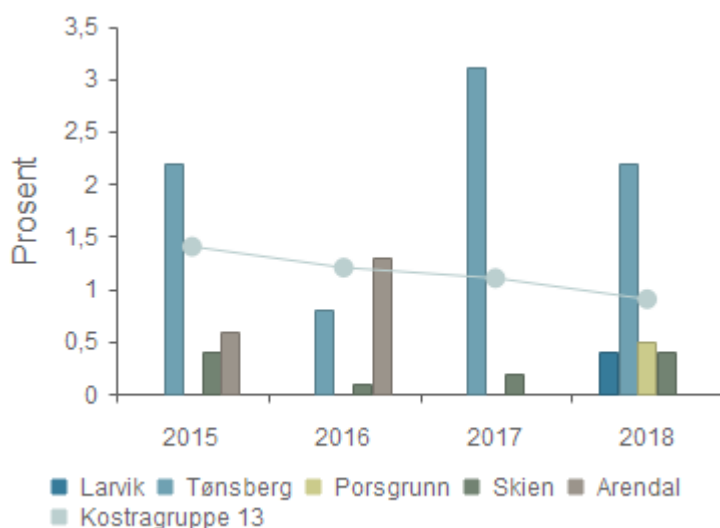
Oversikten viser at produktivt skogareal er klart større enn de andre kommunene som det sammenlignes med. Dette er viktig å ha med i vurderingen av omfanget av utgifter til landbruksområdet i Larvik.

Klima og energi

	Larvik 2017	Larvik 2018	Tønsberg	Porsgrunn	Skien	Arendal	Kostragruppe 13
Prioritet							
Andel av energikostnader i komm. eiendomsforvaltning brukt på fyringsolje og -parafin, konsern		0,4 %	2,2 %	0,5 %	0,4 %	0,0 %	0,9 %
Andel av energikostnader i komm. eiendomsforvaltning brukt på strøm, konsern		92,4 %	72,1 %	80,8 %	89,8 %	86,4 %	81,8 %
Andre nøkkeltall							
Samlet energibruk i komm. skolelokaler, egne bygg, per m2, konsern		137	146	124	100	263	115

Prioritet - Andel av energikostnader i komm. eiendomsforv. brukt på fyringsolje og -parafin, konsern

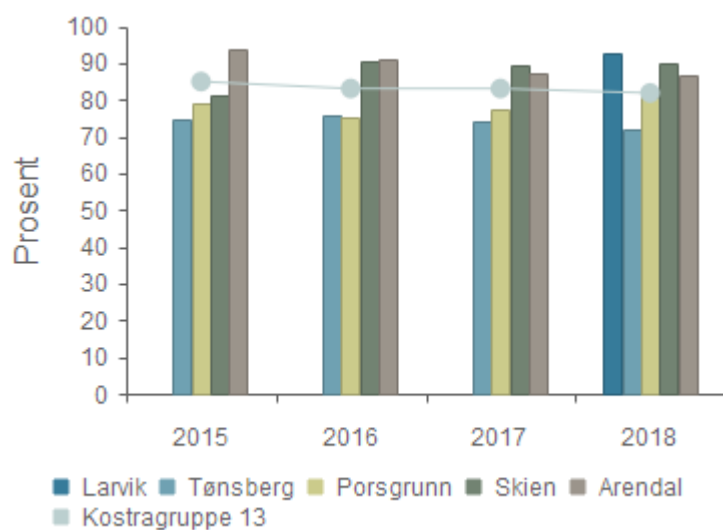

	2015	2016	2017	2018
Larvik				0,4 %
Tønsberg	2,2 %	0,8 %	3,1 %	2,2 %
Porsgrunn	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,5 %
Skien	0,4 %	0,1 %	0,2 %	0,4 %
Arendal	0,6 %	1,3 %	0,0 %	0,0 %
Kostragruppe 13	1,4 %	1,2 %	1,1 %	0,9 %

Grunnet feil på varmesentral på Lardal skole har det blitt fyr med olje for å holde varme i bygget. Dette var en midlertidig løsning som nå er avviklet.

Det er fyr med olje på Søbakken sykehjem på grunn av feil på varmesentral. Denne er nå kun koblet opp mot beredskap.

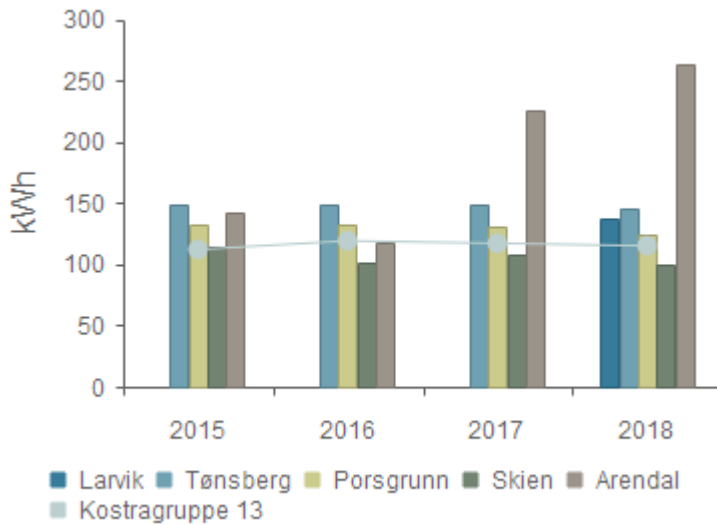
Prioritet - Andel av energikostnader i komm. eiendomsforv. brukt på strøm, konsern

	2015	2016	2017	2018
Larvik				92,4 %
Tønsberg	74,7 %	75,9 %	73,9 %	72,1 %
Porsgrunn	79,2 %	75,1 %	77,5 %	80,8 %
Skien	81,2 %	90,3 %	89,6 %	89,8 %
Arendal	93,7 %	91,1 %	87,0 %	86,4 %
Kostragruppe 13	84,9 %	83,0 %	83,0 %	81,8 %

Hovedsakelig vil all energioppvarming av kommunale bygg foregå med elektrisitet kombinert med varmpumper og solfangere.

Andre nøkkeltall - Samlet energibruk i komm. skolelokaler, egne bygg, per m2, konsern

	2015	2016	2017	2018
Larvik				137
Tønsberg	148	149	149	146
Porsgrunn	132	133	131	124
Skien	115	101	108	100
Arendal	142	118	225	263
Kostragruppe 13	112	119	117	115

Administrasjonens egne internstatistikk viser en reduksjon i energibruken pr m2 for gamle Larvik kommune fra 2017 til 2018. For gamle Lardal kommune var det en økning som vil bli fulgt opp videre.